

LEVEN 2004-3 / Bijlage

BV04004

“Dit vademecum werd uitgebracht in 2004 en houdt dus geen rekening met rechtspraak en wetgevende aanpassingen die sindsdien gebeurd zijn.”

DE WET OP DE AANVULLENDE PENSIOENEN (WAP) :

TECHNISCH VADEMECUM

01-04-2004

Dit vademecum werd opgesteld door Assuralia (Beroepsvereniging der verzekeringsondernemingen) in nauwe samenwerking met de dames Delobelle (Fortis AG), Van Brussel (AXA Belgium), Veramme (ING Insurance) en de heren Beckers (AGF Belgium) en Demol (AXA Belgium) alsook hun respectievelijke medewerkers. De technische formules in dit vademecum werden gevalideerd door de Koninklijke Vereniging van Belgische Actuarissen (KVBA).

Inhoudstafel

Inleiding

Hoofdstuk 1 : verworven rechten

- Sectie 1.1 Notaties en begrippen
- 1.1.1 Begrippen
  - 1.1.2 Notaties
- Sectie 1.2. Berekening minimumwaarborg artikel 24 WAP
- 1.2.1. Aangeslotenen toegetreden vanaf 01/01/2004
  - 1.2.2. Aangeslotenen toegetreden vóór 01/01/2004
- Sectie 1.3. Berekening minimumreserve (artikel 48 KB Leven van 14 november 2003)
- 1.3.1. Pensioentoezegging van het type vaste prestaties
  - 1.3.2. Pensioentoezegging van het type vaste bijdrage
  - 1.3.3. Pensioentoezegging van het type cash-balance
- Sectie 1.4. Berekening verworven rechten
- 1.4.1. Pensioentoezegging zonder planwijziging
    - 1.4.1.1. Pensioentoezegging van het type vaste bijdrage
    - 1.4.1.2. Pensioentoezegging van het type cash-balance
    - 1.4.1.3. Pensioentoezegging van het type vaste prestaties
  - 1.4.2. Pensioentoezegging met planwijziging
    - 1.4.2.1. Welke planwijzigingen vallen onder het dynamisch beheer?
    - 1.4.2.2. Gewijzigde pensioentoezegging van het type vaste bijdrage
    - 1.4.2.3. Gewijzigde pensioentoezegging van het type cash-balance
    - 1.4.2.4. Gewijzigde pensioentoezegging van het type vaste prestaties
    - 1.4.2.5. Wijziging type pensioentoezegging

Hoofdstuk 2 : uittreding

- Sectie 2.1. Keuzemogelijkheden bij uittreding
- Sectie 2.2. Procedure bij uittreding
- Sectie 2.3. Bepalen van het over te dragen bedrag
- 2.3.1. Aanvraag reserve-overdracht binnen 30 dagen na mededeling keuzemogelijkheden
    - 2.3.1.1. Pensioentoezegging van het type vaste bijdrage
    - 2.3.1.2. Pensioentoezegging van het type cash-balance
    - 2.3.1.3. Pensioentoezegging van het type vaste prestaties
  - 2.3.2. Verworven rechten van de slapers
    - 2.3.2.1. Pensioentoezegging van het type vaste bijdrage of cash-balance
    - 2.3.2.2. Pensioentoezegging van het type vaste prestaties
  - 2.3.3. Aanvraag reserve-overdracht meer dan 30 dagen na mededeling keuzemogelijkheden
    - 2.3.3.1. Aanvraag reserve-overdracht slapers
    - 2.3.3.2. Overige reserve-overdrachten
  - 2.3.4. Opmerkingen

Hoofdstuk 3 : Cijfervoorbeelden

- Sectie 3.1. Ongewijzigde pensioentoezegging
 3.1.1 Hypotheses
 3.1.2 Berekening
- Sectie 3.2. Gewijzigde pensioentoezegging
 3.2.1 Hypotheses
 3.2.2 Berekening

Hoofdstuk 4 : Informatieverstrekking

- Sectie 4.1. Pensioenreglement
- Sectie 4.2. Pensioenfiche
 4.2.1. De “gewone” pensioenfiche
 4.2.2. De verwachtingspensioenfiche
 4.2.3. Historisch Overzicht
- Sectie 4.3. Jaarlijks beheersverslag

Hoofdstuk 5 : Plandesign

- Sectie 5.1. Ongeoorloofd onderscheid
 5.1.1 Geslacht
 5.1.2 Leeftijd
 5.1.3 Gezondheidstoestand
 5.1.4 Aspecten verbonden aan het arbeidscontract
 5.1.5 Samenlevingsvorm
 5.1.6 Gezinslast
 5.1.7 Opmerkingen
- Sectie 5.2. Fiscale implicaties m.b.t. artikel 99 op het plandesign
- Sectie 5.3. Verworven rechten na 1 jaar aansluiting

BIJLAGE 1 : VOORGELEGDE VRAGEN AAN DE CBFA + ANTWOORD CBFA

BIJLAGE 2 : EVOLUTIE SPILINDEX

BIJLAGE 3 : VOORBEELD EVOLUTIE VERWORVEN RESERVES VOOR DEELTIJDS WERKENDEN

BIJLAGE 4 : CONTROLE MINIMUMWAARBORG ART. 24 BIJ VASTE BIJDRAGE-PLANNEN

BIJLAGE 5 : OVERZICHT VAN TE VERMELDEN BEDRAGEN IN “GEWONE” PENSIOENFICHE

BIJLAGE 6 : OVERZICHT VAN TE VERMELDEN BEREKENINGSELEMENTEN IN “GEWONE” PENSIOENFICHE

INLEIDING

In 2003 is het wettelijke en regelgevende landschap van de levensverzekering en met name van de aanvullende pensioenen fundamenteel hertekend.

Zo is de Wet op de aanvullende pensioenen, de zogenaamde WAP, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 15 mei 2003. De uitvoeringsbesluiten zijn gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 14 november 2003 en zijn vanaf 1 januari 2004 in voege getreden.

Ook het KB leven van 17 december 1992 is vervangen door het Koninklijk Besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit, dat in voege getreden is op 1 januari 2004.

Het regelgevende kader is dus volledig hervormd vanaf 1 januari 2004. Met dit technisch vademecum wil Assuralia haar leden inlichten over de impact van de WAP en de uitvoeringsbesluiten op de werking van de verzekeringsondernemingen en meer bepaald op de aanvullende pensioenopbouw via een groepsverzekering. Dit neemt niet weg dat Assuralia blijft proberen om sommige essentiële knelpunten nog te laten aanpassen.

Als meest belangrijke knelpunten heeft Assuralia weerhouden :

- De manier van omzetting van kapitaal in rente;
- Het verplichte dynamische beheer van de pensioenplannen van het type “vaste prestaties”;
- De verzwarende van de administratieve verplichtingen.

Naast de hoop dat de teksten op deze punten nog worden aangepast, zijn er ook een aantal punten waarvoor Assuralia meer uitleg heeft gevraagd aan de CBFA. Deze vragen zijn opgenomen in bijlage aan het vademecum. Ook een eerste antwoord vanwege de CBFA is in dit vademecum verwerkt. Het vademecum bestrijkt verder waarschijnlijk niet alle mogelijke gevallen. In geval van twijfel wordt best de mening van de CBFA gevraagd.

Het technische vademecum is bijgevolg een document dat in de komende maanden zal blijven evolueren in functie van de antwoorden van de CBFA op de door Assuralia gestelde interpretatieproblemen, alsook in functie van eventuele latere aanpassingen aan de uitvoeringsbesluiten.

Het voorliggende document wil de verzekeringsondernemingen een handleiding aanreiken voor een mogelijke praktische invulling van de nieuwe berekeningsverplichtingen van de wet. Het vademecum werd aan de CBFA overgemaakt die aan Assuralia bevestigd heeft dat zij voorlopig niet de intentie heeft een eigen technisch vademecum uit te geven. De technische formules werden gevalideerd door de Koninklijke Vereniging van Belgische Actuarissen (KVBA).

Dit alles neemt niet weg dat het vademecum geen doorslaggevende referentie uitmaakt bij een eventueel conflict met een inrichter/aangeslotene. Assuralia kan dan ook niet verantwoordelijk worden gesteld voor mogelijke betwistingen die dit document desgevallend zou kunnen doen ontstaan. In geval van betwisting dienen de wet van 28 april 2003 en haar uitvoeringsbesluiten in aanmerking te worden genomen.

Niettegenstaande de hiervoor vermelde beperkingen, zijn we er van overtuigd dat dit vademecum u daadwerkelijk zal helpen bij de implementatie van de nieuwe bepalingen in uw beheerssystemen.

Mocht u bijkomende vragen hebben bij het lezen van dit vademecum, dan kan u hiervoor terecht bij Bart Vandermeiren (tel. 02/547.58.83 – bart.vandermeiren@assuralia.be) die de redactie van dit vademecum op zich genomen heeft. Hij werd hierin sterk bijgestaan door Dominique Beckers, Heidi Delobelle, Philippe Demol, Claire Van Brussel en Heidi Veramme zonder wie dit vademecum niet kon ontstaan.

In naam van de sector wens ik dan ook deze personen van harte te bedanken voor het geleverde werk. Ik wens ten slotte de verzekeringsondernemingen veel succes toe bij de toepassing van het nieuwe wetgevende kader.

Birgit Hannes,
Adjunct-directeur.
Assuralia

Hoofdstuk 1 : verworven rechten

Een van de grote doelstellingen van de wet Colla in 1996 bestond erin om regels in te voeren voor de vaststelling van de minimale verworven rechten van de aangeslotene. De WAP, die de wet Colla vervangt, herneemt sommige basisprincipes uit de wet Colla maar geeft op sommige punten een volledig nieuwe invulling. De regels omtrent deze minimale verworven rechten staan beschreven in hoofdstuk IV van de WAP en de hoofdstukken IV en V van het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP.

Artikel 24 van de WAP voert het principe in van een minimale gewaarborgde rendementsgarantie voor de aangeslotene op de gestorte persoonlijke bijdragen alsook op de gestorte werkgeversbijdragen in het kader van een vaste bijdrage of cash-balance plan. Dit principe wordt beschreven in sectie 1.2.

In de formules m.b.t. de minimale verworven reserves wordt er verwezen naar de minimumreserve gedefinieerd in artikel 48 van het KB Leven van 14 november 2003. Aangezien de bepalingen m.b.t. deze minimumreserve gewijzigd zijn t.o.v. hetgeen voorzien was in het KB Leven van 1992 beschrijft sectie 1.3 de nieuwe bepalingen om deze minimumreserve te berekenen.

Voor wat de berekeningsregels van de minimale verworven reserves betreft, wordt er een onderscheid gemaakt tussen een vaste bijdrage-plan en een vaste prestatie-plan alsook tussen aangeslotenen toegetreden vóór 1 januari 1996 of na 1 januari 1996. Deze scharnierdatum is de datum waarop de eerdere wet Colla in voege is getreden. Nieuw vergeleken met de wet Colla is dat de WAP nu ook bijzondere aandacht besteedt aan de cash-balance-plannen.

De minimale verworven rechten van een aangeslotene in geval van wijziging van de pensioentoezegging worden bepaald a.h.v. hoofdstuk V van het technisch uitvoeringsbesluit. Een belangrijke wijziging t.o.v. de wet Colla inzake de berekening van de verworven reserves bij een gewijzigde pensioentoezegging van het type “vaste prestaties”, is het dynamisch planbeheer waardoor de loonsverhogingen toegekend na de datum van wijziging van het pensioenplan mee in rekening gebracht moeten worden voor het bepalen van de verworven reserves en prestaties m.b.t. de erkende verleden diensttijd uit het oude pensioenplan.

De verschillende formules m.b.t. de verworven reserves en prestaties worden beschreven in sectie 1.4.

De formules opgesteld in dit hoofdstuk worden in hoofdstuk 3 geïllustreerd aan de hand van enkele cijfervoorbeelden.

Alvorens de verschillende bepalingen uit dit hoofdstuk verder uit te werken, wordt in sectie 1.1. een overzicht gegeven van de gebruikte notaties en begrippen aan de hand waarvan de verschillende formules uit dit hoofdstuk opgesteld worden.

1.1. Notaties en begrippen

1.1.1. Begrippen

Pensioentoezegging : toezegging van een aanvullend pensioen door een inrichter aan één of meerdere werknemers en/of hun rechthebbenden.

Pensioenstelsel : collectieve pensioentoezegging

Individuele pensioentoezegging : een occasionele, niet-stelselmatige pensioentoezegging aan één werknemer en/of zijn rechthebbenden.

Pensioenreglement : reglement waarin de kenmerken worden beschreven van het pensioenstelsel met name de rechten en verplichtingen van de inrichter, de werkgever en de aangeslotenen; de aansluitingsvoorwaarden en de regels inzake de uitvoering van het pensioenstelsel.

Pensioenovereenkomst : overeenkomst waarin de rechten en verplichtingen van de inrichter, de werkgever en de aangeslotenen worden beschreven alsook de regels inzake uitvoering van de individuele pensioentoezegging.

Pensioentoezegging van het type vaste bijdragen : bij dit type van pensioenplannen bepaalt de inrichter het premieniveau dat hij bereid is aan het plan te besteden. De pensioenprestatie zal afhangen van de soort gevraagde dekking en van de kapitalisatie van de premies.

Pensioentoezegging van het type vaste prestaties : bij dit type van pensioentoezegging bepaalt de inrichter in het pensioenreglement het niveau van de voordelen die hij met zijn stortingen wil bereiken, meestal in verhouding tot het loon van de aangeslotenen. De premies worden dan jaarlijks berekend op basis van de nieuwe situatie van het personeel (lonen, enz.).

Pensioentoezegging van het type cash-balance : bij dit type van pensioenplannen wordt de prestatie bepaald door te verwijzen naar een netto-forfaitair spaarbedrag dat op bepaalde vervaldagen aan een aangeslotene wordt toegekend zonder noodzakelijk werkelijk gestort te moeten zijn. De pensioenprestatie wordt dan bekomen door deze bedragen te kapitaliseren aan een theoretisch rendement dat in het pensioenreglement of pensioenovereenkomst is vastgelegd. Dit theoretisch rendement kan zowel een vast percentage als een variabele intrestvoet (bv. koppeling aan evolutie OLO's) zijn.

Verworven reserves : de reserves waarop de aangeslotene op een bepaald ogenblik recht heeft overeenkomstig het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst.

Verworven prestaties : de prestaties waarop de aangeslotene aanspraak kan maken overeenkomstig het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst, indien hij bij de uittreding zijn verworven reserves bij de pensioeninstelling laat.

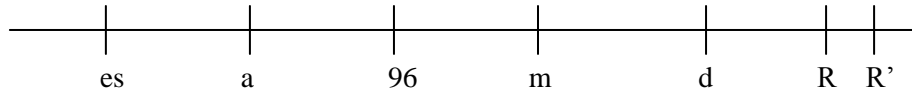
1.1.2. Notaties

De in dit hoofdstuk gebruikte notaties kunnen als volgt ingedeeld worden :

- notaties m.b.t. de verschillende tijdstippen die van toepassing zijn;
- notaties m.b.t. de verschillende duurtijden tussen de verschillende tijdstippen;
- notaties m.b.t. de prestaties die in aanmerking genomen worden in de verschillende berekeningen;
- notaties m.b.t. de actuariële basissen die in de formules voorkomen;
- notaties m.b.t. de verschillende berekeningselementen uit de wet;

Notaties m.b.t. tijdstippen

De verschillende tijdstippen welke van belang zijn binnen de berekeningen kunnen als volgt op een tijdsas aangeduid worden

waarbij

- es = tijdstip van indiensttreding;
- a = tijdstip waarop de werknemer aangesloten wordt bij het pensioenplan;
- a_r = tijdstip vanaf dewelke rechten worden toegekend overeenkomstig het pensioenplan (meestal gelijk aan ogenblik van indiensttreding es of aansluiting a);
- 96 = 01.01.1996;
- m = tijdstip waarop het pensioenplan gewijzigd wordt;
- d = datum uittreding
- t = tijdstip waarop de berekeningen m.b.t. de pensioenrechten gedaan worden (bv. datum van overdracht).
- R = tijdstip van de in het initiële pensioenplan voorziene pensioenleeftijd
- R' = tijdstip van de in het gewijzigde pensioenplan voorziene pensioenleeftijd

Notaties m.b.t. duurtijden

$n(x,y)$ = aantal jaren (en maanden) tussen ogenblik x en y

voorbeelden :

- $n(a,96)$ = aantal erkende jaren (en maanden) aansluiting tot 01/01/1996
- $n(a,m)$ = aantal erkende jaren (en maanden) aansluiting tot ogenblik van planwijziging
- $n(m,d)$ = aantal erkende jaren (en maanden) aansluiting tussen planwijziging en uittreding
- $n(a,R)$ = aantal erkende jaren (en maanden) aansluiting tot aan het tijdstip van de voorziene pensionering R = totale loopbaan volgens de initiële pensioentoezegging
- $n(a,R')$ = aantal erkende jaren (en maanden) aansluiting tot aan het tijdstip van de voorziene pensioenleeftijd R' = totale loopbaan volgens gewijzigde pensioentoezegging

Notaties m.b.t. prestaties (in een vaste prestatie-plan)

$P(v,w_1w_2)$ = de prestatie in een vaste prestatie-plan berekend volgens de berekeningselementen gekend op ogenblik v en rekening houdende met een gepresteerde loopbaan van w_1 tot w_2 .

In geval van een gewijzigde pensioenprestatie worden naast $P(v,w_1w_2)$ eveneens de notaties $P'(v,w_1w_2)$ en $P^*(v,w_1w_2)$ gebruikt. $P'(v,w_1w_2)$ heeft betrekking op de prestatie volgens de nieuwe doelformule die na de planwijziging van toepassing is voor de nieuw aangeslotenen. $P^*(v,w_1w_2)$ verwijst naar de prestatie volgens de gewijzigde pensioentoezegging die van toepassing is op de reeds aangesloten personen op het ogenblik van de wijziging en is in de regel gelijk aan de som van P voor wat betreft de loopbaanjaren voor de wijziging en P' voor wat betreft de loopbaanjaren na de planwijziging.

Voorbeelden :

$P(t, a_t R)$ = de volledige pensioenprestatie waarop de aangeslotene recht heeft volgens de initiële pensioentoezegging rekening houdende met een gepresteerde loopbaan tot aan het tijdstip R van de voorziene pensionering, berekend volgens de berekeningselementen (bv. salaris) op ogenblik t .

$P^*(t, mR')$ = de pensioenprestatie volgens de nieuwe doelformule voor een gepresteerde loopbaan vanaf het moment van wijziging m tot aan het tijdstip R' van de voorziene pensionering, berekend volgens de berekeningselementen (bv. salaris) op ogenblik t .

In het geval van een pensioentoezegging van het type vaste prestaties met

- doelformule voor pensioen op tijdstip $R = n/40 \times 2 \times S$

met S = salaris laatste jaar

n = aantal erkende jaren aansluiting bij pensioenplan

- wijziging doelformule op m

nieuw aangeslotenen vanaf m : pensioenprestatie op tijdstip $R = n/40 \times 3 \times S$

aangeslotenen voor m : pensioenprestatie op tijdstip $R = n_1/40 \times 2 \times S + n_2/40 \times 3 \times S$

met n_1 = erkende dienstjaren voor $m = m - a_t$

n_2 = erkende dienstjaren vanaf $m = R - m$

heeft men dat

$P(t, a_t R) = (R - a_t)/40 \times 2 \times S_t$

$P^*(t, a_t R) = n_1/40 \times 2 \times S_t + n_2/40 \times 3 \times S_t$

$P^*(t, mR) = n_2/40 \times 3 \times S_t$

waarbij S_t = het salaris op ogenblik t .

Notaties m.b.t. actuariële basissen

$f_{t,R}$ = actuariële actualisatiefactor waarmee een pensioenprestatie uitgekeerd op pensioenmoment R geactualiseerd wordt naar het ogenblik t
 $= a_{lR} \cdot {}_{lR-lt}E_{lt}$

met lR = de leeftijd van de verzekerde op pensioenmoment R

lt = de leeftijd van de verzekerde op tijdstip t

a_{lR} = de renteprijs volgens het pensioenreglement (met inbegrip van een eventuele overdraagbaarheid) indien de pensioenprestatie $P(.,.)$ uitgedrukt is in rente, anders $a_{lR} = 1$

${}_{lR-lt}E_{lt}$ = actuele waarde op leeftijd lt van een uit te keren kapitaal bij leven van 1 euro op leeftijd lR .

In hetgeen volgt nemen we volgende notaties aan in functie van de gebruikte actualisatiebasissen :

$f_{t,R}$ = actualisatie berekend volgens de inventarisbasissen van de verzekeraar op t ;

$f_{t,R}^*$ = actualisatie berekend volgens de technische basissen die op ogenblik t in het pensioenreglement bepaald zijn;

$f_{t,R}^{**}$ = actualisatie berekend volgens de technische basissen die op ogenblik t bepaald zijn in het uitvoeringsbesluit van de wet van '75 voor de berekening van de minimumreserve (momenteel MR/FR en 6% technische intrestvoet)

$f_{t,R}, f_{t,R}^*, f_{t,R}^{**}$ worden $F_{t,R}, F_{t,R}^*, F_{t,R}^{**}$ in geval van een gewijzigde pensioentoezegging.

Notaties m.b.t. berekeningselementen uit de wet

Reserves

$V_{alloc}^C(t)$ resp. $V_{alloc}^{WD}(t)$ = de wiskundige reserve op ogenblik t met betrekking tot het contractuele resp. winstdeelnome-gedeelte van het A-contract (= contract werkgeversbijdragen), berekend volgens de inventarisbassissen van de verzekeraar.

$V_{cot}^C(t)$ resp. $V_{cot}^{WD}(t)$ = idem als $V_{alloc}^C(t)$ resp. $V_{alloc}^{WD}(t)$ maar voor het C-contract (= contract persoonlijke bijdragen).

$V^C(t)$ resp. $V^{WD}(t)$ = de wiskundige reserve op ogenblik t met betrekking tot het contractuele resp. winstdeelnome-gedeelte m.a.w.

$$V^C(t) = V_{alloc}^C(t) + V_{cot}^C(t)$$

$$V^{WD}(t) = V_{alloc}^{WD}(t) + V_{cot}^{WD}(t)$$

$V_{alloc}(t)$ resp. $V_{cot}(t)$ = de totale wiskundige reserve op ogenblik t voor het A- resp. C-contract, winstdeelnome inbegrepen.

$$V_{alloc}(t) = V_{alloc}^C(t) + V_{alloc}^{WD}(t)$$

$$V_{cot}(t) = V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t)$$

$$V(t) = V_{alloc}(t) + V_{cot}(t)$$

$V_{min}(t)$ = bedrag van de minimumreserve op t bepaald volgens artikel 48 van het KB Leven van 14 november 2003.

Minimumwaarborg artikel 24 WAP

$Min_{cot}^{art24}(t)$ resp. $Min_{alloc}^{art24}(t)$ = bedrag op ogenblik t van de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP m.b.t. de persoonlijke bijdragen resp. werkgevers-bijdragen.

Verworven rechten

$RACQ_{regl}(t)$ = verworven reserve op ogenblik t gedefinieerd in het pensioenreglement

$PACQ_{regl}(t)$ = verworven prestatie op ogenblik t gedefinieerd in het pensioenreglement

$RACQ_{regl}^*(t)$ en $PACQ_{regl}^*(t)$ verwijzen naar de verworven reserves en prestaties gedefinieerd in het gewijzigde pensioenreglement.

$RACQ(t)$ = de werkelijke verworven reserve voor een aangeslotene op ogenblik t , rekening houdende met de minima opgelegd door de WAP en de in het pensioenreglement gedefinieerde verworven reserve.

$PACQ(t)$ = de werkelijke verworven prestatie voor een aangeslotene op ogenblik t , rekening houdende met de minima opgelegd door de WAP en de in het pensioenreglement gedefinieerde verworven prestatie.

1.2./ Berekening minimumwaarborg artikel 24 WAP

Artikel 24 van de WAP voert voor de persoonlijke bijdragen alsook voor de werkgeversbijdragen gedaan in het kader van een pensioentoezegging “vaste bijdragen” of “cash-balance” een gewaarborgd minimumrendement in. De aangeslotene kan evenwel niet op elk ogenblik rechten laten gelden op dit minimale rendement. Het bedrag volgend uit de toepassing van artikel 24 van de WAP is voor de aangeslotene slechts verworven op het ogenblik van pensionering, bij uittreding uit de onderneming of de sector alsook bij de opheffing van de pensioentoezegging.

Het waarborgen van deze minimale rendementswaarborg uit artikel 24 betreft een verplichting van de inrichter van het pensioenstelsel en niet van de pensioeninstelling. Ofschoon de aangeslotene slechts rechten kan laten gelden op deze minimale rendementswaarborg in de hierboven beschreven gevallen, dient de minimumwaarborg m.b.t. de persoonlijke bijdrage op elk ogenblik gefinancierd te zijn. Het KB Leven van 14 november 2003 stelt immers dat het positieve verschil tussen de minimumwaarborg m.b.t. de persoonlijke bijdragen en de minimumreserve op elk ogenblik gedekt moet zijn door het financieringsfonds. In geval van een pensioentoezegging vaste bijdrage of cash-balance moet deze minimumreserve gelezen worden als de reserve die zich op de individuele rekeningen bevindt (zie verder sectie 1.3.4). In tegenstelling tot de minimumwaarborg m.b.t. de persoonlijke bijdragen, die op elk ogenblik collectief gefinancierd dient te zijn, worden nergens financieringsvereisten bepaald voor de minimumwaarborg m.b.t. de werkgeversbijdragen.

Zowel het minimale te waarborgen rendement als de berekeningsgrondslag waarop dit minimumrendement toegepast dient te worden, verschillen naargelang het persoonlijke dan wel werkgeversbijdragen betreft.

1.2.1. Aangeslotenen toegetreden vanaf 01/01/2004

Persoonlijke bijdragen

Het minimale rendement voor de persoonlijke bijdragen is gelijk aan de maximale technische intrestvoet zoals vastgesteld in de reglementering leven (artikel 24 § 2 KB Leven van 14 november 2003) en bedraagt aldus momenteel 3,75%. Deze vereiste van minimaal rendement geldt voor alle types van pensioenplannen (vaste bijdrage, vaste prestatie en cash-balance plannen).

De berekeningsgrondslag waarop dit minimumrendement gewaarborgd moet worden, is het deel van de persoonlijke bijdrage dat niet verbruikt werd voor de dekking van het risico overlijden en invaliditeit vóór pensionering.

Werkgeversbijdragen

De minimumwaarborg uit artikel 24 geldt enkel voor de werkgeversbijdragen gedaan in het kader van een pensioentoezegging van het type vaste bijdragen of cash-balance.

Voor de werkgeversbijdragen gedaan in het kader van een vaste prestatie-plan is de verplichting om een minimale rentevoet te waarborgen niet van toepassing. De motivatie hiervoor ligt in het feit dat voor een vaste prestatie-plan de pensioenprestatie van de aangeslotene vastligt (bv. een bepaald percentage van het laatste loon) en aldus gewaarborgd is, onafhankelijk van het behaalde rendement.

Voor een pensioentoezegging van het type vaste bijdragen of cash-balance is dit evenwel niet altijd het geval en kan het bedrag van de pensioenprestatie afhankelijk zijn van het behaalde rendement (bv. tak 23). De wetgever heeft deze onzekerheid voor de aangeslotene willen verhelpen door een minimumgarantie op te leggen voor de werkgeversbijdragen gedaan in het kader van dergelijke pensioenplannen.

De minimale garantie die op de werkgeversbijdragen -gedaan in het kader van een pensioentoezegging van het type vaste bijdragen of cash-balance- van toepassing is, varieert naargelang de verlopen diensttijd en is in de regel gelijk aan de maximale referentievoet vastgesteld in de reglementering leven - 0,5% (momenteel dus 3,75% - 0,5% = 3,25%).

In geval de pensionering, de uittreding of de opheffing van de pensioentoezegging echter binnen de eerste 5 jaar van de aansluiting valt, kan de kapitalisatie tegen het hierboven vermelde minimumrendement vervangen worden door een indexering overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971, voor zover dit geen hoger bedrag oplevert (zie verder).

De berekeningsgrondslag waarop dit minimumrendement gewaarborgd moet worden, is voor een vaste bijdrage-plan gelijk aan het deel van de werkgeversbijdrage dat niet verbruikt werd voor de dekking van het overlijdens- en invaliditeitsrisico vóór de pensionering en voor de dekking van de kosten, beperkt tot 5% van de stortingen. Voor de cash-balance-plannen is de berekeningsgrondslag evenwel gelijk aan de totale werkgeversbijdrage.

In tegenstelling met de persoonlijke bijdragen mag voor de vaste bijdrage-plannen bij het bepalen van het premiegedeelte van de werkgeversbijdrage waarop het minimumrendement uit artikel 24 gewaarborgd dient te worden, het gedeelte verbruikt voor de dekking van de kosten- beperkt tot 5% van de stortingen- in mindering gebracht worden.

De wet geeft niet duidelijk aan op welke wijze de term “kosten” geïnterpreteerd moet worden. Men kan de term “kosten” interpreteren als alle gemaakte exploitatiekosten die in de praktijk wellicht meer dan 5% van de gestorte premies bedragen. Een andere interpretatie bestaat erin om onder de term “kosten” alle in de premie opgenomen opslagen (beheers-,inventaris- en commissie-opslagen) te verstaan die dienen ter dekking van bepaalde kosten.

Navraag bij de CBFA leert ons dat onder het gedeelte van de bijdrage dat verbruikt wordt voor de dekking van de kosten de premieopslagen begrepen dienen te worden, met inbegrip van de inventarisopslag. De laatste interpretatie beschreven in de vorige alinea is dus degene die toegepast moet worden.

Onderstaande tabel vat de bepalingen inzake het minimumrendement als volgt samen :

	Werkgeversbijdragen	Persoonlijke bijdragen
Vaste bijdrage-plan	Ja	Ja
Cash-balance-plan	Ja	Ja
Vaste prestatie-plan	Nee	Ja
In rekening brengen van kosten tot max. 5%	enkel voor vaste bijdrage	Nee
Huidige minimumrendement	3,25% (*)	3,75%

(*) tijdens de eerste 5 jaar : indexatie volgens spilindex indien dit een lager bedrag geeft.

Formules

De formules inzake de berekening van de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP dienen opgesteld te zijn volgens de periodiciteit van premiebetaling (maandelijks, trimestrieel, semestrieel, jaarlijks, enige premie). In hetgeen volgt worden steeds de formules voor een jaarlijkse fractionering beschreven (m.a.w. berekeningselementen zoals premie, premiegedeelte

ter dekking van het risico overlijden of invaliditeit voor pensionering zijn op jaarbasis). De formules in geval van een andere premiefractionering zijn analoog van vorm maar gebeuren volgens berekeningselementen op een andere dan jaarlijkse fractioneringsbasis (semestriële, trimestriële,...).

In formulevorm uitgedrukt, heeft men dat het bedrag voortvloeiend uit de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP op tijdstip t gelijk is aan :

Voor de persoonlijke bijdragen (vaste bijdrage, vaste prestatie, cash-balance plan).

$$Min_{cot}^{art24}(t) = \sum_{k=0}^{t-1} \left\{ (P_k - RP_k - IP_k) x \prod_{l=k}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) \right\}$$

Voor de werkgeversbijdragen (vaste bijdragenplan)

$$Min_{alloc}^{art24}(t) = Max(Min_{alloc,1}^{art24}(t); Min_{alloc,2}^{art24}(t))$$

waarbij

$$Min_{alloc,1}^{art24}(t) = \sum_{k=0}^{t-1} \left\{ (1 - 5\%) x (P_k - RP_k - IP_k) x \prod_{l=k}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l} - 0,5\%) \right\}$$

$$Min_{alloc,2}^{art24}(t) = \sum_{k=0}^{t-1} \left\{ (1 - opslagen_k) x (P_k - RP_k - IP_k) x \prod_{l=k}^{t-1} ((1 + i_{ref,max,l} - 0,5\%) * (1 - b_{1,k})) \right\}$$

- met $i_{ref,max,1}$ = de maximale referentievoet vastgelegd in art. 24§2,a)1 van het KB Leven van 14 november 2003 op ogenblik l;¹
- $b_{1,k}$ = inventarisopslag op de reserve op tijdstip k; het toepassen van een inventarisopslag b_1 op de reserve is equivalent met het toepassen van een lagere intrestvoet i' i.p.v. i volgens de relatie : $1+i' = (1+i) * (1 - b_1)$ ²
- P_k = commerciële jaarpremie in het jaar k;³
- RP_k = premiegedeelte verbruikt voor de dekking van het risico overlijden vóór pensionering in het jaar k;^{3 4}
- IP_k = premiegedeelte verbruikt voor de dekking van het risico invaliditeit vóór pensionering in het jaar k;³
- $opslagen_k$ = beheers- en commissie-opslagen op de premie op tijdstip k

¹ Bij wijziging van de maximale technische intrestvoet is voor de premies verschuldigd vóór de wijziging de oude referentievoet van toepassing voor de periode die loopt tot op het ogenblik van de wijziging en de nieuwe referentievoet voor de periode erna.

² In geval de inventarisopslag op de reserve op een andere wijze in rekening gebracht wordt, dient in de formule voor $Min_{alloc,2}^{art24}(t)$ de inventarisopslag volgens die andere wijze in rekening gebracht te worden.

³ In geval van een niet-jaarlijkse fractionering worden P_k , RP_k en IP_k volgens die andere fractioneringsbasis berekend (semestriël, trimestriël,...).

⁴ Het premiegedeelte voor de dekking overlijden vóór pensionering (RP_k) omvat zowel het gedeelte m.b.t. de hoofdwaarborg overlijden als het gedeelte met de aanvullende waarborgen overlijden (AVRO). In de formules die volgen wordt ervan uitgegaan dat er geen aanvullende waarborgen overlijden zijn.

De term kosten dient geïnterpreteerd te worden als de in de premie opgenomen premie-opslagen. Niet alle premie-opslagen zijn evenwel uitgedrukt als percentage van de premie. Zo zal de inventarisopslag op de reserve in de praktijk in mindering gebracht worden van de tarifaire technische intrestvoet. $Min_{alloc,2}^{art24}(t)$ brengt deze inventarisopslag op de reserve mee in rekening. Het premiegedeelte kosten dat in mindering gebracht mag worden voor de berekening van de minimumrendementswaarborg mag evenwel maximaal 5% van de gestorte premie bedragen. Om te beletten dat het totaal aan premie-opslagen (met inbegrip dus van de inventarisopslag op de reserve) groter zou zijn dan 5% van de gestorte premie, wordt het maximum van $Min_{alloc,1}^{art24}(t)$ en $Min_{alloc,2}^{art24}(t)$ genomen.

Voor de werkgeversbijdragen (cash-balance plan)

Voor dergelijke plannen is de berekeningsgrondslag waarop het minimumrendement uit artikel 24 van de WAP toegepast moet worden gelijk aan het totale toegekende bedrag. Het gedeelte dat verbruikt werd voor de dekking van de risico's overlijden en invaliditeit voor pensionering alsook het gedeelte verbruikt voor de dekking van de kosten mogen hier dus niet in mindering gebracht worden. Aldus heeft men

$$Min_{alloc}^{art24}(t) = \sum_{k=0}^{t-1} \left\{ P_k x \prod_{l=k}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l} - 0,5\%) \right\}$$

met P_k het op ogenblik k toegekende bedrag.

In geval de maximale referentievoet niet gewijzigd is gedurende de periode van aansluiting kunnen de hiervoor beschreven formules vereenvoudigd worden tot

- Voor de persoonlijke bijdragen (vaste bijdrage, vaste prestatie, cash-balance plan)

$$Min_{cot}^{art24}(t) = \sum_{k=0}^{t-1} \left\{ (P_k - RP_k - IP_k) x (1 + i_{ref,max,k})^{t-k} \right\}$$

- Voor de werkgeversbijdragen (vaste bijdrageplan)

$$Min_{alloc}^{art24}(t) = Max(Min_{alloc,1}^{art24}(t); Min_{alloc,2}^{art24}(t))$$

waarbij

$$Min_{alloc,1}^{art24}(t) = \sum_{k=0}^{t-1} \left\{ (1 - 5\%) x (P_k - RP_k - IP_k) x (1 + i_{ref,max,k} - 0,5\%)^{t-k} \right\}$$

$$Min_{alloc,2}^{art24}(t) = \sum_{k=0}^{t-1} \left\{ (1 - opslagen_k) x (P_k - RP_k - IP_k) x ((1 + i_{ref,max,k} - 0,5\%) * (1 - b_{1,k}))^{t-k} \right\}$$

- Voor de werkgeversbijdragen (cash-balance plan)

$$Min_{alloc}^{art24}(t) = \sum_{k=0}^{t-1} \left\{ P_k x (1 + i_{ref,max,k} - 0,5\%)^{t-k} \right\}$$

Tijdens de eerste 5 jaar van aansluiting (werkgeversbijdragen vaste bijdrage of cash-balance plan)

Tijdens de eerste 5 jaar van aansluiting mag het hierboven berekende bedrag voor de werkgeversbijdragen ($Min_{alloc}^{art24}(t)$) vervangen worden door het bedrag $Min_{alloc,<5}^{art24}(t)$ wanneer dit lager is. Voor de persoonlijke bijdragen is dit niet het geval en blijft bovenstaande formule van toepassing tijdens de eerste 5 jaar van aansluiting.

$Min_{alloc,<5}^{art24}(t)$ is gebaseerd op een indexering overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 betreffende de inrichting van het stelsel aangaande

- wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen aan de openbare schatkist;
- sommige sociale uitkeringen;
- de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders
- de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen.

Beschrijving wet 2 augustus 1971

Deze wet van 1971 beschrijft het indexeringsmechanisme waardoor de verschillende sociale uitkeringen gebonden zijn aan de prijzenevolutie. Telkens de zogenaamde afgevlakte gezondheidsindex de spilindex overschrijdt, worden de sociale uitkeringen met 2% verhoogd.

De afgevlakte gezondheidsindex voor een bepaalde maand is het rekenkundig gemiddelde van de gezondheidsindexcijfers van de betrokken maand en de drie voorafgaande maanden.

De spilindex is een reeks getallen waarvan het eerste getal 114,20 (index basis 1966=100) is en elk van de volgende getallen bekomen wordt door het voorgaande te vermenigvuldigen met 1,02.

Elke maand wordt de afgevlakte gezondheidsindex vergeleken met de spilindex die van toepassing was de maand ervoor. Wanneer deze afgevlakte gezondheidsindex in de betrokken maand minstens 2% hoger ligt dan de spilindex die van toepassing was de maand ervoor, spreekt men van een overschrijding van de spilindex tijdens de betrokken maand. Van zodra er een overschrijding van de spilindex is, wordt de spilindex van die maand aangepast en worden de sociale uitkeringen verhoogd vanaf de eerste maand die volgt op deze van de overschrijding van de spilindex⁵ (indien de sociale uitkering op voorhand wordt uitbetaald -bv. kinderbijslag voor het overheidspersoneel- gaat de indexaanpassing slechts in vanaf de tweede maand na overschrijding). De sociale uitkeringen, welke gekoppeld zijn aan de basisspilindex 114,20 (basis 1966=100), worden in dat geval opnieuw berekend door er de coëfficiënt $1,02^n$ op toe te passen waarbij n de rang van de bereikte spilindex vertegenwoordigt. De spilindex van rang 1 duidt de spilindex aan die volgt op 114,20 i.e. $114,20 * 1,02^1$, de spilindex van rang 2 is gelijk aan $114,20 * 1,02^2, \dots$

De maandelijkse spilindex zal dus maandelijks ofwel gelijk blijven, ofwel verhogen in stappen van 2%.

Vanaf 1 januari 2002 zijn de verschillende elementen gekoppeld aan een nieuwe spilindex 103,14 (basis 1996=100) i.p.v. aan de spilindex 114,20 (basis 1966=100). Deze spilindex 103,14 (basis 1996=100) is gekoppeld aan 01/06/1999 met rang = 0.

⁵ Tot 01/01/2001 gebeurde de aanpassing van de sociale uitkeringen vanaf de tweede maand volgend op de maand waarin de spilindex overschreden werd.

De verschillende index-aanpassingen vanaf 01/06/1999 van de sociale uitkeringen zijn de volgende :

Maand	Spilindex (basis 1996=100)	rang spilindex	verhoging sociale uitkeringen (*)
1/06/1999	103,14	0	1
1/09/2000	105,2	1	1,02
1/06/2001	107,3	2	1,0404
1/02/2002	109,45	3	1,061208
1/06/2003	111,64	4	1,08243216

(*) die gekoppeld zijn aan de spilindex 103,14 (basis 1996=100) op 01/06/1999.

Bijlage 2 geeft een overzicht van de maandelijkse evolutie van de spilindex alsook de daarmee gepaard gaande aanpassing van de sociale uitkeringen.

Berekening $Min_{alloc,<5}^{arr24}(t)$ tijdens de eerste 5 jaar van aansluiting

De formule voor $Min_{alloc,<5}^{arr24}(t)$ wordt bekomen door een indexering van de berekeningsgrondslag overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 i.p.v. een kapitalisatie aan de maximale technische intrestvoet -0,5%. Ofschoon de wet spreekt over een vervanging van de kapitalisatie tegen de maximale referentievoet door een indexering, dient dit o.i. begrepen te worden als een vervanging van de kapitalisatie tegen de maximale referentievoet - 0,5% door een indexering.

De gezondheidsindex wordt echter telkens op het einde van de maand bekendgemaakt en aldus zal men ook telkens pas op het einde van de maand weten of de spilindex overschreden werd. Meestal worden de berekeningen m.b.t. een vereffening steeds enige weken voor de vereffening gedaan. Voor groepsverzekeringen die vereffend worden in het begin van de maand mm zullen de berekeningen in de praktijk dus in de maand mm-1 gedaan worden. Op het ogenblik van berekening(mm-1) is de toe te passen spilindex van de sociale uitkeringen op de vereffeningdatum in mm (= spilindex gebaseerd op afgevlakte gezondheidsindex van mm-1) nog niet gekend. Praktisch zal er aldus gewerkt worden met de spilindex die van toepassing is op de sociale uitkeringen van de maand mm-1 nl. deze gebaseerd op de afgevlakte gezondheidsindex van mm-2.

De formule voor $Min_{alloc,<5}^{arr24}(t)$ is dan gelijk aan

-bij een vaste bijdrage-plan

$$Min_{alloc,<5}^{arr24}(t) = \sum_{k=0}^{t-1} (1 - \min(opslagen_k, 5\%)) \times (P_k - RP_k - IP_k) \times SP_{t-1} / SP_{k-1} \quad 6$$

-bij een cash-balance plan

$$Min_{alloc,<5}^{arr24}(t) = \sum_{k=0}^{t-1} P_k \times SP_{t-1} / SP_{k-1} \quad 6$$

waarbij SP_k = het spilindexcijfer waaraan de sociale uitkeringen op ogenblik k gekoppeld zijn (dit is het spilindexcijfer van de maand k-1)

⁶ Eventueel wordt in deze formules de inventarisopslag b_1 op de reserve mee in rekening gebracht.

Opmerkingen

- Aangezien de wettekst bepaalt dat het minimumrendement dient toegepast te worden op het premiegedeelte dat niet verbruikt wordt voor het dekken van de risico's overlijden en invaliditeit voor pensionering, impliceert dit dat de tariefopslagen op de risico-dekkingen overlijden en invaliditeit voor pensionering volledig in rekening gebracht kunnen worden (zelfs al bedragen ze meer dan 5%) bij het bepalen van RP_k en IP_k m.a.w. dat ze dus ook volledig in mindering van de globale premie kunnen komen bij het bepalen van de berekeningsgrondslag voor artikel 24.
- Voor de berekening van RP_k zijn er verscheidene interpretaties mogelijk :
  - Interpretatie 1
 $RP_k = \text{premievoet tijdelijke 1 jaar} \times (\text{totaal kapitaal overlijden}_k - \text{wiskundige reserve}_k)$
  - Interpretatie 2
 $RP_k = \text{premievoet tijdelijke 1 jaar} \times \max(\text{totaal kapitaal overlijden}_k - \text{wiskundige reserve}_k; 0)$
  - Interpretatie 3
 $RP_k = \text{premievoet tijdelijke 1 jaar} \times (\text{totaal kapitaal overlijden}_k)$

Navraag bij de CBFA leert ons dat RP_k berekend dient te worden volgens interpretatie 2 waarbij het gedeelte van de premie verbruikt voor de dekking van het risico overlijden vóór pensionering gelijk is aan de risicopremie overlijden voor zover deze positief is.

Er dient echter opgemerkt te worden dat deze interpretatie een incoherentie veroorzaakt tussen een gemengde 10/10 en een combinatie van een UKZT en een Tijdelijke. Een gemengde 10/10 kan immers dezelfde waarborg verzekeren als de combinatie van een UKZT en een tijdelijke overlijden. Het gewaarborgd minimumbedrag uit artikel 24 zal voor een gemengde 10/10 evenwel kleiner zijn dan de som van de minimumbedragen voor een UKZT en een Tijdelijke. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat men de wiskundige reserve m.b.t. de waarborg leven bij de gemengde 10/10 in mindering van het risicokapitaal mag brengen terwijl dit niet geval is bij de UKZT-waarborg.

- Het minimumrendement is gewaarborgd vanaf de datum van verschuldiging van de premies (en niet vanaf de betaling van de premies welke eventueel later kan gebeuren).
- Zoals beschreven in de formules is bij wijziging van de maximale technische referentievoet voor de premies verschuldigd voor de datum van wijziging de oude referentievoet van toepassing voor de periode die loopt tot op het ogenblik van de wijziging en de nieuwe referentievoet voor de periode erna. Voor de premies verschuldigd na de wijziging is uiteraard de nieuwe referentievoet steeds van toepassing.⁷
- De berekening voor universal life producten is analoog aan deze voor klassieke verzekeringsproducten. Afhankelijk van de periodiciteit van premiestorting wordt voor de periode tussen twee premiestortingen het premiegedeelte ter dekking van de risico's overlijden en invaliditeit vóór pensionering in mindering gebracht.

⁷ De logica die in geval van wijziging van de referentievoet gehanteerd wordt voor de toepassing van artikel 24 verschilt dus van de logica die gevolgd wordt inzake het behoud van de gewaarborgde technische intrestvoet. In geval van wijziging van de maximale technische intrestvoet in het KB Leven

- zullen voor de berekening van de minimumwaarborg uit artikel 24 de premies gestort voor de wijziging tot op het ogenblik van wijziging gekapitaliseerd worden op basis van de oude referentievoet en vanaf de wijziging zullen ze verder gekapitaliseerd worden volgens de nieuwe referentievoet;
- terwijl de technische intrestvoet die contractueel gewaarborgd is voor de premies gestort voor de wijziging blijft verderlopen tot op de in het contract vermelde datum.

- De berekening van de minimumwaarborg voor werkgeversbijdragen tijdens de eerste 5 jaar van aansluiting ($= Min_{alloc<5}^{art24}(t)$) is gebaseerd op de spilindex waaraan de sociale uitkeringen gekoppeld zijn van de maand ervoor ($= SP_{t-1}$). In het geval men evenwel simulaties van deze minimumwaarborg wenst te maken, is de spilindex van de maand ervoor niet gekend. In dat geval dient er gewerkt te worden met de op het ogenblik van de simulatie laatste gekende spilindex.
- In geval van planwijziging waarbij overgegaan wordt van een pensioentoezegging van het type vaste prestatie naar een pensioentoezegging vaste bijdrage of cash-balance, geldt de minimumwaarborg m.b.t. werkgeversbijdragen enkel maar voor de werkgeversbijdragen verschuldigd vanaf de planwijziging. In geval van overgang van een vaste bijdrage of cash-balance plan naar een vaste prestatie-plan geldt de minimumwaarborg m.b.t. werkgeversbijdragen enkel maar voor de werkgeversbijdragen welke verschuldigd waren voor de planwijziging. De minimumwaarborg m.b.t. de persoonlijke bijdragen is evenwel steeds van toepassing op alle verschuldigde persoonlijke bijdragen (dus zowel deze vóór als na de planwijziging).

1.2.2. Aangeslotenen toetreden vóór 01/01/2004

De minimale rendementswaarborg voor *persoonlijke bijdragen* zoals bepaald in artikel 24§1 van de WAP was al voorzien in de wet Colla (art. 11§3). De wet Colla voorzag evenwel geen minimale rendementswaarborg voor *de werkgeversbijdragen* zoals de WAP nu wel voorziet in artikel 24§2 dat in voege treedt vanaf 01/01/2004.

De minimale rendementswaarborg uit artikel 24 m.b.t. de werkgeversbijdragen is dus van toepassing op de werkgeversbijdragen verschuldigd vanaf 01/01/2004. De minimumrendementsberekening voor persoonlijke bijdragen daarentegen geldt dus voor premies verschuldigd vanaf 01/01/1996.

Rekening houdende hiermee verkrijgt men volgende formules

~~Voor de persoonlijke bijdragen (vaste bijdrage, vaste prestatie, cash-balance plan).~~

$$\begin{aligned}
 Min_{cot}^{art24}(t) &= Min_{cot < 01/01/2004}^{art24}(t) + Min_{cot \geq 01/01/2004}^{art24}(t) \\
 Min_{cot < 01/01/2004}^{art24}(t) &= \sum_{k=1996}^{1999} (P_k - RP_k - IP_k) * 1,0475^{1999-k} * 1,0375^{2004-1999} * \prod_{l=2004}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) \\
 &\quad + \sum_{k=1999}^{2003} (P_k - RP_k - IP_k) * 1,0375^{2004-k} * \prod_{l=2004}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) \\
 Min_{cot \geq 01/01/2004}^{art24}(t) &= \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (P_k - RP_k - IP_k) * \prod_{l=k}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) \right\}
 \end{aligned}$$

waarbij 1999-k = de tijdsperiode tussen tijdstip k en 01/07/1999
 2004-k = de tijdsperiode tussen tijdstip k en 01/01/2004
 2004-1999 = de tijdsperiode tussen 01/07/1999 en 01/01/2004

Voor de werkgeversbijdragen (vaste bijdrage-plan)

$$Min_{alloc}^{art24}(t) = Max(Min_{alloc,1}^{art24}(t); Min_{alloc,2}^{art24}(t))$$

waarbij

$$Min_{alloc,1}^{art24}(t) = \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (1 - 5\%) x (P_k - RP_k - IP_k) x \prod_{l=k}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l} - 0,5\%) \right\}$$

$$Min_{alloc,2}^{art24}(t) = \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (1 - opslagen_k) x (P_k - RP_k - IP_k) x \prod_{l=k}^{t-1} ((1 + i_{ref,max,l} - 0,5\%) * (1 - b_{1,k})) \right\}$$

Voor de werkgeversbijdragen (cash-balance-plan)

$$Min_{alloc}^{art24}(t) = \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ P_k x \prod_{l=k}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l} - 0,5\%) \right\}$$

Tijdens de eerste 5 jaar van aansluiting (werkgeversbijdragen vaste bijdrage of cash-balance plan)

Tijdens de eerste 5 jaar van aansluiting kan het bedrag $Min_{alloc}^{art24}(t)$ evenwel vervangen worden door $Min_{alloc,<5}^{art24}(t)$ indien dit kleiner is waarbij

-bij een vaste bijdrage-plan

$$Min_{alloc,<5}^{art24}(t) = \sum_{k \geq 2004}^{t-1} (1 - \min(opslagen_k, 5\%)) x (P_k - RP_k - IP_k) x SP_{t-1} / SP_{k-1}$$

-bij een cash-balance plan

$$Min_{alloc,<5}^{art24}(t) = \sum_{k \geq 2004}^{t-1} P_k x SP_{t-1} / SP_{k-1}$$

Alternatieve formule in geval van een pensioentoezegging tak 21

Ten tijde van Colla werd voor een pensioentoezegging tak 21 de controle m.b.t. de minimumwaarborg voor persoonlijke bijdragen als volgt geïnterpreteerd : men stelde dat de som van de wiskundige reserves op het A- en C-contract op ieder moment minimaal steeds gelijk waren aan het bedrag overeenstemmend met de minimumwaarborg van Colla voor persoonlijke bijdragen.

Deze interpretatie, die de afgelopen jaren gebruikt werd om te controleren of er aan de minimumwaarborg voor persoonlijke bijdragen voldaan was, kan onder de WAP aangehouden blijven voor wat betreft de controle van de minimumgarantie m.b.t. persoonlijke bijdragen op 01/01/2004. Aldus stelt men dat op 01/01/2004 de aanwezige reserves op het A- en C-contract volstaan om te voldoen aan de minimumwaarborg en stelt men het bedrag van de minimumwaarborg op 01/01/2004 gelijk aan de aanwezige reserve op dat tijdstip. Deze alternatieve formulering geeft over het algemeen een hoger bedrag maar heeft wel als voordeel dat er geen retro-actieve berekeningen dienen te gebeuren m.b.t. de minimumwaarborg voor premies verschuldigd vóór 01/01/2004 zodat het aftoetsen van de minimumwaarborg t.o.v. de aanwezige reserves niet afzonderlijk dient te gebeuren voor de gedeeltes opgebouwd met premies vóór en na 01/01/2004 (zie verder sectie 2.3).

In dat geval kunnen voor een pensioentoezegging tak 21 in plaats van bovenstaande formules de volgende formules gebruikt worden voor de berekening van de minimumwaarborg uit artikel 24 op tijdstip t :

Voor de persoonlijke bijdragen.

$$Min_{cot}^{art24}(t) = V_{cot}^c(2004) \times \prod_{l=2004}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) + \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (P_k - RP_k - IP_k) x \prod_{l=k}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) \right\}$$

Voor de werkgeversbijdragen (vaste bijdrage-plan).

$$Min_{alloc}^{art24}(t) = Max(Min_{alloc,1}^{art24}(t); Min_{alloc,2}^{art24}(t))$$

waarbij

$$Min_{alloc,1}^{art24}(t) = V_{alloc}^c(2004) \times \prod_{l=2004}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l} - 0,5\%) + \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (1 - 5\%) x (P_k - RP_k - IP_k) x \prod_{l=k}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l} - 0,5\%) \right\}$$

$$Min_{alloc,2}^{art24}(t) = V_{alloc}^c(2004) \times \prod_{l=2004}^{t-1} ((1 + i_{ref,max,l} - 0,5\%) * (1 - b_1)) + \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (1 - opslagen_k) x (P_k - RP_k - IP_k) x \prod_{l=k}^{t-1} ((1 + i_{ref,max,l} - 0,5\%) * (1 - b_{1,k})) \right\}$$

Voor zover de maximale referentievoet niet wijzigt kunnen de hiervoor beschreven formules vereenvoudigd worden tot

- Voor de persoonlijke bijdragen (vaste bijdrage, vaste prestatie)

$$Min_{cot}^{art24}(t) = V_{cot}^c(2004) \times (1 + i_{ref,max,2004})^{t-2004} + \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (P_k - RP_k - IP_k) x (1 + i_{ref,max,k})^{t-k} \right\}$$

- Voor de werkgeversbijdragen (vaste bijdrageplan)

$$Min_{alloc}^{art24}(t) = Max(Min_{alloc,1}^{art24}(t); Min_{alloc,2}^{art24}(t))$$

waarbij

$$Min_{alloc,1}^{art24}(t) = V_{alloc}^c(2004) \times (1 + i_{ref,max,2004} - 0,5\%)^{t-2004} + \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (1 - 5\%) x (P_k - RP_k - IP_k) x (1 + i_{ref,max,k} - 0,5\%)^{t-k} \right\}$$

$$Min_{alloc,2}^{art24}(t) = V_{alloc}^c(2004) \times ((1 + i_{ref,max,2004} - 0,5\%) * (1 - b_1))^{t-2004} + \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (1 - opslagen_k) x (P_k - RP_k - IP_k) x ((1 + i_{ref,max,k} - 0,5\%) * (1 - b_{1,k}))^{t-k} \right\}$$

Tijdens de eerste 5 jaar van aansluiting.

Tijdens de eerste 5 jaar van aansluiting kan het bedrag m.b.t. de werkgeversbijdragen $Min_{alloc}^{art24}(t)$ evenwel vervangen worden door $Min_{alloc,<5}^{art24}(t)$ indien dit kleiner is.

$$Min_{alloc,<5}^{art24}(t) = V_{alloc}^C(2004) * SP_{t-1} / SP_{01/01/2004-1} + \sum_{k \geq 2004}^{t-1} (1 - \min(\text{opslagen}_k; 5\%)) * (P_k - RP_k - IP_k) * SP_{t-1} / SP_{k-1}^8$$

waarbij	$i_{ref, max, 1}$	= de maximale referentievoet vastgelegd in art. 24§2,a)1 van het KB Leven van 14 november 2003 op ogenblik 1; ⁹
	$b_{1,k}$	= inventarisopslag op de reserve op tijdstip k; het toepassen van een inventarisopslag b_1 op de reserve is equivalent met het toepassen van een lagere intrestvoet i' i.p.v. i volgens de relatie: $1+i' = (1+i) * (1-b_1)$; ¹⁰
	P_k	= commerciële jaarpremie in het jaar k; ¹¹
	RP_k	= premiegedeelte verbruikt voor de dekking van het risico overlijden voor pensionering in het jaar k; ¹¹
	IP_k	= premiegedeelte verbruikt voor de dekking van het risico invaliditeit voor pensionering in het jaar k; ¹¹
	$opslagen_k$	= beheers- en commissie-opslagen op de premie op tijdstip k;
	$V_{alloc}^c(2004)$ resp. $V_{cot}^c(2004)$	gelijk is aan de wiskundige reserve leven (zonder winstdeelname) op 01/01/2004 op het A-contract resp. C-contract.
	SP_k	= het spilindexcijfer waaraan de sociale uitkeringen op ogenblik k gekoppeld zijn (nl. de spilindex van de maand k-1)
	$SP_{01/01/2004-1}$	= het spilindexcijfer waaraan de sociale uitkeringen in december 2003 gekoppeld zijn (nl. spilindex van de maand november)

⁸ Eventueel wordt in deze formule de inventarisopslag b_1 op de reserve mee in rekening gebracht.

⁹ Bij wijziging van de maximale technische intrestvoet is voor de premies verschuldigd vóór de wijziging de oude referentievoet van toepassing tot op het ogenblik van wijziging en de nieuwe referentievoet voor de periode erna.

¹⁰ In geval de inventarisopslag op de reserve op een andere wijze in rekening gebracht wordt, dient in de formule voor $Min_{alloc,2}^{art24}(t)$ de inventarisopslag volgens die andere wijze in rekening gebracht te worden.

¹¹ In geval van een niet-jaarlijkse fractionering worden P_k , RP_k en IP_k volgens die andere fractioneringsbasis berekend (semestriël, trimestriël,...).

1.3./ Berekening minimumreserve

Alvorens in volgende sectie de formules voor de verworven reserves te behandelen, zal deze sectie de technische bepalingen m.b.t. de minimumreserve beschrijven. Deze minimumreserve wordt bepaald door artikel 48 van het KB Leven van 14 november 2003 en wordt gebruikt bij de berekeningen van de verworven reserves van de aangeslotene.

Het oude KB Leven stelde dat voor een vaste prestatie-plan steeds een minimumreserve voorzien moest zijn. De wijze waarop deze minimumreserve berekend werd, was bepaald in artikel 55.

De nieuwe bepalingen omtrent de minimumreserve in het KB Leven van 14 november 2003 zijn evenwel veel uitgebreider dan deze die voorzien waren in het oude KB Leven. Artikel 48 van het KB Leven van 14 november 2003 definieert nu immers voor elk type van pensioentoezegging een minimumreserve en bevat verder een aantal specifieke bepalingen waarmee in de berekening van de minimumreserve rekening moet gehouden worden. Bovendien stelt artikel 48 van het KB Leven van 14 november 2003 nu dat de aanwezige reserves op elk ogenblik steeds de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP m.b.t. de persoonlijke bijdragen moeten dekken.

Hieronder worden eerst de bepalingen beschreven die eigen zijn aan elk type van pensioentoezegging. In sectie 1.3.4 worden dan de bepalingen beschreven omtrent de minimumfinanciering van artikel 24 van de WAP m.b.t. de persoonlijke bijdragen.

1.3.1. Pensioentoezegging van het type vaste prestaties.

Artikel 48 van het KB Leven van 14 november 2003 stelt dat de financiering van een pensioentoezegging van het type vaste prestaties zodanig moet zijn dat er steeds een minimumbedrag gereserveerd is. Dit minimumbedrag mag collectief gefinancierd zijn en hoeft dus niet noodzakelijk aan het contract van de aangeslotene toegekend te zijn.

Dit minimumbedrag voor elke aangeslotene op tijdstip t is gelijk aan de grootste van de volgende twee bedragen :

- de verworven reserve op t bepaald in het groepsreglement
- de actuele waarde op tijdstip t van
  - o hetzij de lopende rente, eventuele overdraagbaarheid inbegrepen
  - o hetzij $\frac{n(a_{(r)}, t)}{n(a_{(r)}, R)} * P(t, a, R)$ ¹²

waarbij $P(t, a, R)$ = te bereiken prestatie op basis van een loopbaan tot aan het tijdstip van de normale pensioenleeftijd R en rekening houdend met de bezoldiging op ogenblik t .

$n(a_{(t)}, t)$ resp. $n(a_{(t)}, R)$ het aantal erkende dienstjaren vanaf de aansluiting bij het pensioenstelsel tot aan het ogenblik t resp. tot aan het tijdstip van de normale pensioenleeftijd R .

¹² Een eventuele overdraagbaarheid in geval van overlijden na pensionering dient inbegrepen te zijn in de berekening van $P(t, a, R)$

In geval van werknemers die na 31/12/1995 in dienst zijn getreden of werknemers die in dienst zijn getreden vóór deze datum maar m.b.t. een pensioenstelsel ingevoerd na 31/12/1995 :

- zijn $n(a_{(r)},t)$ resp. $n(a_{(r)},R)$ berekend vanaf de datum waarop de erkende diensttijd aanvangt wanneer deze zich voor de aansluitingsdatum zou bevinden m.a.w. zijn ze gelijk aan $n(a_r,t)$ resp. $n(a_r,R)$
- en worden $n(a_r,t)$ resp. $n(a_r,R)$ beperkt tot de maximaal erkende diensttijd vastgelegd in het pensioenreglement.

In het andere geval - werknemers in dienst getreden vóór 01/01/1996 m.b.t. een pensioenstelsel ingevoerd vóór 01/01/1996 – dienen $n(a_{(r)},t)$ resp. $n(a_{(r)},R)$ in de formule gelezen te worden als $n(a,t)$ resp. $n(a,R)$ en zijn deze bovendien niet beperkt tot de maximaal erkende diensttijd vastgelegd in het pensioenreglement.

In hetgeen volgt zullen we steeds uitgaan van de notaties $n(a_r,t)$ en $n(a_r,R)$ i.p.v. $n(a_{(r)},t)$ en $n(a_{(r)},R)$.

De gebruikte actualisatieregels zijn een technische intrestvoet van 6% en de sterftewetten MR/FR naargelang het een mannelijke dan wel vrouwelijke verzekerde betreft.

Het tijdstip dat overeenkomt met de normale pensioenleeftijd R is gelijk aan het tijdstip overeenkomstig de laagste van de pensioenleeftijden uit het reglement waarna de pensioenprestatie van de aangeslotene enkel nog verhoogt t.g.v. salarisstijgingen of een eventuele vermindering van het wettelijke pensioen. De interpretatie die de CBFA aan deze bepaling geeft is dat de normale pensioenleeftijd enkel lager is dan de eindleeftijd voorzien in het reglement indien de aangeslotene een volledige carrière heeft volgens het reglement en zijn volledig kapitaal kan opnemen voor de eindleeftijd zonder actuariële of forfaitaire reductie. Deze normale pensioenleeftijd mag niet hoger zijn dan 65 jaar.

In formulevorm heeft men aldus dat de minimumreserve op tijdstip t voor een vaste prestatie-plan gelijk is aan

$$V_{\min}(t) = \text{Max}(RACQ_{\text{regl}}(t) ; R1)$$

met $RACQ_{\text{regl}}(t)$ = de verworven reserve op t gedefinieerd in het reglement

$$R1 = \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R) * f_{t,R}^{**} \quad ^{13}$$

Uitstel van financiering bij planverbetering

Wanneer een pensioentoezegging van het type vaste prestaties gewijzigd wordt en deze wijziging een verhoging van de te bereiken prestaties inhoudt -hetzij door een verbetering van het reglement, hetzij door een vermindering van het wettelijk pensioen- dan dient de minimumreserve m.b.t. deze verhoging niet onmiddellijk volledig gefinancierd te worden. Artikel 49 van het KB Leven van 14 november 2003 bepaalt immers dat de minimumreserve m.b.t. deze verhoging berekend dient te worden volgens artikel 48 (zie formule hierboven) maar met als aansluitingsdatum de datum van verhoging en als te bereiken prestatie het verschil tussen de nieuwe en de oude te bereiken prestatie. Dit impliceert dus een uitstel van financiering voor wat betreft de waarborg die overeenkomt met de verhoging m.a.w. de financiering van de planverbetering dient niet onmiddellijk gedaan te worden maar mag gespreid worden over de toekomstige jaren.

¹³ Deze formule voor $R1$ zal gebruikt worden als ondergrens bij de berekening van de minimale verworven rechten in sectie 1.4.

Stel dat $P(t,a_r,R)$ de pensioenprestatie op het moment van pensioenleeftijd R is volgens de oorspronkelijke doelformule voor planwijziging en $P^*(t,a_r,R')$ de pensioenprestatie op het tijdstip van pensioenleeftijd R' is volgens het gewijzigde groepsreglement voor werknemers die op het ogenblik van de planwijziging reeds bij het pensioenplan aangesloten waren.

$P(t,a_r,R)$ heeft R als moment van normale pensioenleeftijd terwijl $P^*(t,a_r,R')$ als tijdstip van normale pensioenleeftijd R' heeft. Om na te gaan of de gewijzigde pensioentoezegging P^* een verhoging inhoudt t.o.v. de oorspronkelijke pensioentoezegging P worden op het ogenblik van wijziging m beide pensioenprestaties met elkaar vergeleken rekening houdende met de berekeningsgegevens gekend op m . Aangezien de tijdstippen overeenkomstig de pensioenleeftijden R en R' mogelijk verschillend zijn, dienen beide prestaties geactualiseerd te worden naar eenzelfde eindleeftijd. Aldus heeft men dat

$$\Delta_m = P^*(m, a_r, R') - P(m, a_r, R) * f_{R',R}^* \text{ wanneer } R' \leq R$$

$$\Delta_m = P^*(m, a_r, R') - P(m, a_r, R) / f_{R,R'}^* \text{ wanneer } R' > R$$

Als $\Delta_m \geq 0$ dan heeft men dus met een verbetering van het pensioenplan te maken. Volgens artikel 49 dient de financiering van deze verhoging evenwel niet onmiddellijk gedaan te worden maar mag ze in de toekomst gespreid worden. De minimumreserve op tijdstip t m.b.t. deze verhoging is dus gelijk aan

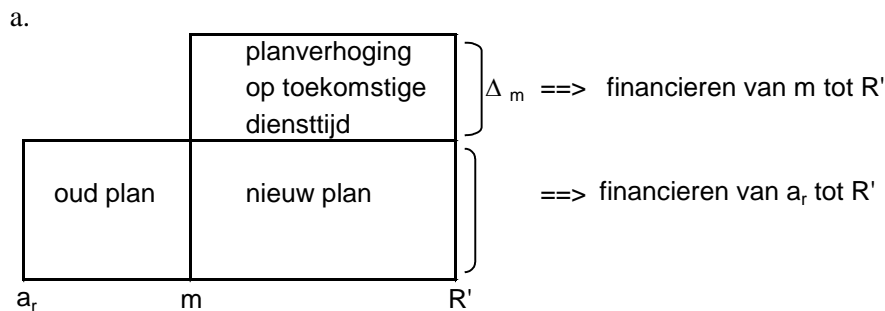
$$\frac{n(m,t)}{n(m,R')} * \Delta_m * f_{t,R'}^{**}$$

Er wordt opgemerkt dat Δ_m éénmaal berekend wordt nl. op moment van de planwijziging en daarna constant blijft. Het is enkel de financiering van dit vaste bedrag die niet onmiddellijk dient te gebeuren maar in de toekomst gespreid kan worden.

In de praktijk zullen voornamelijk volgende planverhogingen voorvallen:

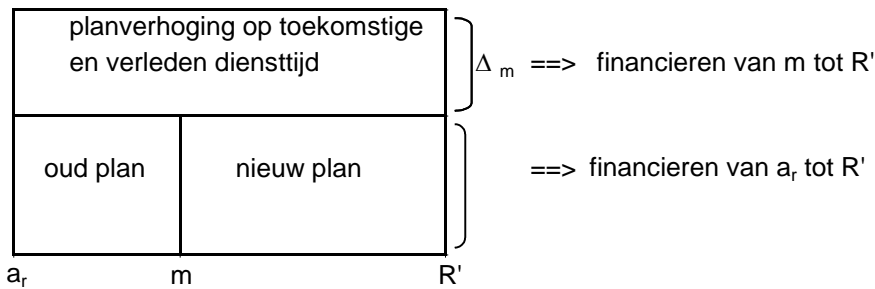
- a. planverbetering enkel van toepassing op toekomstige dienstjaren
 ==> financiering van de verhoging m.b.t. toekomstige dienstjaren kan gespreid worden over de periode m tot R'
- b. planverbetering van toepassing op toekomstige dienstjaren en verleden diensttijd
 ==> financiering van de verhoging m.b.t. toekomstige dienstjaren en verleden diensttijd kan gespreid worden over de periode m tot R'

Grafisch uitgedrukt wordt dit

b.

De totale minimumreserve op ogenblik t zal dus gelijk zijn aan

$$V_{\min}(t) = \text{Max}(RACQ_{regl}^*(t); R1)$$

met $RACQ_{regl}^*(t)$ = de verworven reserve op t volgens het gewijzigde reglement

$$R1 = \left(\frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R')} * [P^*(t, a_r, R') - \max(0; \Delta_m)] + \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * \max(0; \Delta_m) \right) * f_{t, R'}^{**}$$

In sectie 1.4.2.4. (verworven rechten bij planwijziging) zal er gebruik gemaakt worden van bovenstaande bepalingen m.b.t. de minimumreserve bij planverbetering.

Opmerkingen

- Wanneer een pensioentoezegging van het type vaste prestaties aanvullend is aan een groepsverzekering onderschreven bij een andere verzekeraar en de vaste prestatie uitgedrukt wordt als het verschil tussen een globale vaste prestatie en de prestatie samengesteld in het kader van een groepsverzekering vaste bijdragen bij een andere verzekeraar dan wordt de formule voor de minimumreserve (artikel 48§7 KB Leven van 14 november 2003) :¹⁴

$$V_{\min}(t) = \text{Max}(RACQ_{regl}(t); R1)$$

met $RACQ_{regl}(t)$ = de verworven reserve welke ten laste van de verzekeraar zelf valt zoals gedefinieerd in het reglement

$$R1 = \left(\frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R) - PACQ_{DC}(t) \right) * f_{t, R}^{**}$$

waarbij $P(t, a, R)$ = de globale vaste prestatie

$PACQ_{DC}(t)$ = de verworven prestatie van het vaste bijdrage-plan bij een andere verzekeraar. Deze is uitgedrukt in kapitaal wanneer de vaste prestatie ten laste van de verzekeraar uitgedrukt is in kapitaal en in rente in het andere geval.

¹⁴ Op vraag van de verzekeringsonderneming kan de CBFA toestaan om af te wijken van deze modaliteiten op voorwaarde dat de door de verzekeringsmaatschappij voorgestelde modaliteiten op geen enkel ogenblik een tekort aan minimumreserve tot gevolg hebben.

Ofschoon het KB Leven van 14 november 2003 expliciet regels vastlegt in geval een pensioenplan bij een andere verzekeraar in mindering komt van een vaste prestatie-plan, is het evenwel niet duidelijk hoe de financiering dient te gebeuren in geval van één pensioenplan dat bestaat uit verschillende luiken bij dezelfde verzekeraar (bv. een luik vaste bijdrage voor de persoonlijke bijdragen en een luik vaste prestatie voor de werkgeversbijdragen) waarbij elk van deze luiken een verschillende tariefstructuur heeft. Dient hier dezelfde logica gevolgd te worden als deze uit artikel 48§7 ? De vraag werd voorgelegd aan de CBFA (*cfr. bijlage 1* voor het antwoord van de CBFA)

- Indien het pensioenreglement het mogelijk maakt om de verzekerde voordelen vervroegd op te nemen en de prestaties waarop men bij vervroeging recht heeft groter zijn dan deze die voortvloeien uit een actuariële vermindering volgens de technische basissen, moet bovenop de minimumreserve een aanvullende reserve gevestigd zijn.
Deze aanvullende reserve dient minstens gelijk te zijn aan 60% van het verschil tussen enerzijds de minimumreserve waarbij als normale pensioenleeftijd genomen wordt de eerste dag waarop de aangeslotene ten vroegste zijn pensioenprestatie kan opnemen, en anderzijds de minimumreserve berekend volgens de werkelijke normale pensioenleeftijd.

1.3.2. Pensioentoezegging van type vaste bijdragen

Daar waar de minimumreserve voor een vaste prestatieplan collectief gefinancierd kan worden, dienen bij een vaste bijdrage-plan voor elke aangeslotene afzonderlijke individuele rekeningen bijgehouden te worden voor de persoonlijke en werkgeversbijdragen. De minimumreserve voor dergelijke plannen wordt gevormd door de reserve die zich op deze rekeningen bevindt. Deze reserve wordt bekomen door de bijdragen te kapitaliseren overeenkomstig de in het pensioenreglement bepaalde tarifieringsregels.

1.3.3. Pensioentoezegging van het type cash-balance

Het KB Leven van 14 november 2003 stelt nu duidelijk dat de cash-balance plannen voor wat de berekening van de minimumreserve betreft, als vaste bijdrage-plannen moeten beschouwd worden. De minimumreserve voor deze cash-balance plannen wordt bepaald volgens artikel 48§6 van het KB Leven van 14 november 2003 en is gelijk aan de kapitalisatie van de toegekende bedragen volgens het in het pensioenreglement vastgelegde rendement.

1.3.4. Minimumfinanciering m.b.t. minimumgarantie artikel 24 WAP

In sectie 1.2. werd de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP besproken. Deze minimale rendementswaarborg is voor de aangeslotene slechts verworven op het ogenblik van pensionering, bij uittreding uit de onderneming of de sector en bij de opheffing van de pensioentoezegging.

Voor wat betreft de financiering van deze minimumwaarborg bepaalt het KB Leven van 14 november 2003 dat de minimumwaarborg m.b.t. de persoonlijke bijdragen op elk ogenblik gedekt dient te zijn. Hierbij mag rekening gehouden worden met de hierboven bepaalde minimumreserve voor de persoonlijke en werkgeversbijdragen. Wanneer het bedrag van deze aangelegde minimumreserve groter is dan de minimumwaarborg m.b.t. de persoonlijke bijdragen dient geen aanvullende reserve voorzien te worden.

In het andere geval stelt artikel 48§8 van het KB Leven van 14 november 2003 dat het financieringsfonds steeds volgende bedragen dient te dekken :

- *voor een pensioentoezegging van het type vaste prestaties :*
het positieve verschil tussen de minimumwaarborg uit artikel 24 m.b.t. de persoonlijke bijdragen en de minimumreserve bepaald in 1.3.1.
- *voor een pensioentoezegging vaste bijdragen of cash-balance :*
het positieve verschil tussen de minimumwaarborg uit artikel 24 m.b.t. de persoonlijke bijdragen en de bedragen op de individuele rekeningen zoals bepaald in 1.3.2 en 1.3.3.

Voor de financiering van de minimumwaarborg m.b.t. de werkgeversbijdragen zijn in het KB Leven van 14 november 2003 geen financieringsregels voorzien. Ofschoon de wetgever enkel eist dat de minimumwaarborg m.b.t. de werkgeversbijdragen gewaarborgd is bij pensionering, uittreding of opheffing valt het toch aan te bevelen dat de verzekeraars ook een financiering van deze minimumwaarborg voor de werkgeversbijdragen voorzien omwille van volgende redenen:

- een financiering van deze minimumwaarborg beschermt de rechten van de aangeslotene. Hierdoor vermijdt men eventuele problemen in geval de inrichter failliet zou gaan en zijn engagement inzake de minimumwaarborg m.b.t. werkgeversbijdragen niet meer kan nakomen op het ogenblik dat dit bedrag gewaarborgd moet zijn voor de aangeslotene;
- in het kader van de IAS-normen zullen provisies voor deze minimumwaarborg opgenomen dienen te worden in de boekhouding van hetzij de verzekeraar, hetzij de inrichter

1.4./ Berekening verworven rechten

Het hoofddoel van de wet Colla in 1996 was het vrijwaren van de sociale rechten van de aangeslotenen aan een aanvullend pensioenplan. Dit werd gedaan door aan de aangeslotene van een pensioenplan verworven rechten toe te kennen. Hierdoor heeft elke aangeslotene op elk ogenblik van zijn loopbaan recht op minimale verworven reserves en minimale verworven prestaties m.b.t. de reeds gepresteerde loopbaanjaren tijdens dewelke hij aangesloten geweest is bij het pensioenplan.

Het belang van deze verworven reserves en prestaties komt tot uiting bij de uitdiensttreding van de aangeslotene, bij wijziging van de pensioentoezegging, bij planopheffing en bij verandering van pensioeninstelling. Vóór de invoeging van de wet Colla kon de aangeslotene in bovenvermelde situaties niet altijd aanspraak maken op verworven rechten m.b.t. zijn erkende loopbaanjaren tijdens dewelke hij aangesloten geweest is bij het pensioenplan. Met de invoering van de wet Colla kwam daar verandering in.

Ofschoon de wet Colla geen grote wijzigingen inzake verworven rechten invoerde voor de vaste bijdrageplannen was dat zeker wel het geval voor vaste prestatieplannen. Voor deze laatste plannen definieerde de wet Colla immers minimale verworven rechten voor de aangeslotene in verhouding tot de bij zijn werkgever gepresteerde loopbaan. Aangezien de wet Colla in voege trad op 01/01/1996 diende men voor de formules inzake de verworven rechten een onderscheid te maken tussen pensioenplannen ingevoerd vanaf de invoeging van de wet Colla en de op 01/01/1996 bestaande pensioenplannen. Voor deze laatste werden in de wet Colla overgangsbepalingen gedefinieerd inzake de verworven rechten m.b.t. de gepresteerde dienstjaren vóór de invoeging van de wet Colla.

De WAP behoudt dit principe van minimale verworven rechten voor de aangeslotene. De meeste basisprincipes inzake verworven rechten uit de wet Colla worden in de WAP overgenomen en op sommige punten verduidelijkt. Op sommige vlakken geeft de WAP echter een volledig nieuwe invulling. De wettelijke bepalingen hieromtrent staan vermeld in hoofdstuk IV van de WAP en de hoofdstukken IV en V van het technisch uitvoeringsKB en worden hieronder beschreven.

De formules variëren in functie van het type van pensioentoezegging. De verworven reserves en prestaties voor de vaste bijdrage-, cash-balance- en vaste prestatie- pensioenplannen worden telkens afzonderlijk beschreven. De opsplitsing van de formules m.b.t. pensioenplannen ingesteld vóór en na 01/01/1996 blijft behouden in de WAP. In een eerste stap worden voor de vaste prestatie-plannen de formules beschreven voor een pensioentoezegging die ingevoerd werd na 01/01/1996. In een volgende stap worden deze formules aangepast voor pensioenplannen ingevoerd vóór 01/01/1996 om rekening te houden met de gepresteerde jaren vóór 01/01/1996, toen de regels m.b.t. Colla voor de vaste-prestatieplannen nog niet van toepassing waren.

Het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP bevat verder ook nog regels i.v.m. de verworven rechten wanneer een pensioenplan gewijzigd wordt. De formules voor de verworven reserves en prestaties bij gewijzigde pensioenplannen worden eveneens hieronder beschreven.

In hoofdstuk 2 worden de verschillende aspecten inzake uitdiensttreding beschreven waarbij verwezen wordt naar de formules inzake verworven reserves en prestaties die opgesteld zijn in deze sectie.

Alvorens de verschillende formules inzake verworven rechten te beschrijven, dient er opgemerkt te worden dat de WAP bepaalt (artikel 17) dat de aangeslotene ten laatste na 1 jaar aansluiting bij een pensioentoezegging aanspraak kan maken op verworven reserves en prestaties zoals die in het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst vastgelegd zijn. De formules voor de minimale verworven rechten die hieronder beschreven worden, moeten dus steeds van toepassing zijn indien de aangeslotene minstens 1 jaar aangesloten is bij de pensioentoezegging (of vroeger indien het pensioenreglement dit voorziet).

De WAP preciseert nu dat deze periode van aansluiting van één jaar éénmalig is zolang de aangeslotene bij een pensioentoezegging van dezelfde inrichter blijft aangesloten. Aldus wordt vermeden dat werknemers, omdat ze bijvoorbeeld van categorie veranderen (bv. een bediende die kaderlid wordt) en aldus bij een andere pensioentoezegging worden aangesloten, opnieuw één jaar moeten wachten alvorens aanspraak te kunnen maken op verworven reserves en prestaties.

Verder mag de pensioentoezegging niet op een dusdanige manier omschreven zijn dat voor een aangeslotene de verworvenheid van de reserves na maximaal één jaar omzeild wordt m.a.w. een pensioentoezegging waarbij het resultaat van de berekening van de verworven reserves en prestaties na 1 jaar negatief of nul is, is niet toegestaan (zie ook sectie 5.3).

Wanneer de werknemer bij uittreding evenwel minder dan 1 jaar bij het pensioenplan was aangesloten kan het reglement voorzien dat hij bij uittreding slechts recht heeft op een verworven prestatie of verworven reserve gelijk aan het gedeelte van de persoonlijke bijdrage dat niet verbruikt werd om het risico te dekken, gekapitaliseerd tegen de maximale technische intrestvoet voor verzekeringsverrichtingen van lange duur (= 3,75%).

1.4.1. Pensioentoezegging zonder planwijziging

Hieronder worden de formules inzake verworven rechten beschreven voor aangeslotenen waarvan de pensioentoezegging gedurende zijn periode van aansluiting niet gewijzigd werd.

1.4.1.1 Pensioentoezegging van het type vaste bijdragen

Verworven reserves

De regels inzake verworven reserves voor pensioentoezeggingen van het type vaste bijdragen worden beschreven in artikel 18 van de WAP en de artikelen 9 en 13 van het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP.

Volgens deze bepalingen is de verworven reserve minimaal gelijk aan de reserve die door de uitvoeringsbesluiten van de wet van 9 juli 1975 opgebouwd dient te worden. Het KB Leven van 14 november 2003 bepaalt dat de pensioeninstelling, in geval de pensioentoezegging van het type vaste bijdragen is, afzonderlijke individuele rekeningen bijhoudt voor elke aangeslotene, enerzijds voor de persoonlijke bijdrage en anderzijds voor de werkgeversbijdrage. Het bedrag dat zich op deze rekeningen bevindt, bepaalt de minimumreserve. Volgens artikel 52 van het KB Leven van 14 november 2003 is deze reserve op de individuele A- en C-contracten, winstdeelname inbegrepen, steeds verworven.

De verworven reserve voor een aangeslotene op ogenblik t wordt dus gegeven door volgende formule :

$$RACQ(t) = \max(RACQ_{regl}(t); R2_{cot} + R2_{alloc})$$

met $R2_{cot} = V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t)$ en $R2_{alloc} = V_{alloc}^C(t) + V_{alloc}^{WD}(t)$
 = wiskundige reserve op individuele contracten, winstdeelnamen
 inbegrepen, op ogenblik t

$RACQ_{regl}(t)$ = de verworven reserve gedefinieerd in het pensioenreglement

Verworven prestaties

De minimale verworven prestaties worden bepaald door artikel 52 van het KB Leven van 14 november 2003 dat stelt dat de prestatie die overeenkomt met de gestorte vaste bijdragen alsook de gevestigde prestatie m.b.t. de winstdeelnamen op elk ogenblik verworven is voor de aangeslotene.

De verworven prestatie van een aangeslotene op ogenblik t is dus gelijk aan

$$PACQ(t) = \max(PACQ_{regl}(t); P2)$$

met $P2$ = reductiewaarde op ogenblik t , WD inbegrepen.¹⁵

$PACQ_{regl}(t)$ = de verworven prestatie gedefinieerd in het pensioenreglement

1.4.1.2 Pensioentoezegging van het type cash-balance

Verworven reserves

Ofschoon dit type van pensioenplan technisch gezien beschouwd wordt als een “vaste prestatie”-pensioenplan, bepaalt de WAP expliciet dat voor wat de berekening van de minimale verworven reserves betreft, deze plannen als vaste bijdrage-plannen beschouwd moeten worden. Artikel 21 van de WAP en de artikelen 9 en 13 van het technisch uitvoeringsbesluit stellen dat de verworven reserve van cash-balance-plannen minimaal gelijk dient te zijn aan de kapitalisatie van de reeds toegekende bedragen overeenkomstig de in het pensioenreglement of pensioenovereenkomst bepaalde tarifieringsregels.

De verworven reserve voor een aangeslotene op ogenblik t is dus gelijk aan $RACQ(t)$ met

$$RACQ(t) = \max(RACQ_{regl}(t); R2)$$

met $R2$ = kapitalisatie van de reeds toegekende bedragen overeenkomstig
 pensioenreglement of –overeenkomst.

$RACQ_{regl}(t)$ = de verworven reserve gedefinieerd in het pensioenreglement

¹⁵ Wanneer de tarifieringsregels geen vaste technische intrestvoet voorzien (bv. tak 23), is het niet mogelijk om $P2$ te definiëren en zijn er dus geen verworven prestaties tenzij deze in het pensioenreglement gedefinieerd zouden zijn.

Verworven prestaties

Zowel de WAP als het KB Leven van 14 november 2003 bepalen nergens wat de minimale verworven prestaties zijn voor de cash-balance plannen. Aangezien dergelijke plannen voor wat de berekening van de minimale verworven reserves betreft als vaste bijdrage-plannen beschouwd kunnen worden, veronderstellen we dat voor de bepaling van de verworven prestaties deze plannen eveneens de regels van vaste bijdrage-plannen volgen.

$$PACQ(t) = \max(PACQ_{regl}(t); P2)$$

met $P2$ = prestatie bekomen door de kapitalisatie van de toegekende bedragen volgens het rendement bepaald in het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst.¹⁶

$PACQ_{regl}(t)$ = de verworven prestatie gedefinieerd in het pensioenreglement

1.4.1.3 Pensioentoezegging van het type vaste prestaties

De wet Colla definieerde voor dergelijke pensioenplannen de verworven rechten op basis van een prestatie gelijk aan het verschil tussen

- de prestatie waarop de aangeslotene aanspraak kan maken indien hij tot aan de pensioenleeftijd aangesloten blijft;
- de prestatie waarop de aangeslotene aanspraak kan maken als hij aangesloten zou zijn geweest vanaf het ogenblik van berekening tot de pensioenleeftijd.

Deze berekeningswijze voor de minimale verworven reserves ging in voege vanaf 01/01/1996. Voor de aangesloten dienstjaren vóór 01/01/1996 werden door de wet Colla een aantal overgangsbepalingen beschreven die de werknemers betrof die vóór 01/01/1996 in dienst getreden waren en waarvan de rechten betrekking hadden op een pensioenstelsel dat werd ingevoerd vóór 01/01/1996. (artikel 5)

In tegenstelling tot Colla waar de verworven rechten volgden uit het verschil van het totale doel min het toekomstige doel worden de verworven rechten onder de WAP berekend aan de hand van de verhouding tussen de erkende verleden aansluitingstijd t.o.v. de totale aansluitingstijd.

Net zoals bij Colla maakt de WAP voor de berekening van de verworven rechten opnieuw een onderscheid tussen aangeslotenen die tot het pensioenplan zijn toegetreden vóór 01/01/1996 en personen die aangesloten zijn na 01/01/1996. Afdeling 1 resp. 2 van hoofdstuk IV van het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP bepalen de minimale verworven reserves naargelang de aangeslotenen toegetreden is vóór resp. na 01/01/1996.

¹⁶ Indien de tarifieringsregels vastgelegd in het pensioenreglement geen numeriek vaste intrestvoet voorzien (bv. koppeling aan evolutie OLO's), is het niet mogelijk om $P2$ te definiëren en zijn er geen verworven prestaties tenzij deze in het reglement gedefinieerd zouden zijn.

Aangeslotenen toegetreden tot het pensioenplan vanaf 01/01/1996

Het betreft hier de werknemers

- *die toegetreden zijn tot een pensioenplan vanaf 01/01/1996. Hieronder verstaat men zowel de werknemers die in dienst getreden zijn vanaf 01/01/1996 alsook de werknemers die in dienst getreden zijn vóór 01/01/1996 maar die pas aangesloten zijn aan het pensioenplan vanaf 01/01/1996.*
- of*
- *die aangesloten waren aan een pensioenplan vóór 01/01/96 maar waarvan het pensioenplan beheerd werd in een fonds voor bestaanszekerheid op het moment dat titel II van de WAP op hen van toepassing wordt.*¹⁷

Verworven reserves

De bepalingen hieromtrent worden beschreven in artikel 19 van de WAP en artikel 11 van het technisch uitvoeringsKB en hernemen de meeste basisprincipes uit de wet Colla.

Een eerste ondergrens voor de verworven reserves is gelijk aan het grootste van de volgende 2 bedragen :

- het bedrag van de minimumreserve op t zoals bepaald in artikel 48§2 van het KB Leven van 14 november 2003 (zie R1 in sectie 1.3.1.) ;
- hetgeen gefinancierd is op de individuele persoonlijke bijdragecontracten, inclusief winstdeelname (= $V_{cot}(t)$)

Een tweede ondergrens voor de verworven reserves is gelijk aan de actualisatie, volgens de in het pensioenreglement vastgelegde actualisatieregels, van de grootste van volgende 2 prestaties m.b.t. het rust-en/of¹⁸ overlevingspensioen in geval van overlijden na pensionering¹⁹

- de prestaties m.b.t. het rust-en/of overlevingspensioen in geval van overlijden na pensionering die als basis dienen voor de berekening van de minimumreserve uit artikel 48 van het KB Leven van 14 november 2003 (= $\frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R)$)
- het rust-en of overlevingspensioen in geval van overlijden na pensionering volgens het pensioenreglement of pensioenovereenkomst en rekening houdende met de gegevens op het moment van berekening (loon, aantal erkende dienstjaren, schatting wettelijk pensioen,...)
(= $P(t, a_r, t)$)

¹⁷ Voor deze categorie dienen de bepalingen inzake verworven rechten niet toegepast te worden op de gepresteerde dienstjaren vóór de invoeging van titel II van de WAP.

¹⁸ De actuele waarde van de prestaties m.b.t. het overlevingspensioen bij overlijden na pensionering dienen maar in aanmerking genomen te worden indien er op het ogenblik van berekening een rechthebbende bestaat overeenkomstig het groepsreglement.

¹⁹ Wanneer de pensioentoezegging m.b.t. de rust-en/of overlevingspensioenen bij overlijden na pensionering voorziet in de betaling van een vaste prestatie die met een vast bedrag overeenstemt waarbij geen rekening gehouden wordt met de gepresteerde dienstjaren of het loon, dan is de prestatie die als basis genomen wordt voor de minimale verworven reserve gelijk aan dit vast bedrag.

In formulevorm heeft men aldus dat de verworven reserves op ogenblik t steeds gelijk zijn aan

$$\boxed{RACQ(t) = MAX(R1, R2, R3, R4)}$$

met

- R1 bepaald volgens art 48 §2 KB Leven van 14 november 2003 :

$$R1 = \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R) * f_{t,R}^{**}$$

- R2 bepaald volgens artikel 52 KB Leven van 14 november 2003 :

$$R2 = V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t)$$

- $R3 = MAX \left[P(t, a_r, t), \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R) \right] * f_{t,R}^*$

- $R4 = RACQ_{regl}(t) =$ de verworven reserve gedefinieerd in het pensioenreglement

Verworven prestaties

Artikel 52 van het KB Leven van 14 november 2003 stelt dat de prestaties die gevestigd worden door het gedeelte van de persoonlijke bijdragen dat niet verbruikt werd om het risico te dekken evenals de prestaties gevestigd door de toegekende winstdeelnamen steeds verworven zijn voor de aangeslotene.

In tegenstelling tot het KB Leven van 1992 zijn volgende prestaties in het KB Leven van 14 november 2003 nu niet meer expliciet als verworven gedefinieerd :

- de prestatie gevestigd door het geïndividualiseerde gedeelte van de werkgeversbijdragen
- de prestatie die als basis dient voor de berekening van de minimumreserve

$$\left(= \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R) \right)$$

Ofschoon de prestaties $\frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R)$ en $P(t, a_r, t)$ als basis voor de berekening van de

minimale verworven reserves gebruikt worden (in R1 en R3), zijn ze -in geval van een ongewijzigde pensioentoezegging²⁰- echter nergens expliciet als verworven prestatie gedefinieerd. De CBFA stelt evenwel dat uit artikel 32 van de WAP -dat stelt dat de aangeslotene bij uittrekking steeds de mogelijkheid heeft om zijn reserves in de pensioeninstelling te laten zonder wijziging van de pensioentoezegging- impliciet het verworven karakter van de prestatie overeenkomstig de pensioenformule $P(t, a_r, t)$ volgt (zie bijlage I).

Het niet verworven karakter van de prestatie die dient als basis voor de minimumreserve $\frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R)$ kan in bepaalde gevallen tot onlogische zaken leiden. Dit zou immers tot

gevolg kunnen hebben dat de verworven reserves in sommige gevallen groter zijn dan de verworven prestaties, hetgeen moeilijk verklaarbaar is voor de klant.

²⁰ In geval van een gewijzigde pensioentoezegging zijn deze prestaties wel expliciet als verworven gedefinieerd (zie 1.4.2.4.).

Deze inconsequentie kan eventueel vermeden worden door in het reglement op te nemen dat de prestaties die als basis dienen voor de berekening van de minimale verworven reserves, verworven zijn.

In formulevorm heeft men dus dat de verworven prestatie op ogenblik t gelijk is aan $PACQ(t)$ met

$$PACQ(t) = \max(P2; P3; P4)$$

met $P2 =$ reductiewaarde persoonlijke bijdrage-contract (C-contract), WD inbegrepen (art. 52 KB Leven van 14 november 2003)

$$P3 = P(t, a, t)$$

$P4 = PACQ_{regl}(t)$ = de verworven prestatie gedefinieerd in het pensioenreglement

Om te vermijden dat de verworven reserves groter zouden kunnen zijn dan de verworven prestaties kan men eventueel $PACQ_{regl}(t)$ definiëren als $\max(P1, P2, P3)$ met

- $P1 =$ prestatie gebruikt voor berekening minimumreserve

$$= \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R)$$

- $P2 =$ reductiewaarde persoonlijke bijdrage-contract (C-contract), WD inbegrepen

- $P3 = P(t, a, t)$

Aangeslotenen toegetreden tot het pensioenplan vóór 01/01/1996

Het betreft hier de werknemers die vóór 01/01/1996 toegetreden zijn tot een pensioenplan dat niet beheerd werd in een fonds voor bestaanszekerheid.

Verworven reserves

De bepalingen hieromtrent worden beschreven in artikel 19 van de WAP en de artikelen 6,7 en 8 van het technisch uitvoeringsbesluit.

De WAP voorziet dezelfde overgangsregels als deze die in het KB Colla voorzien waren m.b.t. de gepresteerde dienstjaren vóór 01/01/1996. De filosofie achter die overgangsregels komt erop neer dat voor de periode vóór 01/01/1996 rekening gehouden wordt met de op die datum werkelijk bestaande reserves. Vóór 01/01/1996 voorzag de wetgeving immers niet dezelfde minimumniveaus voor de verworven rechten als na de inwerkingtreding van de wet Colla.

Opnieuw is een eerste ondergrens voor de verworven reserves gelijk aan het grootste van de volgende 2 bedragen :

- het bedrag van de minimumreserve zoals bepaald in artikel 48§2 van het KB Leven van 14 november 2003 (=R1);
- hetgeen gefinancierd is op de individuele werknemersbijdragecontracten, inclusief winst-deelname (= $V_{cot}(t)$)

De tweede ondergrens is gelijk aan de som van 3 bedragen :

- de op 01/01/1996 in het plan bestaande minimumreserve geactualiseerd naar het moment van berekening volgens de inventarisgrondslagen van de verzekeraar op 01/01/1996;
- de minimale verworven reserves alsof de aangeslotene op 01/01/1996 in dienst was getreden;
- de minimale verworven reserves m.b.t. de herwaardering van de jaren vóór 01/01/1996;

Deze tweede ondergrens wordt evenwel beperkt tot het bedrag dat men zou verkrijgen mocht de WAP-wetgeving reeds van kracht geweest zijn op het moment van aansluiting.

In formulevorm heeft men dus dat de verworven reserve op ogenblik t gelijk is aan

$$\boxed{RACQ(t) = MAX(R1, R2, R3, R4)}$$

met

- R1 bepaald volgens art 48 §2 KB Leven van 14 november 2003

$$R1 = \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R) * f_{t,R}^{**}$$

- R2 bepaald volgens artikel 52 KB Leven van 14 november 2003

$$R_2 = V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t)$$

- $R3 = MIN(R3_a + R3_b + R3_c; R^{MAX})$

$$R3_a = V_{min}(01/01/96) \cdot \frac{f_{t,R}}{f_{96,R}}$$

met f berekend volgens inventarisbasissen verzekeraar welke op 01/01/1996 van toepassing waren.

$$R3_b = MAX \left[\frac{n(96, t)}{n(96, R)} * P(t, 96R), P(t, 96t) \right] \cdot f_{t,R}^*$$

met "96t" loopbaan vanaf 01/01/1996 tot t

"96R" loopbaan vanaf 01/01/1996 tot het ogenblik R van de normale pensioenleeftijd

$$R3_c = MAX \left[0; (P(t, a_r, 96) - P(96, a_r, 96)) \cdot f_{t,R}^* \right]$$

$$R^{MAX} = MAX \left[P(t, a_r, t), \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R) \right] \cdot f_{t,R}^*$$

- $R4 = RACQ_{regl}(t) =$ de verworven reserve gedefinieerd in het pensioenreglement

Verworven prestaties

Net zoals voor de personen aangesloten aan het pensioenplan na 01/01/1996 zijn enkel de prestaties die gevestigd worden door het gedeelte van de persoonlijke bijdragen dat niet verbruikt werd om het risico te dekken evenals de prestatie gevestigd door de toegekende winstdeelname, expliciet als verworven gedefinieerd voor de aangeslotene (artikel 52 KB Leven van 14 november 2003).

Het verworven karakter van de prestatie overeenkomstig de pensioenformule $P(t, a_r, t)$ volgt impliciet uit artikel 32 van de WAP (cfr. antwoord CBFA in *bijlage 1*).

Dezelfde opmerking inzake de niet-verworvenheid van de prestatie die als basis dient voor de berekening van de minimumreserve kan ook hier gemaakt worden.

In formulevorm heeft men dus dat de verworven prestatie op ogenblik t gelijk is aan $PACQ(t)$ met

$$PACQ(t) = \max(P2; P3; P4)$$

met $P2 =$ reductiewaarde persoonlijke bijdrage-contract (C-contract), WD inbegrepen (art. 52 KB Leven van 14 november 2003)

$$P3 = P(t, a_r, t)$$

$P4 = PACQ_{regl}(t) =$ de verworven prestatie gedefinieerd in het pensioenreglement

Om te vermijden dat de verworven reserves groter zouden kunnen zijn dan de verworven prestaties kan men eventueel $PACQ_{regl}(t)$ definiëren als $\max(P1, P2, P3)$ met

- $P1 =$ prestatie gebruikt voor berekening minimumreserve
 $= \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R)$
- $P2 =$ reductiewaarde persoonlijke bijdrage-contract (C-contract), WD inbegrepen
- $P3 = P(t, a_r, t)$

Opmerkingen

- Wanneer een pensioentoezegging van het type vaste prestaties gefinancierd wordt bij verschillende pensioeninstellingen, zijn de bepalingen omtrent de minimale verworven reserves van toepassing op de ganse toezegging. Stel bijvoorbeeld dat het pensioenreglement voorziet in de storting van persoonlijke bijdragen in een groepsverzekering en de financiering van het verschil tussen de globale beloofde prestatie en de prestatie voortvloeiend uit de stortingen bij de verzekeraar, bij een voorzorgsinstelling. De wet heft nu elke dubbelzinnigheid omtrent deze situatie op en stelt dat men hier te maken heeft met één enkele pensioentoezegging van het type “vaste prestaties” die op de globale pensioenbelofte slaat.
- Indien een pensioentoezegging bestaat uit een toezegging van het type “vaste prestaties” en een toezegging van het type “vaste bijdragen” maar zonder dat die laatste toezegging bijdraagt tot de financiering van de toezegging van het type “vaste prestaties”, dan worden beide toezeggingen afzonderlijk beschouwd voor de berekening van de verworven reserves. Op die manier worden bepaalde misbruiken vermeden waarbij een pensioentoezegging van het type vaste prestaties gekoppeld wordt aan een beperkte vaste bijdrage-toezegging met het oog op het ontlopen van wettelijke regels inzake minimale verworven rechten voor de pensioentoezegging van het type vaste prestaties.

- Bovenstaande formules zijn van toepassing op aangeslotenen die een voltijdse betrekking uitoefenen. Indien de aangeslotene evenwel geen voltijdse maar een deeltijdse betrekking uitoefent zijn dezelfde formules van toepassing. In de pensioenprestatie $P(;)$ zelf wordt uiteraard steeds rekening gehouden met het deeltijds karakter van de betrekking van de aangeslotene. De wetgeving is evenwel niet duidelijk hoe de breuken in $(= n(a_r, t) / n(a_r, R) * P(t, a_r, R) \text{ en } n(96, t) / n(96, R) * P(96t, a_r, R))$ berekend moeten worden.

Twee mogelijke interpretaties (pro-rata en niet pro-rata) zijn mogelijk. In *bijlage 3* wordt de evolutie van de verworven reserves volgens beide interpretaties geïllustreerd aan de hand van volgend voorbeeld :

- een vaste prestatie-plan = $n/40$ x salaris
- aansluiting pensioenplan op 35 jaar
- salaris bij aansluiting gelijk aan 50.000 euro voor een voltijdse betrekking
- jaarlijkse stijging salaris gelijk aan 3%
- eerste 15 jaar deeltijdse betrekking aan 50%, daarna aan 100% en vanaf 55 aan 30%

De eerste interpretatie (niet pro-rata) is dat men zowel teller als noemer van deze breuk berekent alsof de aangeslotene voltijds in dienst is. Deze berekening sluit aan bij het concept van minimumfinanciering waarbij de te bereiken vaste prestatie bij pensionering gefinancierd wordt volgens het aantal verlopen jaren aansluiting t.o.v. het totaal aantal jaren aansluiting. In geval van deze interpretatie zal in ons voorbeeld op 51-jarige leeftijd de breuk $n(a_r, t) / n(a_r, R)$ gelijk zijn aan 16/30.

Er dient evenwel opgemerkt te worden dat deze interpretatie van teller en noemer volgens het concept van minimumfinanciering een aantal onlogische gevolgen kan hebben zoals blijkt uit het voorbeeld in *bijlage 3*.

Vooreerst zullen grote schommelingen optreden in de verworven reserves bij elke wijziging van het percentage deeltijdse tewerkstelling. Verder kan deze interpretatie aanleiding geven tot een aantal misbruiken zoals blijkt uit het voorbeeld in *bijlage 3*. Een aangeslotene kan immers net vóór zijn uittreding opteren om zijn percentage deeltijdse tewerkstelling op te trekken (van 50% naar 100% in ons voorbeeld op 51-jarige leeftijd) om hogere verworven reserves te verkrijgen bij uittreding. Deze twee inconsequenties kunnen vermeden worden door te werken volgens de tweede interpretatie (pro rata) nl. door zowel in teller als noemer rekening te houden met het deeltijds karakter van tewerkstelling. In dat geval zal in ons voorbeeld op 51-jarige leeftijd de breuk $n(a_r, t) / n(a_r, R)$ gelijk zijn aan 8,5 (nl. $15 \times 50\% + 1 \times 100\%$) / 22,5 ($=15 \times 50\% + 15 \times 100\%$)

Verder is de wetgeving ook niet duidelijk hoe een beperking van de erkende diensttijd in geval van een deeltijdse tewerkstelling geïnterpreteerd moet worden. Stel bijvoorbeeld dat de maximale erkende diensttijd beperkt wordt tot 35 jaar en de werknemer heeft gedurende 40 jaar deeltijds aan 50% gewerkt. Dient in dit geval de breuk $n(a_r, t) / n(a_r, R)$ als 20/35 of 17,5/ 35 geïnterpreteerd te worden?

1.4.2. Pensioentoezegging met planwijziging.

De regels inzake verworven rechten die van toepassing zijn in geval de pensioentoezegging gewijzigd wordt, worden beschreven in hoofdstuk V van het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP.

Het algemeen principe is dat een planwijziging niet mag leiden tot een vermindering van de opgebouwde rechten m.b.t. de gepresteerde dienstjaren vóór de wijziging. De WAP voert evenwel een fundamentele wijziging in tegenover de wet Colla.

Colla stelde dat een planwijziging niet mocht leiden tot een vermindering van de opgebouwde rechten op het ogenblik van de wijziging. De verworven rechten m.b.t. het oude plan dienden berekend te worden volgens de berekeningselementen (loon, burgerlijke staat, wettelijk pensioen,...) gekend op de datum van wijziging. Er diende dus geen rekening gehouden te worden met latere evoluties van het loon, de burgerlijke staat, het wettelijk pensioen. De verworven rechten m.b.t. de gepresteerde dienstjaren vóór die wijziging mochten dus nooit lager zijn dan het aldus bepaalde bedrag.

Daar waar onder de wet Colla de verworven rechten m.b.t. de periode vóór de planwijziging statisch bepaald werden (nl. volgens de berekeningselementen gekend op het ogenblik van wijziging) worden deze bij de WAP op een dynamische wijze verder geherwaardeerd. Aldus dient er bij het bepalen van de minimale verworven rechten m.b.t. de verleden diensttijd in het oude pensioenplan rekening gehouden te worden met latere salarisstijgingen, wijzigingen in de burgerlijke staat, evolutie van het wettelijk pensioen,... Er is dus sprake van een dynamisch planbeheer.

Het zal voor een werkgever dus niet meer mogelijk zijn om zijn pensioenplan volledig te reduceren. Voor de invoetreding van de WAP kon hij dat doen door het bestaande plan te wijzigen in een zogenaamd nulplan. Aangezien de verworven rechten steeds berekend werden volgens de elementen gekend op het moment van beëindiging, diende de werkgever niets meer te financieren na de planbeëindiging. Het dynamisch planbeheer verplicht de werkgever nu om in de toekomst nog te financieren voor de loonstijgingen, wijzigingen in de burgerlijke staat en in het wettelijk pensioen die voorvallen na de planwijziging. De werkgever zal dus op het moment van de wijziging de kost m.b.t. het gereduceerde pensioenplan niet kunnen inschatten.

1.4.2.1 Welke planwijzigingen vallen onder het dynamisch planbeheer? ²¹

Hoofdstuk V van het technisch uitvoeringsbesluit beschrijft expliciet de regels inzake verworven rechten in geval van :

- een wijziging van de pensioenprestatie in geval van leven en/of overlijden na pensionering;
- een wijziging in het pensioenreglement van de actualisatieregels waarmee de verworven reserves berekend worden;

Niet alle wijzigingen vallen evenwel onder het dynamisch planbeheer. De planwijzigingen die gevisieerd worden door het dynamisch planbeheer uit hoofdstuk V kunnen o.i. als volgt beschreven worden : *elke wijziging van een pensioentoezegging van het type vaste prestatie die het gevolg is van een beslissing van de inrichter om het pensioenreglement te wijzigen waarbij een wijziging optreedt van de vaste prestatie-formule of een wijziging van de berekening van de verworven rechten.*

²¹ Zie ook het antwoord van de CBFA op de door Assuralia voorgelegde vraag (zie bijlage 1)

Een aantal wijzigingen dienen o.i. evenwel niet als planwijziging geïnterpreteerd te worden voor wat het dynamisch beheer betreft. Het betreft bijvoorbeeld volgende wijzigingen :

- een wijziging van categorie of familiale toestand van de aangeslotene. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een bediende kaderlid wordt en daardoor onder het pensioenplan voor de kaderleden valt of wanneer een aangeslotene huwt waardoor er een recht op overlevingsprestaties ontstaat;
- een wijziging in het pensioenreglement of pensioenovereenkomst van de actualisatieregels gebruikt voor de berekening van de verworven rechten als deze wijziging veroorzaakt wordt door een wettelijke wijziging van de actualisatieregels voor de berekening van de minimumreserve. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het pensioenreglement expliciet bepaald dat de actualisatieregels gebruikt voor de berekening van de minimumreserve gelijk zijn aan deze die op het beschouwde ogenblik van toepassing zijn voor de berekening van de minimumreserve. Wanneer het pensioenreglement evenwel als actualisatieregels MR-FR en 6% definieert zonder verwijzing naar de wettelijke regels voor de berekening van de minimumreserve, dan zal een wijziging van deze actualisatieregels n.a.v. een wettelijke wijziging van de actualisatieregels voor de minimumreserve als planwijziging beschouwd moeten worden voor de bepaling van hoofdstuk V van het technisch uitvoeringsbesluit;
- Het opnemen in het pensioenreglement van de nieuwe formules inzake verworven reserves opgelegd door de WAP. Daar waar volgens Colla de verworven reserves volgden uit het verschil van het totale doel min het toekomstige doel dienen de verworven rechten onder de WAP berekend te worden aan de hand van de verhouding tussen de erkende verleden aansluitingstijd t.o.v. de totale aansluitingstijd. Het opnemen van de door de WAP opgelegde nieuwe formules voor de verworven reserves in het pensioenreglement dient o.i. niet geïnterpreteerd te worden als een planwijziging waarvoor het dynamisch planbeheer van toepassing is.

Verder zijn er ook een aantal planwijzigingen waarbij de impact van het dynamisch beheer op de verworven rechten nihil of verwaarloosbaar is omdat ze eenzelfde globale verbetering inhouden voor zowel de nieuw aangesloten personen vanaf planwijziging als voor de op het ogenblik van planwijziging reeds aangesloten personen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij planwijzigingen waarbij de vaste prestatie-formule niet wijzigt maar waarbij de wijziging erin bestaat dat een bepaalde minimumprestatie of -premie ingevoerd wordt om er zeker van te zijn dat de verworven reserves na 1 jaar aansluiting verschillend van nul zijn.

1.4.2.2 Gewijzigde pensioentoezegging van het type vaste bijdragen

Verworven reserves

Wanneer een pensioentoezegging van het type vaste bijdragen gewijzigd werd, dient de verworven reserve op ogenblik t minimaal gelijk te zijn aan de som van :

- de wiskundige reserve op ogenblik t m.b.t. de stortingen gedaan vóór de wijziging van het pensioenplan , winstdeelname inbegrepen;
- de wiskundige reserve op ogenblik t m.b.t. de stortingen gedaan vanaf de wijziging van het pensioenplan , winstdeelname inbegrepen;

$$RACQ(t) = \max(R2; R4)$$

met $R2 = R2_{<m} + R2_{>m}$

$R2_{<m}$ resp. $R2_{>m} = V_{<m}(t)$ resp. $V_{>m}(t)$

$V_{<m}(t)$ resp. $V_{>m}(t)$ de wiskundige reserve op ogenblik t m.b.t. stortingen gedaan voor resp. na de wijziging overeenkomstig de actualisatieregels voor resp. na de wijziging.

$R4 = RACQ_{regl}^*(t) =$ de verworven reserve gedefinieerd in het gewijzigde pensioenreglement

Verworven prestaties

De verworven prestatie van een aangeslotene op ogenblik t is gelijk aan

$$PACQ(t) = \max(P2; P4)$$

met $P2 = P2_{<m} + P2_{>m}$

$P2_{<m}$ resp. $P2_{>m} =$ reductiewaarde op ogenblik t (WD inbegrepen) m.b.t. de stortingen gedaan in het oude plan resp. nieuwe plan.²² Wanneer de normale pensioenleeftijd R uit het oude plan verschillend is van de normale pensioenleeftijd R' uit het nieuwe plan, dient het pensioenreglement te bepalen of $P2_{<m}$ of $P2_{>m}$ geactualiseerd worden naar eenzelfde eindleeftijd. De regels waarmee deze actualisatie dient te gebeuren dienen in dat geval eveneens in het pensioenreglement beschreven te zijn.

$P4 = PACQ_{regl}^*(t) =$ de verworven prestatie gedefinieerd in het gewijzigde pensioenreglement

1.4.2.3 Gewijzigde pensioentoezegging van het type cash-balance

Verworven reserves

Wanneer een pensioentoezegging van het type cash-balance gewijzigd werd, dient de verworven reserve op ogenblik t minimaal gelijk te zijn aan de som van :

- de kapitalisatie van de toegekende bijdragen vóór de wijziging overeenkomstig de tarifieringsregels vóór de planwijziging;
- de kapitalisatie van de toegekende bijdragen vanaf de wijziging overeenkomstig de tarifieringsregels van het gewijzigde pensioenplan;

$$RACQ(t) = \max(R2; R4)$$

²² Wanneer de tarifieringsregels geen vaste technische intrestvoet voorzien (bv. tak 23), is het niet mogelijk om P2 te definiëren en zijn er dus geen verworven prestaties tenzij deze in het pensioenreglement gedefinieerd zouden zijn.

met $R2 = R2_{<m} + R2_{>m}$
 $R2_{<m}$ resp. $R2_{>m}$ de kapitalisatie van de toegekende bijdragen voor resp. na de planwijziging overeenkomstig de tarifieringsregels voor resp. na de planwijziging.
 $R4 = RACQ_{regl}^*(t)$ = de verworven reserve gedefinieerd in het gewijzigde pensioenreglement

Verworven prestaties

Zowel de WAP als het KB Leven van 14 november 2003 bepalen nergens wat de minimale verworven prestaties zijn voor de cash-balance plannen. Aangezien deze plannen voor wat de berekening van de minimale verworven reserves betreft als vaste bijdrage-plannen beschouwd kunnen worden, veronderstellen we dat voor de bepaling van de verworven prestaties deze plannen eveneens de regels van vaste bijdrage-plannen volgen.

Aldus zal de verworven prestatie van een aangeslotene op ogenblik t gelijk zijn aan

$$PACQ(t) = \max(P2; P4)$$

met $P2 = P2_{<m} + P2_{>m}$
 $P2_{<m}$ resp. $P2_{>m}$ = reductiewaarde op ogenblik t (WD inbegrepen) m.b.t. de stortingen gedaan in het oude plan resp. nieuwe plan.²³ Wanneer de normale pensioenleeftijd R uit het oude plan verschillend is van de normale pensioenleeftijd R' uit het nieuwe plan, dient het pensioenreglement te bepalen of $P2_{<m}$ of $P2_{>m}$ geactualiseerd worden naar eenzelfde eindleeftijd. De regels waarmee deze actualisatie dient te gebeuren dienen in dat geval eveneens in het pensioenreglement beschreven te zijn.
 $P4 = PACQ_{regl}^*(t)$ = de verworven prestatie gedefinieerd in het gewijzigde pensioenreglement

1.4.2.4 Gewijzigde pensioentoezegging van het type vaste prestaties

De na te leven minimumregels inzake verworven rechten bij een gewijzigd pensioenplan worden bepaald op basis van een prestatie die uit twee delen bestaat :

- een prestatie m.b.t. de verlopen erkende dienstjaren vóór de planwijziging volgens de voorwaarden van het oude plan;
- een prestatie m.b.t. de dienstjaren na de wijziging volgens de voorwaarden van het nieuwe plan;

Bij het bepalen van beide prestaties dient rekening gehouden te worden met de gegevens op het ogenblik van berekening (loon, burgerlijke staat, wettelijk pensioen,...).

²³ Wanneer de tarifieringsregels geen vaste technische intrestvoet voorzien (bv. kapitalisatie volgens evolutie OLO-rendement) , is het niet mogelijk om $P2_{<m}$ of $P2_{>m}$ te definiëren en zijn er dus geen verworven prestaties tenzij deze in het pensioenreglement gedefinieerd zouden zijn

In feite moet bij de berekening van de verworven rechten na wijziging steeds nagegaan worden of de verworven rechten minstens gelijk zijn aan deze die zouden voortvloeien uit een plan dat tot doel heeft de aan het oorspronkelijke plan verbonden prestaties m.b.t. de erkende dienstjaren vóór wijziging en de aan het nieuwe plan verbonden prestaties m.b.t. de dienstjaren vanaf wijziging toe te kennen (artikel 15 §2 van het technisch uitvoeringsbesluit).

In geval van wijziging van de actualisatieregels in het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst stelt artikel 16 van het uitvoeringsKB dat de verworven reserves berekend moeten worden volgens de oude actualisatieregels voor wat betreft de prestatie m.b.t. de erkende dienstjaren vóór de wijziging en volgens de nieuwe actualisatieregels voor de prestatie m.b.t. de dienstjaren na wijziging.

Analoog aan de formules m.b.t. ongewijzigde pensioenplannen wordt er terug een onderscheid gemaakt tussen aangeslotenen die tot het pensioenplan zijn toegetreden vóór 01/01/1996 en personen die aangesloten zijn na 01/01/1996.

Aangeslotenen toegetreden tot het pensioenplan na 01/01/1996

Verworven reserves²⁴

Refererend naar de formules in sectie 1.4.1.3 wordt de verworven reserve bij een gewijzigd plan berekend als het maximum van 4 bedragen R1,R2,R3 en R4 waarbij

- R1 gelijk is aan het bedrag van de minimumreserve;
- R2 gelijk is aan hetgeen gefinancierd is op de individuele persoonlijke bijdragecontracten, inclusief winstdeelname;
- R3 gelijk is aan de actualisatie van de grootste van de volgende 2 bedragen
  - de prestatie welke als basis dient voor de berekening van de minimumreserve
  - de pensioenprestatie gedefinieerd in het pensioenplan
- $R4 = RACQ_{regl}^*(t)$ = de verworven reserve gedefinieerd in het gewijzigde pensioenreglement

In formulevorm heeft men dan dat

$$RACQ(t) = MAX(R1, R2, R3, R4)$$

Bepalen R1

R1 wordt bekomen door de minimumreserve van de gewijzigde pensioentoezegging

Deze term dient rekening te houden met de bepalingen uit artikel 15 van het technisch uitvoeringsbesluit. Daarnaast bevat ook het KB Leven van 14 november 2003 bepalingen inzake de berekening van de minimumreserve in geval van een verhoging van het pensioenplan (zie sectie 1.3.1 en artikel 49 KB Leven van 14 november 2003). In geval van een verlaging van een pensioenplan bevat het KB Leven van 14 november 2003 evenwel geen expliciete bepalingen.

²⁴ Aan de CBFA werd de vraag voorgelegd of de beschreven formules overeenstemden met hun interpretatie van de wetteksten (zie bijlage 1 voor het antwoord van de CBFA).

R1 zal dan berekend worden als max(R1a,R1b) waarbij R1a bepaald wordt conform de artikelen 48 en 49 van het KB Leven van 14 november 2003 en R1b conform artikel 15 van het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP.

$$R1a = \left(\frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R')} * [P^*(t, a_r, R') - \max(0; \Delta_m)] + \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * \max(0; \Delta_m) \right) * f_{t, R'}^{**} \quad 25$$

$$R1b = \max \left\{ \frac{n(a_r, m)}{n(a_r, R)} * P(m, a_r, R), \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, m) \right\} * f_{t, R}^{**} + \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * P'(t, mR') * f_{t, R'}^{**}$$

waarbij $P(t, a_r, m)$ = de oude doelformule op t voor een loopbaan van a_r tot m
 $P'(t, mR')$ = de nieuwe doelformule op t voor een loopbaan van m tot R'
 $P^*(t, a_r, R')$ = de pensioenprestatie na planwijziging voor aangeslotenen die op het ogenblik van de planwijziging reeds aangesloten waren.

$$\Delta_m = P^*(m, a_r, R') - P(m, a_r, R) * f_{R', R}^* \quad \text{wanneer } R' \leq R$$

$$\Delta_m = P^*(m, a_r, R') - P(m, a_r, R) / f_{R, R'}^* \quad \text{wanneer } R' > R$$

Het invoegen van de eerste term in het maximum in de formule voor R1b wordt gerechtvaardigd door artikel 16§2 van de wet die stelt dat een wijziging van de pensioentoezegging in geen geval een vermindering van de verworven rechten voor verlopen dienstjaren tot gevolg mag hebben. Door het invoegen van de eerste term in dit maximum wordt de continuïteit van de minimumreserve op het ogenblik van wijziging behouden.

Bepalen R2

$$R2 = V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t)$$

Bepalen R3

$$R3 = \text{MAX} \left[P(t, a_r, m), \frac{n(a_r, m)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, m) \right] * f_{t, R}^{**} + \text{Max} \left[P'(t, mt), \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * P'(t, mR') \right] * F_{t, R'}^{**}$$

Bepalen R4

$R4 = RACQ_{regl}^*(t)$ = de verworven reserve gedefinieerd in het gewijzigde pensioenreglement

Verworven prestaties

Artikel 52 van het KB Leven van 14 november 2003 stelt dat de prestaties die gevestigd werden door het gedeelte van de persoonlijke bijdragen dat niet verbruikt werd om het risico te dekken evenals de prestatie gevestigd door de toegekende winstdeelname, steeds verworven zijn.

²⁵ Er dient opgemerkt te worden dat de formule voor R1a een daling geeft in geval van een planvermindering. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat er gewerkt wordt met $\max(0; \Delta_m)$ m.a.w. negatieve waarden van Δ_m worden niet in rekening gebracht. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat de totale verworven reserve bij planvermindering daalt (nl. wanneer $R1a > \max(R1b, R2, R3, R4)$).

Zoals in sectie 1.4.1. vermeld, worden door de WAP de prestaties, die als basis dienen voor de berekening van de minimale verworven reserves in geval van een pensioentoezegging zonder planwijziging, in de WAP nergens expliciet als verworven gedefinieerd.

In geval van een pensioentoezegging met planwijziging daarentegen bepaalt het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP nu expliciet dat de prestaties die als basis dienen voor de berekening van de minimale verworven reserves steeds verworven zijn. (zie ook sectie 2.3.2.)

Voor deze personen zal

$$\boxed{PACQ(t) = \max(P1; P2; P3; P4)}$$

met

$$P1 = \max\left\{\frac{n(a_r, m)}{n(a_r, R)} * P(m, a_r, R), \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, m)\right\} + \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * P'(t, mR')$$

$$P2 = P2_{<m} + P2_{>m}$$

$P2_{<m}$ resp. $P2_{>m}$ = reductiewaarde op ogenblik t (WD inbegrepen) m.b.t. de persoonlijke bijdragen gedaan in het oude plan resp. nieuwe plan.²⁶

$$P3 = P(t, a_r, m) + P'(t, mt)$$

$P4 = PACQ_{regl}^*(t)$ = de verworven prestatie gedefinieerd in het gewijzigde pensioenreglement

Wanneer het tijdstip R van de normale pensioenleeftijd uit het oude plan verschillend is van het ogenblik R' van de normale pensioenleeftijd uit het nieuwe plan, dient het pensioenreglement te bepalen of de gedeeltes verworven prestatie m.b.t. de erkende diensttijd voor en na planwijziging (i.e. $P1_{<m}$, $P2_{<m}$, $P3_{<m}$, $P4_{<m}$ en $P1_{>m}$, $P2_{>m}$, $P3_{>m}$, $P4_{>m}$) geactualiseerd worden naar eenzelfde eindleeftijd. De regels waarmee deze actualisatie dient te gebeuren, dienen in dat geval eveneens in het pensioenreglement beschreven te zijn.

Aangeslotenen toegetroeden tot het pensioenplan vóór 01/01/1996

Verworven reserves²⁷

Om rekening te houden met het feit dat de bepalingen inzake minimale verworven rechten slechts van toepassing zijn vanaf 01/01/1996 dient in de hierboven beschreven formule een aanpassing gemaakt te worden in de term R3.

De verworven reserve voor deze categorie van aangeslotenen is gelijk aan

$$\boxed{RACQ(t) = MAX(R1, R2, R3, R4)}$$

²⁶ Wanneer de tarifieringsregels geen gewaarborgd rendement voorzien (bv. tak 23), is het niet mogelijk om $P2_{<m}$ of $P2_{>m}$ te definiëren en zijn er dus geen verworven prestaties tenzij deze in het pensioenreglement gedefinieerd zouden zijn.

²⁷ Aan de CBFA werd de vraag voorgelegd of de beschreven formules overeenstemden met hun interpretatie van de wetteksten (zie bijlage 1 voor het antwoord van de CBFA).

Bepalen R1

R1 wordt bekomen door de minimumreserve van de gewijzigde pensioentoezegging. Deze term dient rekening te houden met de bepalingen uit artikel 15 van het technisch uitvoeringsbesluit. Daarnaast bevat ook het KB Leven van 14 november 2003 bepalingen inzake de berekening van de minimumreserve in geval van een verhoging van het pensioenplan (zie sectie 1.3.1 en artikel 49 KB Leven van 14 november 2003). In geval van een verlaging van een pensioenplan bevat het KB Leven van 14 november 2003 evenwel geen expliciete bepalingen.

R1 zal dan berekend worden als $\max(R1a, R1b)$ waarbij R1a bepaald wordt conform de artikelen 48 en 49 van het KB Leven van 14 november 2003 en R1b conform artikel 15 van het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP.

$$R1a = \left(\frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R')} * [P^*(t, a_r, R') - \max(0; \Delta_m)] + \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * \max(0; \Delta_m) \right) * f_{t, R'}^{**} \quad 28$$

$$R1b = \max \left\{ \frac{n(a_r, m)}{n(a_r, R)} * P(m, a_r, R), \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, m) \right\} * f_{t, R}^{**} + \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * P'(t, m, R') * f_{t, R'}^{**}$$

waarbij $P(t, a_r, m)$ = de oude doelformule op t voor een loopbaan van a_r tot m
 $P'(t, m, R')$ = de nieuwe doelformule op t voor een loopbaan van m tot R'
 $P^*(t, a_r, R')$ = de pensioenprestatie na planwijziging voor aangeslotenen die op het ogenblik van de planwijziging reeds aangesloten waren.

$$\Delta_m = P^*(m, a_r, R') - P(m, a_r, R) * f_{R', R}^* \quad \text{wanneer } R' \leq R$$

$$\Delta_m = P^*(m, a_r, R') - P(m, a_r, R) / f_{R, R'}^* \quad \text{wanneer } R' > R$$

Het invoegen van de eerste term in het maximum in de formule voor R1b wordt gerechtvaardigd door artikel 16§2 van de wet die stelt dat een wijziging van de pensioentoezegging in geen geval een vermindering van de verworven rechten voor verlopen dienstjaren tot gevolg mag hebben. Door het invoegen van de eerste term in dit maximum wordt de continuïteit van de minimumreserve op het ogenblik van wijziging behouden.

Bepalen R2

$$R2 = V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t)$$

Bepalen R3

$$R3 = \text{MIN} [R3_a + R3_b + R3_c; R^{\max}] + \text{Max} \left[P'(t, mt), \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * P'(t, m, R') \right] * F_{t, R'}^*$$

$$R3_a = V_{\min} (96) \cdot \frac{f_{t, R}}{f_{96, R}}$$

met f berekend volgens inventarisbasissen verzekeraar welke op 01/01/1996 van toepassing waren

²⁸ Er dient opgemerkt te worden dat de formule voor R1a een daling geeft in geval van een planvermindering. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat er gewerkt wordt met $\max(0; \Delta_m)$ m.a.w. negatieve waarden van Δ_m worden niet in rekening gebracht. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat de totale verworven reserve bij planvermindering daalt (nl. wanneer $R1a > \max(R1b, R2, R3, R4)$).

$$R3_b = \text{MAX} \left[\frac{n(96, m)}{n(96, R)} * P(t, 96m), P(t, 96m) \right] \cdot f_{t,R}^*$$

met "96m" loopbaan vanaf 01/01/1996 tot m

"96R" loopbaan vanaf 01/01/1996 tot het ogenblik R van de normale pensioenleeftijd

$$R3_c = \text{MAX} \left[0; (P(t, a_r, 96) - P(96, a_r, 96)) \cdot f_{t,R}^* \right]$$

$$R^{MAX} = \text{MAX} \left[P(t, a_r, m), \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, m) \right] \cdot f_{t,R}^*$$

Bepalen R4

R4 = $RACQ_{regl}^*(t)$ = de verworven reserve gedefinieerd in het gewijzigde pensioenreglement

Verworven prestaties.

Dezelfde regels gelden als voor de aangeslotenen togetreden na 01/01/1996.

Voor werknemers die uitgetreden zijn na planwijziging maar hun verworven reserves in de pensioeninstelling gelaten hebben zonder wijziging van de pensioentoezegging, bepaalt het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP nu expliciet dat de prestaties welke als basis dienen voor de berekening van de minimale verworven reserves steeds verworven zijn.

Voor deze personen zal

$$\boxed{PACQ(t) = \max(P1; P2; P3; P4)}$$

$$\text{met } P1 = \max \left\{ \frac{n(a_r, m)}{n(a_r, R)} * P(m, a_r, R), \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, m) \right\} + \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * P'(t, mR')$$

$$P2 = P2_{<m} + P2_{>m}$$

$P2_{<m}$ resp. $P2_{>m}$ = reductiewaarde op ogenblik t (WD inbegrepen) m.b.t. de persoonlijke bijdragen gedaan in het oude plan resp. nieuwe plan.²⁹

$$P3 = P(t, a_r, m) + P'(t, mt)$$

$P4 = PACQ_{regl}^*(t)$ = de verworven prestatie gedefinieerd in het gewijzigde pensioenreglement

²⁹ Wanneer de tarifieringsregels geen gewaarborgd rendement voorzien (bv. tak 23), is het niet mogelijk om $P2_{<m}$ of $P2_{>m}$ te definiëren en zijn er dus geen verworven prestaties tenzij deze in het pensioenreglement gedefinieerd zouden zijn.

Wanneer de normale pensioenleeftijd R uit het oude plan verschillend is van de normale pensioenleeftijd R' uit het nieuwe plan, dient het pensioenreglement te bepalen of de gedeeltes verworven prestatie m.b.t. de erkende diensttijd voor en na planwijziging (i.e. $P1_{<m}$, $P2_{<m}$, $P3_{<m}$, $P4_{<m}$ en $P1_{>m}$, $P2_{>m}$, $P3_{>m}$, $P4_{>m}$) geactualiseerd worden naar eenzelfde eindleeftijd. De regels waarmee deze actualisatie dient te gebeuren, dienen in dat geval eveneens in het pensioenreglement beschreven te zijn.

1.4.2.5 Wijziging type pensioentoezegging

De hierboven beschreven formules hebben betrekking op situaties waarbij een pensioentoezegging van een bepaald type (vaste prestatie, vaste bijdrage of cash-balance) gewijzigd werd in een nieuwe pensioentoezegging van hetzelfde type. Hieronder worden de formules beschreven wanneer een pensioentoezegging van een bepaald type gewijzigd wordt in een pensioentoezegging van een ander type.

Bij overgang van een pensioentoezegging van het type vaste prestatie naar een pensioentoezegging type vaste bijdrage/cash-balance is de verworven reserve minimaal gelijk aan de som van volgende bedragen :

- de minimale verworven reserve berekend volgens de formules voor een gewijzigde pensioentoezegging vaste prestatie waarbij het vaste prestatieplan na wijziging (=P') gelijk aan nul genomen wordt.
- de minimale verworven reserve berekend volgens de formules voor een gewijzigde pensioentoezegging vaste bijdrage/cash-balance waarbij het vaste bijdrage/ cash-balance plan vóór de wijziging gelijk aan nul genomen wordt.

Er wordt aan herinnerd dat bij een dergelijke overgang de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP m.b.t. werkgeversbijdragen enkel geldt voor de werkgeversbijdragen verschuldigd vanaf de planwijziging. De minimumwaarborg m.b.t. de persoonlijke bijdragen is evenwel van toepassing op alle verschuldigde persoonlijke bijdragen.

Bij overgang van een pensioentoezegging van het type vaste bijdrage/cash-balance naar een pensioentoezegging van het type vaste prestatie is de verworven reserve minimaal gelijk aan de som van volgende bedragen :

- de minimale verworven reserve berekend volgens de formules voor een gewijzigde pensioentoezegging vaste bijdrage/cash-balance waarbij het vaste bijdrage/ cash-balance plan na de wijziging gelijk aan nul genomen wordt.
- de minimale verworven reserve berekend volgens de formules voor een gewijzigde pensioentoezegging vaste prestatie waarbij het vaste prestatieplan vóór wijziging (=P) gelijk aan nul genomen wordt.

Bij een dergelijke overgang is de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP m.b.t. werkgeversbijdragen enkel van toepassing op de werkgeversbijdragen verschuldigd voor de planwijziging. De minimumwaarborg m.b.t. de persoonlijke bijdragen blijft van toepassing op alle verschuldigde persoonlijke bijdragen.

Hoofdstuk 2 : Uittreding

Zoals in het vorige hoofdstuk reeds aangehaald had de wet Colla tot doel een reglementering uit te werken m.b.t. de aanvullende pensioentoezeggingen ten einde de rechten van de werknemers te vrijwaren die aangesloten zijn bij dergelijke pensioentoezeggingen. Het belang hiervan komt uitdrukkelijk tot uiting bij uittreding van de aangeslotene uit het pensioenstelsel anders dan door pensionering of overlijden. Voor de invoeging van de wet Colla was het immers mogelijk dat de aangeslotene, wanneer hij bijvoorbeeld van werkgever veranderde, al zijn rechten m.b.t. de tot die datum opgebouwde pensioenreserve of –prestatie verloor. Sinds de invoering van de wet Colla is dit niet meer mogelijk.

Net zoals de wet Colla definieert de WAP eveneens minimale verworven rechten waarop een aangeslotene recht heeft bij uittreding uit een pensioenstelsel. Nieuw vergeleken met de wet Colla is dat de WAP nu eveneens bepaalt dat een aangeslotene bij uittreding recht heeft op een minimumrendement (artikel 24 van de WAP) op de tot dan verschuldigde premies (zie sectie 1.2.). Verder zijn de keuzemogelijkheden die een aangeslotene bij uittreding heeft, uitgebreid t.o.v. hetgeen bij Colla voorzien was.

De WAP verbiedt uitdrukkelijk de afkoop van het contract of de uitbetaling van pensioenprestaties vóór de leeftijd van 60 jaar.³⁰ Hierop zijn evenwel twee uitzonderingen. Vooreerst kunnen tot 01/01/2010 de aangeslotenen van een pensioentoezegging -ingesteld voor de publicatie van het technisch uitvoeringsbesluit of voortvloeiend uit een verlenging van een voor deze datum gesloten CAO- hun aanvullend pensioen nog steeds opvragen vóór de leeftijd van 60 jaar indien dit voorzien is hun pensioenreglement. Verder zijn voorschotten op prestaties, in pandgevingen van pensioenrechten voor het waarborgen van een lening alsook de toewijzing van de afkoopwaarde tot wedersamenstelling van een hypothecair krediet nog steeds mogelijk vóór de leeftijd van 60 jaar voor zover deze gebruikt worden om onroerende goederen die belastbare inkomsten opbrengen, te verwerven, te bouwen, te verbeteren, te herstellen of te verbouwen die gelegen zijn op het grondgebied van de Europese Unie. Voor de toepassing van het taxatiestelsel van de fictieve rente is het evenwel vereist dat de woning op Belgisch grondgebied gelegen is.

Ofschoon het voor de aangeslotene in principe niet meer mogelijk is om zijn verworven reserves af te kopen vóór de leeftijd van 60 jaar, blijft hij echter wel de mogelijkheid hebben om zijn reserves over te dragen bij uittreding uit het pensioenplan. De WAP beschrijft de verschillende keuzemogelijkheden die een aangeslotene heeft alsook de procedure die gevolgd dient te worden bij uittreding. Deze bepalingen staan beschreven in de secties 2.1. en 2.2.

In sectie 2.3. wordt dan het over te dragen bedrag bepaald in geval van uittreding. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de notaties uit hoofdstuk 1.

Alvorens de verschillende aspecten van uittreding te beschrijven, is het belangrijk te specificeren wat de WAP onder uittreding verstaat. Aangezien de wet immers zowel de ondernemingspensioenstelsels als de sectorale pensioenstelsels reglementeert, kan uittreding immers niet zomaar gelijkgeschakeld worden met de beëindiging van de arbeidsovereenkomst.

Indien een werknemer zijn werkgever verlaat maar zijn nieuwe werkgever valt ook onder het toepassingsgebied van hetzelfde sectorpensioenstelsel, dan heeft de beëindiging van de arbeidsovereenkomst bij de eerste werkgever geen enkele impact op het aanvullend pensioenplan.

³⁰ Voor de pensioentoezeggingen ingesteld door CAO, pensioenreglement of -overeenkomst gesloten voor de publicatie van de WAP in het Staatsblad -d.i. 15 mei 2003- is deze regel slechts van toepassing vanaf 01/01/2010. (artikel 61).

Hij blijft immers aangesloten aan hetzelfde sectorpensioenplan. In dit geval is er geen sprake van uittreding bij beëindiging van de arbeidsovereenkomst.

Indien de werkgever ervoor gekozen heeft het sectorale pensioenplan zelf geheel of gedeeltelijk te organiseren (opting out), verandert het karakter van het aanvullend pensioenplan. Het wordt in dit geval een ondernemingspensioenplan. In dit geval impliceert de stopzetting van de arbeidsovereenkomst wel degelijk de uittreding uit het pensioenplan.

Samengevat kan men stellen dat uittreding bij een ondernemingspensioenstelsel gebeurt door de beëindiging van de arbeidsovereenkomst bij de werkgever die het pensioenplan inricht. Bij een sectorpensioenstelsel daarentegen kan men slechts van uittreding spreken wanneer de werknemer het toepassingsgebied van de sector-CAO die het pensioenstelsel regelt, verlaat.

2.1./ Keuzemogelijkheden bij uittreding

De aangeslotene heeft bij uittreding anders dan door overlijden of pensionering een keuze inzake de aanwending van zijn pensioenreserves. De WAP voorziet in de volgende mogelijkheden :

- *De verworven reserves bij de pensioeninstelling van de vorige inrichter laten*

Twee mogelijkheden zijn voorzien

- *zonder wijziging van de pensioentoezegging (default-keuze)*

In dit geval zal voor een pensioentoezegging van het type vaste prestaties de aangeslotene op het moment van pensionering recht hebben op de verworven prestatie zoals gedefinieerd in het pensioenreglement en rekening houdende met de erkende aansluitingsjaren, salaris, burgerlijke staat op het ogenblik van uittreding.

De WAP bepaalt dat de aangeslotene steeds over deze mogelijkheid moet kunnen beschikken. In geval de aangeslotene zijn keuze niet kenbaar maakt, wordt er verondersteld dat hij voor deze keuze geopteerd heeft.

- *in een onthaalstructuur wanneer het pensioenreglement daarin voorziet*

Door de WAP wordt nu een wettelijke basis gegeven aan deze onthaalstructuren die in de praktijk courant gebruikt werden maar waarover in de wet Colla geen bepalingen stonden.

Deze keuze is enkel mogelijk wanneer het pensioenreglement dergelijke onthaalstructuur voorziet. Indien dit het geval is, moeten eveneens de in deze onthaalstructuur voorziene mogelijkheden in het pensioenreglement beschreven staan (keuze mogelijke verzekeringscombinaties). Er dient evenwel opgemerkt te worden dat de keuze voor een onthaalstructuur niet verplicht kan opgelegd worden aan de aangeslotene.

- *Overdracht verworven reserves naar een pensioeninstelling die de totale winst verdeelt en de kosten beperkt.*

Het betreft hier meer bepaald pensioeninstellingen die de totale winst onder hun aangeslotenen verdelen in verhouding tot hun reserves en rekening houden met een beperkt niveau van kosten. Artikel 4 van het technisch uitvoeringsbesluit stelt dat deze kosten per boekjaar niet meer mogen bedragen dan

- 5% van de stortingen verricht tijdens het boekjaar
- 2% van het totaal aan renten betaald tijdens het boekjaar
- 0,05% van de verzekerde overlijdenskapitalen
- 0,1% van de activa die de pensioeninstelling in het begin van het boekjaar aanhoudt ter dekking van de verplichtingen van het beschouwde stelsel.

- *Overdracht verworven reserves naar de pensioeninstelling van de nieuwe inrichter*

Deze mogelijkheid is niet van toepassing indien de nieuwe werkgever geen pensioenplan aanbiedt of indien de werknemer niet tot de categorie van werknemers behoort waaraan de pensioentoezegging van de nieuwe werkgever gedaan wordt.

Deze overdracht is dus enkel maar mogelijk voor zover de werknemer aangesloten is bij een pensioentoezegging van de nieuwe inrichter. In dat geval mag de nieuwe inrichter of diens pensioeninstelling de overgedragen reserves niet weigeren en geen kosten van welke aard ook aan de aangeslotene aanrekenen.

De nieuwe inrichter heeft de volgende mogelijkheden om deze overgedragen reserve te beheren:

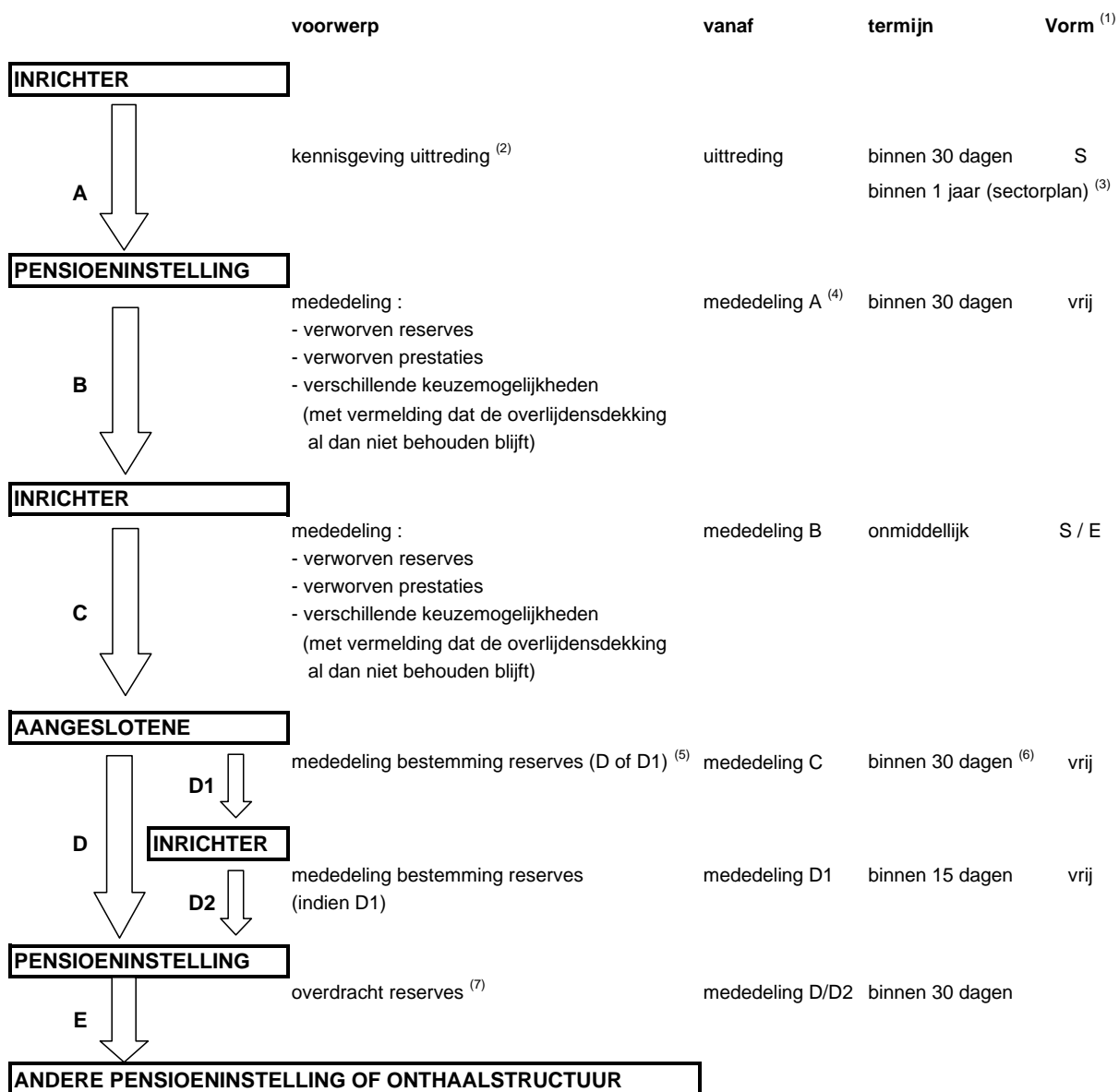
- ofwel beheert hij deze reserves in een onthaalstructuur indien het pensioenreglement dit voorziet. Zoals hierboven reeds vermeld, geeft de WAP nu een wettelijke grondslag aan de courante praktijk van onthaalstructuren. Deze onthaalstructuren kunnen dus zowel gebruikt worden om de verworven reserves te beheren van de personen die uitgetreden zijn en gekozen hebben om hun reserves binnen de onthaalstructuur van hun vroegere inrichter te laten als om de overgedragen reserves van nieuw aangeworven werknemers te beheren.

Indien het pensioenreglement een onthaalstructuur voorziet, moeten eveneens de in deze onthaalstructuur voorziene mogelijkheden in het pensioenreglement beschreven staan (keuze mogelijke verzekeringscombinaties).

- ofwel incorporeert de nieuwe inrichter deze overgedragen reserves in de nieuwe pensioentoezegging waarbij de nieuwe werknemer wordt aangesloten.
- een praktijk die onder de wet Colla frequent van toepassing was, was het plaatsen van de overgedragen reserves op een gereduceerd contract – onder de vorm van een individueel beheerd contract buiten het bestaande pensioenplan – zonder dat een specifieke onthaalstructuur in het reglement voorzien was. Binnen de huidige WAP-reglementering wordt er nergens over deze optie gesproken en zijn er ook geen bepalingen hieromtrent voorzien. Hieruit kan o.i. afgeleid worden dat deze praktijk nog steeds mogelijk blijft wanneer er in het reglement geen onthaalstructuur voorzien is. Artikel 92 van de WAP stelt wel dat er fiscaal gezien enkel sprake kan zijn van een overdracht zonder inhouding van belastingen wanneer het een overdracht betreft naar een soortgelijke pensioentoezegging of pensioenovereenkomst. Volgens onze interpretatie kan de hierboven beschreven praktijk van overdracht als een soortgelijke pensioentoezegging beschouwd worden waarop de fiscaliteit van de tweede pijler van toepassing blijft. Aldus vormt artikel 92 van de WAP geen beletsel voor de toepasbaarheid van dergelijke overdracht.

2.2./ Procedure bij uittreding

De WAP bevat een welomlijnde procedure bij uittreding met erbij horende deadlines die moet gerespecteerd worden. Deze kan schematisch als volgt beschreven worden :

- (1) S= schriftelijk ; E = electronisch ; vrij = er is wettelijk niets gespecificeerd
- (2) In afwachting van de keuze van de aangeslotene m.b.t. zijn verworven reserves, wordt de overlijdensdekking (buiten het gereduceerde overlijdenskapitaal) best stopgezet vanaf uitdiensttreding. Het is aan te raden dit duidelijk te vermelden in het pensioenreglement.
- (3) In geval van een sectorplan heeft de inrichter 1 jaar de tijd om de uittreding van de aangeslotene te melden. De aangeslotene mag evenwel zelf de pensioeninstelling vroeger op de hoogte brengen van zijn uittreding. In dit laatste geval begint de termijn van mededeling B te lopen vanaf deze mededeling van de aangeslotene.
- (4) Indien de inrichter de pensioeninstelling reeds in kennis gesteld heeft van de uittreding voor de effectieve datum van uitdiensttreding gaat de termijn van 30 dagen ten vroegste in vanaf de effectieve datum van uitdiensttreding en niet vanaf de eerdere meldingsdatum.

- (5) De mededeling door de aangeslotene van de bestemming van zijn verworven reserves wordt aan de inrichter gedaan tenzij het pensioenreglement vermeldt dat dit rechtstreeks aan de pensioeninstelling gedaan mag worden. Wanneer de aangeslotene de mededeling toch rechtstreeks aan de pensioeninstelling doet en het pensioenreglement geen melding maakt van deze mogelijkheid, wordt er aangeraden om dit toch te aanvaarden en een kopie aan de inrichter te sturen ter info.
- (6) Wanneer de aangeslotene zijn keuze niet kenbaar maakt binnen deze termijn van 30 dagen, wordt hij verondersteld gekozen te hebben voor het behoud van zijn verworven reserves bij de oude pensioeninstelling zonder wijziging van de pensioentoezegging. Na het verstrijken van deze termijn van 30 dagen heeft de aangeslotene echter nog steeds de mogelijkheid om de bestemming van zijn verworven reserves op een later ogenblik te kiezen.
- (7) In geval van een laattijdige overdracht (meer dan 30 dagen nadat de keuze aan de pensioeninstelling kenbaar gemaakt is) van de verworven reserves is de overdragende pensioeninstelling verwijlintresten verschuldigd voor de periode van overschrijding van de termijn. Deze verwijlintresten zijn evenwel niet verschuldigd in geval van vertraging m.b.t. de mededelingen A t.e.m. D.

2.3./ Bepalen van het over te dragen bedrag.

De WAP stipuleert dat op het ogenblik van de uittreding geen enkele vergoeding of verlies van winstdeling ten laste van de aangeslotene gelegd mag worden noch in mindering van zijn verworven reserves gebracht kan worden.

Indien de aangeslotene bij uittreding een andere keuze maakt dan het behoud van zijn reserves in de bestaande pensioentoezegging zonder planwijziging, dient het bedrag bepaald te worden dat overgedragen kan worden. Dit over te dragen bedrag wordt bepaald aan de hand van de bepalingen uit hoofdstuk II van het technisch uitvoeringsbesluit en is gebaseerd op de verworven reserves maar dient in elk geval minstens gelijk te zijn aan het bedrag van de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP op het moment van uittreding.

De inrichter is verplicht om bij uittreding de eventuele tekorten van de verworven reserves aan te zuiveren met inbegrip van de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP. In geval van een ondernemingspensioenplan is het dus de werkgever die de eventuele tekorten dient aan te zuiveren. Bij een sectorpensioentoezegging daarentegen dient de CAO te bepalen wat er in geval van tekorten dient te gebeuren.

Bij het bepalen van het bedrag van de over te dragen reserves bij uittreding dient een onderscheid gemaakt te worden tussen een reserve-overdracht

- die door de aangeslotene werd aangevraagd binnen de eerste 30 dagen nadat hem zijn verworven rechten en keuzemogelijkheden t.g.v. de uittreding zijn meegedeeld. (de bepalingen hieromtrent staan beschreven in sectie 2.3.1.)
- die door de aangeslotene werd aangevraagd na het verstrijken van de hiervoor vermelde termijn van 30 dagen. (de bepalingen hieromtrent staan beschreven in sectie 2.3.3.)

Alvorens in sectie 2.3.3 het over te dragen bedrag te bepalen in geval de aanvraag na het verstrijken van 30 dagen gebeurt, worden in sectie 2.3.2 de verworven rechten na uittreding bepaald van de zogenaamde slapers. Met deze slapers worden de personen bedoeld die uit dienst getreden zijn en geopteerd hebben om hun reserves in het pensioenplan te laten zonder wijziging van de pensioentoezegging.

2.3.1. Aanvraag reserve-overdracht binnen 30 dagen na mededeling keuzemogelijkheden³¹

Artikel 2§3 van het technisch uitvoeringsbesluit stelt dat het over te dragen bedrag minstens gelijk is aan het bedrag van de verworven reserves op de datum van uittreding. Indien dit bedrag lager is dan het minimumbedrag volgens artikel 24 van de WAP op die datum dient het aangevuld te worden tot dit laatste bedrag.

2.3.1.1 Pensioentoezegging van het type vaste bijdrage

Zoals beschreven in sectie 1.4.1.1 (sectie 1.4.2.1 voor gewijzigde pensioenplannen) is de verworven reserve voor dit type van contracten gelijk aan de reserve die zich op het contract bevindt, winstdeelnamen inbegrepen.

³¹ De over te dragen bedragen die in deze sectie bepaald zijn kunnen nog verminderd worden met de stortingen voor de dekking van het overlijdensrisico na uittreding, indien het pensioenreglement of –overeenkomst voorziet dat de overlijdensdekking na de uittreding verder wordt gefinancierd vanuit de verworven reserve.

Verder stelt artikel 52 van het KB Leven van 14 november 2003 dat de reserve op het contract - winstdeelname inbegrepen- op elk ogenblik verworven is. Dit impliceert dat de totale reserve die op het ogenblik van de effectieve overdracht op het contract staat, verworven is en dus een ondergrens is voor het op dat ogenblik over te dragen bedrag.

Bepaling over te dragen bedrag.

Vooreerst dient dus de berekening gemaakt te worden op het ogenblik d van uittreding van

- de verworven reserve (zie sectie 1.4.1.1. en 1.4.2.1) m.b.t. het A- en C-contract

$$= V_{cot}(d) \text{ en } V_{alloc}(d)$$

- de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP m.b.t. de persoonlijke en werkgeversbijdragen (sectie 1.2)

$$= Min_{cot}^{art24}(d) \text{ en } Min_{alloc}^{art24}(d)$$

Op datzelfde ogenblik d dient er nagegaan te worden of er voldaan is aan de minimumwaarborg uit artikel 24. Om te controleren of er aan deze minimumwaarborg voldaan is, dient deze vergeleken te worden met de aanwezige reserves. Indien zou blijken dat er niet voldaan is aan de minimale rendementswaarborg dient het tekort door de inrichter aangezuiverd te worden.

Zoals in sectie 1.2.2. beschreven, was er reeds onder Colla een minimale rendementswaarborg op de persoonlijke stortingen vanaf 01/01/1996 terwijl dit voor de werkgeversbijdragen niet het geval was. De controle gebeurde door door de aanwezige reserves te vergelijken met deze minimumwaarborg. Aldus konden de aanwezige reserves op het A-contract mee in rekening gebracht worden in de controle van de minimumwaarborg m.b.t. de persoonlijke bijdragen.

Vanaf 01/01/2004 voert de WAP naast een minimumrendement voor de persoonlijke bijdragen (art. 24§1) ook een minimale rendementswaarborg in voor de werkgeversbijdragen gedaan in het kader van een pensioentoezegging van het type vaste bijdragen of cash-balance (art. 24§2). De vraag stelt zich of eenzelfde globale controle zoals onder Colla voor het A- en C-contract tesamen toegelaten is m.a.w. of een compensatie tussen het A- en C-contract mogelijk is waarbij een overschot op het A-contract in mindering gebracht kan worden van een eventueel tekort op het C-contract en vice versa. Deze vraag werd aan de CBFA voorgelegd. Er werd eveneens aan de CBFA gevraagd of de reserves opgebouwd met persoonlijke bijdragen vóór 01/01/1996 en met werkgeversbijdragen vóór 01/01/2004 -bijdragen waarvoor geen minimale rendementsvereiste bepaald is- mee in rekening gebracht mogen worden voor de controle van deze minimumwaarborg. Tot op heden heeft de CBFA nog geen officieel standpunt hieromtrent ingenomen en is het dus allesbehalve zeker of er voldoende rechtsgrond bestaat om de hierboven beschreven globale controle te kunnen hanteren.

Aldus dient o.i. de controle m.b.t. de minimumwaarborg best voor het A- en C-contract afzonderlijk te gebeuren waarbij er geen compensatie is tussen het A- en C-contract en waarbij de minimumwaarborg afgetoetst wordt tegenover de overeenkomstige reserves.

Aangezien het allesbehalve logisch is dat op 01/01/2004 een extra aanzuivering –t.o.v. hetgeen Colla voorzag- dient te gebeuren, kan het principe van een afzonderlijke controle voor het A- en C-contract voor de op 01/01/2004 bestaande plannen eventueel verfijnd worden. Het is o.i. immers logisch dat de praktijk die onder Colla toegepast werd nl. het aftoetsen van de minimumwaarborg t.o.v. de totale aanwezige reserves A- en C-contract –reserves persoonlijke bijdragen vóór 01/01/1996 en werkgeversbijdragen vóór 01/01/2004 inbegrepen- behouden kan blijven voor de controle van de minimumwaarborg m.b.t. het gedeelte opgebouwd via persoonlijke bijdragen gedaan tussen 01/01/1996 en 01/01/2004.

Aldus zal de controle t.o.v. de aanwezige reserves van de minimumwaarborg voor het A- en C-contract afzonderlijk gebeuren waarbij rekening gehouden kan worden met volgende principes :

- voor wat betreft het gedeelte opgebouwd met premies verschuldigd vanaf 01/01/2004 : controle van de minimumwaarborg voor persoonlijke bijdragen t.o.v. de overeenkomstige reserve op het C-contract en controle van de minimumwaarborg voor werkgeversbijdragen t.o.v. de overeenkomstige reserve op het A-contract.
- voor wat betreft het gedeelte opgebouwd met premies verschuldigd vóór 01/01/2004 : controle van de minimumwaarborg voor persoonlijke bijdragen t.o.v. de overeenkomstige reserves op het A- en C-contract tesamen.
- een overschot tussen de reserves op het C-contract m.b.t. persoonlijke stortingen gedaan tussen 01/01/1996 en 01/01/2004 en de overeenkomstige minimumwaarborg voor deze bijdragen mag in mindering gebracht worden van een eventueel tekort m.b.t. de minimumwaarborg voor persoonlijke bijdragen gedaan vanaf 01/01/2004 en vice versa.

Rekening houdende met deze aspecten heeft men dat het bedrag dat door de inrichter aangezuiverd dient te worden opdat er voldaan zou zijn aan de minimale rendementsgarantie gelijk is aan ³²:

$$\begin{aligned}
 & \text{Max}(0; \text{Min}_{alloc \geq 01/01/2004}^{arr24}(d) - V_{alloc \geq 01/01/2004}(d)) \\
 & - \text{Min} \left[\begin{array}{l} 0; \\ \text{Min}(0; V_{<01/01/2004}(d) - \text{Min}_{01/01/1996 < cot < 01/01/2004}^{arr24}(d)) \\ + \text{Max}(0; V_{01/01/1996 < cot < 01/01/2004}(d) - \text{Min}_{01/01/1996 < cot < 01/01/2004}^{arr24}(d)) \\ + V_{cot \geq 01/01/2004}(d) - \text{Min}_{cot \geq 01/01/2004}^{arr24}(d) \end{array} \right]
 \end{aligned}$$

waarbij de indices bij $\text{Min}^{arr24}(t)$ en $V(t)$ volgende betekenis hebben:

- $alloc \geq 01/01/2004$: gedeelte opgebouwd met werkgeversbijdragen vanaf 01/01/2004
- $cot \geq 01/01/2004$: gedeelte opgebouwd met persoonlijke bijdragen vanaf 01/01/2004
- $01/01/1996 < cot < 01/01/2004$: gedeelte opgebouwd met persoonlijke bijdragen tussen 01/01/1996 en 01/01/2004
- $< 01/01/2004$: gedeelte opgebouwd met persoonlijke en werkgeversbijdragen vóór 01/01/2004

In *bijlage 4* wordt de controle van de minimumwaarborg, alsook de wijze waarop bovenstaande formule tot stand gekomen is meer in detail beschreven.

Deze aanzuivering wordt best niet aan het contract zelf toegewezen want wanneer dit gedaan zou worden is dit aanzuiverende bedrag steeds verworven voor de uittredende aangeslotene zelfs wanneer deze zou opteren om zijn reserves niet over te dragen en in het pensioenplan te blijven. Omwille van die reden wordt het aangezuiverde tekort best in het financieringsfonds gestoken. Op het op ogenblik d bepaalde bedrag van de minimumwaarborg dient een rendement van 0% gewaarborgd te worden tussen het ogenblik van uittreding en het moment van effectieve overdracht.

De aldus bepaalde bedragen worden aan de uittredende aangeslotene meegedeeld.

³² Deze ingewikkelde formule is mogelijkerwijze moeilijk te implementeren. De opgegeven formule is enkel een mogelijke verfijning van het principe van een strict afzonderlijke controle. Het blijft mogelijk om -omwille van de ingewikkeldheid van de formule- de controle van de minimumwaarborg strict afzonderlijk voor het A- en C-contract te laten gebeuren zonder rekening te houden met de beschreven verfijning.

Indien de aangeslotene ervoor opteert om zijn reserves over te dragen zal het bedrag dat effectief op het ogenblik t van de overdracht overgedragen wordt minstens gelijk zijn aan :

$$MAX (V_{cot}(t) + V_{alloc}(t) ; V(d) + AM)$$

met $AM =$

$$Max(0; Min_{alloc \geq 01/01/2004}^{art24}(d) - V_{alloc \geq 01/01/2004}(d)) - Min \left[\begin{array}{l} 0; \\ + Max(0; V_{<01/01/2004}(d) - Min_{01/01/1996 < cot < 01/01/2004}^{art24}(d)) \\ + V_{cot \geq 01/01/2004}(d) - Min_{cot \geq 01/01/2004}^{art24}(d) \end{array} \right]$$

Over te dragen bedrag i.g.v. een pensioentoezegging tak 21 waarbij de alternatieve formulering voor de minimumwaarborg gehanteerd wordt. (zie sectie 1.2.2)

Voor een pensioentoezegging tak 21 werd in sectie 1.2.2 een alternatieve formulering voor de het bedrag van de minimumwaarborg beschreven. Deze alternatieve formulering bestond erin dat er gesteld werd dat op 01/01/2004 de aanwezige reserves volstaan om te voldoen aan de minimumwaarborg op dat ogenblik. Deze interpretatie vermijdt dat bij het aftoetsen van de minimumwaarborg t.o.v. de aanwezige reserves een opsplitsing gemaakt dient te worden in een gedeelte vóór en na 01/01/2004. Voor het gedeelte vóór 01/01/2004 is immers verondersteld dat de aanwezige reserves volstaan en dat de minimumwaarborg op dat ogenblik gelijk is aan deze reserve.

In geval deze alternatieve formulering gevolgd wordt voor $Min_{cot}^{art24}(d)$ en $Min_{alloc}^{art24}(d)$, dient er nagegaan te worden of er voldaan is aan $Min_{alloc}^{art24}(d) \leq V_{alloc}(d)$ en $Min_{cot}^{art24}(d) \leq V_{cot}(d)$

Indien dit niet het geval is dient de inrichter het tekort m.b.t. de minimumwaarborg aan te zuiveren. Het bedrag van deze aanzuivering is dan gelijk aan :

$$\max (Min_{alloc}^{art24}(d) - V_{alloc}(d); 0) + \max (Min_{cot}^{art24}(d) - V_{cot}(d); 0)$$

Indien de aangeslotene ervoor opteert om zijn reserves over te dragen zal het bedrag dat effectief op het ogenblik t van de overdracht overgedragen wordt minstens gelijk zijn aan :

$$MAX (V_{cot}(t) + V_{alloc}(t) ; \max (V_{alloc}(d); Min_{alloc}^{art24}(d)) + \max (V_{cot}(d); Min_{cot}^{art24}(d)))$$

2.3.1.2 Pensioentoezegging van het type cash-balance

De verworven reserves op datum d van uittreding worden berekend volgens de regels beschreven in sectie 1.4.1.2 (voor een gewijzigde pensioentoezegging is dit sectie 1.4.2.3.). Dit bedrag dient aangezuiverd te worden tot het minimumbedrag uit artikel 24 van de WAP m.b.t. de persoonlijke en werkgeversbijdragen.

Bepaling over te dragen bedrag.

Vooreerst dient dus de berekening gemaakt te worden op het ogenblik d van uittreding van

- de verworven reserve (zie sectie 1.4.1.2. en 1.4.2.3.)

$$= RACQ(d)$$

- de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP voor werkgevers- en persoonlijke bijdragen (zie sectie 1.2.)

$$= \text{Min}_{alloc}^{arr24}(d) \text{ en } \text{Min}_{cot}^{arr24}(d)$$

Op datzelfde ogenblik d dient er nagegaan te worden of de berekende verworven reserve volstaat om te voldoen aan de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP m.b.t. de persoonlijke en werkgeversbijdragen. Deze aftoetsing wordt best terug afzonderlijk voor het A- en C-contract gedaan. (merk op : door hun definitie a.h.v. toegekende bijdragen bestaan de meeste cash-balanceplannen voornamelijk alleen uit werkgeversbijdragen)

Indien er niet voldaan is aan $\text{Min}_{alloc}^{arr24}(d) \leq \text{RACQ}_{alloc}(d)$ en $\text{Min}_{cot}^{arr24}(d) \leq \text{RACQ}_{cot}(d)$ dient het tekort door de inrichter aangezuiverd te worden. Het bedrag van deze aanzuivering is gelijk aan $\text{Max}(0; \text{Min}_{alloc}^{arr24}(d) - \text{RACQ}_{alloc}(d)) + \text{Max}(0; \text{Min}_{cot}^{arr24}(d) - \text{RACQ}_{cot}(d))$.

Opnieuw geldt dat op het op ogenblik d bepaalde bedrag van de minimumwaarborg een rendement van 0% gewaarborgd dient te worden tussen het ogenblik van uittreding en het moment van effectieve overdracht.

De aldus bepaalde bedragen worden aan de uittredende aangeslotene meegedeeld.

Indien de aangeslotene ervoor opteert om zijn reserves over te dragen zal het bedrag dat effectief op het ogenblik t van de overdracht overgedragen wordt minstens gelijk zijn aan :

$$\text{MAX}(\text{RACQ}_{alloc}(d); \text{Min}_{alloc}^{arr24}(d)) + \text{MAX}(\text{RACQ}_{cot}(d); \text{Min}_{cot}^{arr24}(d))$$

2.3.1.3 Pensioentoezegging van het type vaste prestatie

De verworven reserves op datum d van uittreding worden berekend volgens de regels beschreven in sectie 1.4.1.3 (voor een gewijzigde pensioentoezegging is dit sectie 1.4.2.4.). Dit bedrag dient aangezuiverd te worden tot het minimumbedrag uit artikel 24 van de WAP m.b.t. de persoonlijke bijdragen (en niet m.b.t. de werkgeversbijdragen). Verder stelt artikel 52 van het KB Leven van 14 november 2003 dat de reserve op het C-contract -winstdeelname inbegrepen- op elk ogenblik verworven is en dus ook op het ogenblik van effectieve overdracht.

Bepaling over te dragen bedrag.

Vooreerst dient dus de berekening gemaakt te worden op het ogenblik d van uittreding van

- de verworven reserve (zie sectie 1.4.1.3. en 1.4.2.4.)

$$= \text{RACQ}(d)$$

- de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP voor persoonlijke bijdragen (zie sectie 1.2.)

$$= \text{Min}_{cot}^{arr24}(d)$$

Op datzelfde ogenblik d dient er nagegaan te worden of de berekende verworven reserve volstaat om te voldoen aan de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP m.b.t. de persoonlijke bijdragen. In tegenstelling met de pensioentoezeggingen vaste bijdragen dient deze minimumwaarborg niet afzonderlijk afgetoetst te worden voor het A- en C-contract m.a.w. de minimumwaarborg wordt afgetoetst t.o.v. de totale verworven reserve.

Indien er niet voldaan is aan $\text{Min}_{cot}^{arr24}(d) \leq \text{RACQ}(d)$ dient het tekort $\text{RACQ}(d) - \text{Min}_{cot}^{arr24}(d)$ door de inrichter aangezuiverd te worden.

Opnieuw geldt dat op het op ogenblik d bepaalde bedrag van de minimumwaarborg een rendement van 0% gewaarborgd dient te worden tussen het ogenblik van uittreding en het moment van effectieve overdracht.

De aldus bepaalde bedragen worden aan de uittredende aangeslotene meegedeeld.

Indien de aangeslotene ervoor opteert om zijn reserves over te dragen zal het bedrag dat effectief op het ogenblik t van de overdracht overgedragen wordt minstens gelijk zijn aan :

$$MAX (V_{cot}(t) ; RACQ(d); Min_{cot}^{arf24}(d))$$

2.3.2. Verworven rechten voor slapers

Zoals in sectie 2.1. beschreven, heeft een aangeslotene n.a.v. zijn uittreding steeds de mogelijkheid om zijn reserves in het pensioenplan te laten zonder wijziging van de pensioentoezegging. Deze keuze wordt ook verondersteld gemaakt te zijn indien hij binnen de 30 dagen na de mededeling van zijn verworven rechten bij uittreding geen keuze omtrent een eventuele overdracht kenbaar gemaakt heeft. Hieronder wordt de berekening van de verworven rechten beschreven in geval hij niet meer in dienst is bij zijn oude werkgever maar hij zijn reserves in het plan van de oude inrichter gelaten heeft zonder wijziging van de pensioentoezegging.

2.3.2.1 Pensioentoezegging van het type vaste bijdrage of cash-balance

De berekening van de verworven reserves is analoog aan deze beschreven in sectie 1.4. voor dit type van pensioentoezegging en is gelijk aan de actualisatie - volgens de in het pensioenreglement vastgelegde tarifieringsregels – van de verschuldigde of toegekende bijdragen voor het tijdstip van uittreding. De verworven prestaties zijn deze die bij uitdiensttreding vastgelegd zijn.

2.3.2.2 Pensioentoezegging van het type vaste prestatie

De berekening van de verworven rechten op ogenblik t gebeurt volgens de bepalingen van hoofdstuk IV van het technisch uitvoeringsbesluit maar op basis van een “bevrozing” van de situatie bij uittreding. Men neemt aldus de prestaties die gebruikt worden voor de berekening van de verworven rechten op ogenblik d. In plaats van deze prestaties te actualiseren naar het ogenblik van uittreding worden ze geactualiseerd naar het ogenblik t van berekening. Aldus heeft men

Verworven reserves

$$RACQ(t) = MAX (R1, R2, R3, R4)$$

met

$$- R1 = \frac{n(a_r, d)}{n(a_r, R)} * P(d, a_r R) * f_{t,R}^{**}$$

$$- R_2 = V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t)$$

$$- R3 = MIN(R3_a + R3_b + R3_c ; R^{MAX})$$

$$R3_a = V_{\min}(01/01/1996) \cdot \frac{f_{t,R}}{f_{96,R}}$$

met f berekend volgens inventarisbassissen verzekeraar welke op 01/01/1996 van toepassing waren.

$$R3_b = \text{MAX} \left[\frac{n(96,d)}{n(96,R)} * P(d,96R), P(d,96d) \right] \cdot f_{t,R}^*$$

met "96d" loopbaan vanaf 01/01/1996 tot ogenblik d van uittreding
 "96R" loopbaan vanaf 01/01/1996 tot de normale pensioenleeftijd R

$$R3_c = \text{MAX} \left[0; (P(d, a_r, 96) - P(96, a_r, 96)) \cdot f_{t,R}^* \right]$$

$$R^{MAX} = \text{MAX} \left[P(d, a_r, d), \frac{n(a_r, d)}{n(a_r, R)} * P(d, a_r, R) \right] \cdot f_{t,R}^*$$

- $R4 = RACQ_{regl}(t) =$ de verworven reserve gedefinieerd in het pensioenreglement

Verworven prestaties

De verworven prestaties zijn deze die bepaald zijn op het ogenblik van uitdiensttreding. Indien de pensioentoezegging overlevingsprestaties voorziet na pensionering en indien er bij uittreding een rechthebbende bestaat zijn deze overlevingsprestaties verworven op het ogenblik t van berekening voor zover diezelfde rechthebbende nog steeds rechthebbende is op het ogenblik van berekening t .

In formulevorm heeft men dat de verworven prestatie op ogenblik t gelijk is aan $PACQ(t)$ met

$$PACQ(t) = \max(P2; P4)$$

met $P2 =$ reductiewaarde persoonlijke bijdrage-contract (C-contract), WD inbegrepen
 (art. 52 KB Leven van 14 november 2003) op ogenblik d

$P4 = PACQ_{regl}(t) =$ de verworven prestatie gedefinieerd in het pensioenreglement

Indien de pensioentoezegging vóór uittreding evenwel werd gewijzigd, bepaalt het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP expliciet dat de prestaties die als basis dienen voor de berekening van de minimale verworven reserves steeds verworven zijn.

In dit geval zal dus

$$PACQ(t) = \max(P1; P2; P3; P4)$$

$$\text{met } P1 = \frac{n(a_r, d)}{n(a_r, R)} * P(d, a_r, m) + \frac{n(m, d)}{n(m, R')} * P'(d, mR')$$

$$P2 = P2_{<m} + P2_{>m}$$

$P2_{<m}$ resp. $P2_{>m}$ = reductiewaarde op ogenblik d (WD inbegrepen)
m.b.t. de persoonlijke bijdragen gedaan in het oude
plan resp. nieuwe plan.³³

$P3 = P(d, a, m) + P'(d, md)$

$P4 = PACQ_{regl}^*(t)$ = de verworven prestatie gedefinieerd in het gewijzigde
pensioenreglement

d = de datum waarop de werknemer uit dienst getreden is.

Wanneer de normale pensioenleeftijd R uit het oude plan verschillend is van de normale pensioenleeftijd R' uit het nieuwe plan, dient het pensioenreglement te bepalen of de gedeeltes verworven prestatie m.b.t. de erkende diensttijd voor en na planwijziging (i.e. $P1_{<m}$, $P2_{<m}$, $P3_{<m}$, $P4_{<m}$ en $P1_{>m}$, $P2_{>m}$, $P3_{>m}$, $P4_{>m}$) geactualiseerd worden naar eenzelfde eindleeftijd. De regels waarmee deze actualisatie dient te gebeuren, dienen in dat geval eveneens in het pensioenreglement beschreven te zijn.

2.3.3. Aanvraag reserve-overdracht meer dan 30 dagen na mededeling keuzemogelijkheden³⁴

Na het verstrijken van de termijn van 30 dagen na de mededeling van de verworven rechten n.a.v. uittreding, heeft de aangeslotene nog steeds de mogelijkheid om zijn verworven reserves op een later ogenblik over te dragen naar de pensioeninstelling van de nieuwe inrichter, naar een pensioeninstelling die de totale winst verdeelt en de kosten beperkt of naar de onthaalstructuur - indien voorzien in het pensioenreglement- van de oude inrichter. Deze overdracht dient binnen de 30 dagen na de aanvraag tot overdracht uitgevoerd te worden³⁵.

Artikel 3 van het technisch uitvoeringsbesluit bepaalt hoe het over te dragen bedrag in dat geval berekend dient te worden.

2.3.3.1 Aanvraag reserve-overdracht slapers

Het betreft hier de aangeslotenen die hun verworven reserve in het oude pensioenplan gelaten hebben zonder wijziging van de pensioentoezegging. Afhankelijk van het type pensioentoezegging op het ogenblik van uittreding, wordt het over te dragen bedrag als volgt bepaald.

³³ Wanneer de tarifieringsregels geen gewaarborgd rendement voorzien (bv. tak 23), is het niet mogelijk om $P2_{<m}$ of $P2_{>m}$ te definiëren en zijn er dus geen verworven prestaties tenzij deze in het pensioenreglement gedefinieerd zouden zijn.

³⁴ De over te dragen bedragen die in deze sectie bepaald zijn kunnen nog verminderd worden met de stortingen voor de dekking van het overlijdensrisico na uittreding, indien het pensioenreglement of –overeenkomst voorziet dat de overlijdensdekking na de uittreding verder wordt gefinancierd vanuit de verworven reserve.

³⁵ Wanneer de pensioeninstelling deze overdracht na de termijn van 30 dagen doet, is het over te dragen bedrag gelijk aan het bedrag dat overgedragen zou worden op het einde van die termijn van 30 dagen, verhoogd met de wettelijke intresten voor de termijn van overschrijding.

Pensioentoezegging van het type vaste bijdrage

Het over te dragen bedrag wordt verkregen door het bedrag van de verworven reserves op het ogenblik van uittreding volgens de vastgelegde actualisatieregels aan te passen tot op het ogenblik t van effectieve overdracht. Het aldus verkregen bedrag dient desgevallend verhoogd te worden tot het bedrag van de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP op datum van uittreding.

In formulevorm zal het effectieve bedrag dat op tijdstip t overgedragen wordt gelijk zijn aan

$$V(t) + AM$$

met $AM =$

$$MAX(0; Min_{alloc \geq 01/01/2004}^{art24}(d) - V_{alloc \geq 01/01/2004}(t)) - Min \left[0; \begin{array}{l} Min(0; V_{<01/01/2004}(t) - Min_{01/01/1996 < cot < 01/01/2004}^{art24}(d)) \\ + Max(0; V_{01/01/1996 < cot < 01/01/2004}(t) - Min_{01/01/1996 < cot < 01/01/2004}^{art24}(d)) \\ + V_{cot \geq 01/01/2004}(t) - Min_{cot \geq 01/01/2004}^{art24}(d) \end{array} \right]$$

Voor een pensioentoezegging tak 21 -met de alternatieve formulering van de minimumwaarborg (zie sectie 1.2.2)- is het effectieve bedrag dat op tijdstip t overgedragen wordt gelijk aan

$$MAX(V_{cot}(t); Min_{cot}^{art24}(d)) + MAX(V_{alloc}(t); Min_{alloc}^{art24}(d))$$

Pensioentoezegging van het type cash-balance

Het over te dragen bedrag wordt verkregen door het bedrag van de verworven reserves op het ogenblik van uittreding volgens de vastgelegde actualisatieregels aan te passen tot op het ogenblik t van effectieve overdracht. Het aldus verkregen bedrag dient desgevallend verhoogd te worden tot het bedrag van de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP op datum van uittreding.

In formulevorm zal het effectieve bedrag dat op tijdstip t overgedragen wordt gelijk zijn aan $MAX(R2_{cot}(t); Min_{cot}^{art24}(d)) + MAX(R2_{alloc}(t); Min_{alloc}^{art24}(d))$ waarbij R2 verkregen wordt door de kapitalisatie overeenkomstig het pensioenreglement van de toegekende bijdragen voor het tijdstip van uittreding.

Pensioentoezegging van het type vaste prestaties

Het over te dragen bedrag is gelijk aan de verworven reserve op het tijdstip t van effectieve overdracht desgevallend aangevuld tot het bedrag van de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP op het tijdstip d van uittreding. De berekening van de verworven reserve op tijdstip t is beschreven in sectie 2.3.2.2.

In formulevorm zal het effectieve bedrag dat op tijdstip t overgedragen wordt gelijk zijn aan $MAX(R1, R2, R3, R4, R5)$

met

$$- R1 = \frac{n(a_r, d)}{n(a_r, R)} * P(d, a_r, R) * f_{t,R}^{**}$$

$$- R2 = V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t)$$

$$- R3 = \text{MIN}(R3_a + R3_b + R3_c; R^{\text{MAX}})$$

$$R3_a = V_{\min}(01/01/1996) \cdot \frac{f_{t,R}}{f_{96,R}}$$

met f berekend volgens inventarisbassissen verzekeraar welke op 01/01/1996 van toepassing waren.

$$R3_b = \text{MAX} \left[\frac{n(96,d)}{n(96,R)} * P(d,96R), P(d,96d) \right] \cdot f_{t,R}^*$$

met "96d" loopbaan vanaf 01/01/1996 tot ogenblik d van uittreding
 "96R" loopbaan vanaf 01/01/1996 tot de normale pensioenleeftijd R

$$R3_c = \text{MAX} \left[0; (P(d, a_r, 96) - P(96, a_r, 96)) \cdot f_{t,R}^* \right]$$

$$R^{\text{MAX}} = \text{MAX} \left[P(d, a_r, d), \frac{n(a_r, d)}{n(a_r, R)} * P(d, a_r, R) \right] \cdot f_{t,R}^*$$

- $R4 = \text{RACQ}_{\text{regl}}(t)$ = de verworven reserve gedefinieerd in het pensioenreglement
- $R5 = \text{Min}_{\text{cot}}^{\text{art24}}(d)$

Merk op dat in de berekening van de pensioenprestatie $P(\dots, \dots)$ rekening gehouden dient te worden met een eventuele overlevingsprestatie bij overlijden na pensionering op voorwaarde dat er een rechthebbende bestaat op het moment van uittreding en voor zover deze nog steeds rechthebbend is op het ogenblik van effectieve overdracht. Concreet gezien dienen volgende regels gevolgd te worden bij het bepalen van het over te dragen bedrag op t :

- ofwel bestaat er een rechthebbende bij uittreding en deze is nog steeds rechthebbend op het moment van overdracht ==> $P(\dots, \dots)$ houdt rekening met de overlevingsprestatie
- ofwel bestaat er een rechthebbende bij uittreding maar is deze niet meer rechthebbend op het moment van overdracht ==> $P(\dots, \dots)$ houdt geen rekening met overlevingsprestatie
- ofwel bestaat er geen rechthebbende bij uittreding ==> $P(\dots, \dots)$ houdt geen rekening met overlevingsprestatie

2.3.3.2 Overige reserve-overdrachten

Het betreft hier de aanvraag van reserve-overdracht van de personen die reeds eerder hun reserves overgedragen hadden naar een onthaalstructuur of een pensioeninstelling die de totale winst verdeelt en de kosten beperkt.

Het over te dragen bedrag in dat geval is gelijk aan het initieel overgedragen bedrag tot op het ogenblik t van overdracht te actualiseren volgens de actualisatieregels die binnen die onthaalstructuur of pensioeninstelling gelden. Merk op dat bij dergelijke overdrachten de controle t.o.v. de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP niet meer dient te gebeuren.

2.3.4. Opmerkingen

- In veel gevallen heeft de pensioentoezegging betrekking op een luik pensioen, d.w.z. de prestaties inzake rust-en/of overlevingspensioen na pensionering en op een luik overlijden vóór pensionering. Voor deze laatste prestaties voorziet de WAP geen verworven rechten. Aldus zijn bij uittrekking de aanwezige reserves van een aanvullende tijdelijke overlijdensverzekering niet verworven voor wat het werkgeversgedeelte (= A-contract) betreft. Deze reserves dienen dus niet overgedragen te worden en kunnen bij uittrekking in het financieringsfonds gestort worden. Hetzelfde kan gedaan worden met het deel van de aanwezige reserve op het A-contract dat het bedrag van de verworven reserve overschrijdt.
- De minimumwaarborg op het moment van uitdiensttreding geldt als minimum voor het bedrag dat op een later tijdstip effectief overgedragen zal worden. Om te beletten dat de aanwezige reserve tussen het moment van uittrekking en de effectieve overdracht in een tak 23-groepsverzekering zou dalen, zou men ervoor kunnen opteren om deze reserve vanaf de melding van uittrekking om te vormen in een veiliger tak 23-fonds (bv. een monetair fonds, een klikfonds, ...) of eventueel een tak-21 product. Het is echter de vraag of dit wettelijk gezien wel toegelaten is. De aangeslotene kan immers uiteindelijk opteren om in het pensioenplan te blijven zonder wijziging van de pensioentoezegging. In geval van omvorming van de oorspronkelijke tak23-verzekering zal hij evenwel niet meer dezelfde reserves hebben als zou de tak-23 verzekering niet omgevormd geweest zijn waardoor hij mogelijkwijze een lagere reserve heeft vergeleken met de personen die niet uit dienst getreden zijn.
- In geval van wijziging van de actualisatieregels in de periode tussen uittrekking en overdracht dienen volgende bepalingen in acht genomen te worden voor het bepalen van het over te dragen bedrag :
  - de actualisatie van de prestaties die geactualiseerd worden volgens de actualiseringsregels voor de minimumreserve ($f_{t,R}^{**}$) gebeurt aan de hand van de actualiseringsregels m.b.t. de minimumreserve die van toepassing zijn op het ogenblik van overdracht.
  - de actualisatie van de overige prestaties dient te gebeuren volgens de actualiseringsregels ($f_{t,R}^*$, $f_{t,R}$) beschreven in het pensioenreglement op het moment van uittrekking. Wanneer de actualisatieregels, die van toepassing zijn op het ogenblik van overdracht voor de berekening van de minimumreserve, evenwel een hoger bedrag opleveren, moeten deze actualisatieregels genomen worden.

Hoofdstuk 3 : Cijfervoorbeelden

In dit hoofdstuk worden de technische formules uit de vorige twee hoofdstukken geïllustreerd aan de hand van een aantal cijfervoorbeelden. In sectie 3.1. worden de verworven rechten alsook de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP berekend voor een ongewijzigde pensioentoezegging van het type vaste prestaties. In sectie 3.2. wordt de berekening gedaan in geval van een gewijzigde pensioentoezegging van het type vaste prestaties. De resultaten van de verschillende berekeningen worden eveneens grafisch voorgesteld.

3.1. Ongewijzigde pensioentoezegging

3.1.1. Hypotheses

Pensioentoezegging

- Kapitaal bij leven (KL) op pensioenleeftijd 65 = $\frac{n}{40} \times 3 \times S_{65}$

met n = aantal aangesloten dienstjaren bij de pensioentoezegging
 S_{65} = jaarsalaris op pensioenleeftijd 65

Individuele verzekerde

- MAN, in dienst getreden en aangesloten op 01/01/1990
- Leeftijd op moment van indiensttreding = 25 jaar

Financiering pensioentoezegging bij verzekeraar

- UKZT met constante jaarpremies
- Technische intrestvoet = 3,25%
- Beheers-opslagen in premie = 7% (geen inventarisopslag)
- Persoonlijke bijdragevoet = 2% x S_t
- Saldo financieren via werkgeversbijdragen
- Jaarlijkse premievervaldag op 01/01 van elk jaar

Overige hypotheses

- Salaris op jaarbasis bij aansluiting = 50.000 euro
- Jaarlijkse stijging salaris op 01/01 van elk jaar = 4%
- Actualisatieregels f^* en f^{**} : MR/FR en een technische intrestvoet = 6%
- Geen winstdeelname-toekenning

Berekeningselementen

- Berekening verworven rechten op $t = 31/12/2004$
- Leeftijd verzekerde op $t = 40$ jaar
- Aantal aangesloten jaren = 15
- Aantal aangesloten jaren op pensioenleeftijd 65 = 40
- $S_t = 50.000 \cdot 1,04^{14} = 86.584$

- $P(t, a_r R) = 40/40 \times 3 \times 86.584$
- $P_{t,alloc} = 1.905$ en $P_{t,cot} = 1.732$
- $KL_{cot} = 130.979$
- $f_{t,65} = {}_{25}E_{40}(MR; 3,25\%) = 0,390506737$
- $f_{t,65}^* = f_{t,65}^{**} = {}_{25}E_{40}(MR; 6\%) = 0,202410672$
- $\ddot{a}_{40 \ 25}(MR; 3,25\%) = 16,87410257$
- $V_{min}(1996) = V(1996) = 11.999$

3.1.2. Berekening

Hieronder worden de verworven reserves op 31/12/2004 berekend wanneer de aangeslotene 40 jaar oud is. De formules inzake de verworven rechten van een ongewijzigde pensioentoezegging van het type vaste prestaties staan beschreven in sectie 1.4.1.3. en zijn gelijk aan

$$RACQ(t) = MAX(R1, R2, R3, R4)$$

waarbij

- R1 : minimumreserve
- R2 : wiskundige reserve C-contract, WD inbegrepen
- R3 : WAP-reserve
- R4 : reglementaire verworven reserve

In geval van uittreding op ogenblik t zal ook de minimumwaarborg uit artikel 24 verworven zijn voor de aangeslotene. De formules m.b.t. deze minimumwaarborg staan beschreven in sectie 1.2.2. Het bedrag dat de aangeslotene op datzelfde ogenblik t moet overdragen³⁶ is gelijk aan :

$$\text{over te dragen bedrag} = MAX(R1, R2, R3, R4, R5)$$

waarbij :

- R5 : minimumwaarborg artikel 24 op tijdstip t

Berekening van R1 (minimumreserve)

$$R1 = \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, t)} * P(t, a_r R) * f_{t,R}^{**}$$

Invulling voor het voorbeeld

$$\begin{aligned} R1 &= \frac{15}{40} * \frac{40}{40} * 3 * 86.584 * 0,202410672 \\ &= 97.407 * 0,202410672 \\ &= 19.716 \end{aligned}$$

³⁶ In de praktijk zal de overdracht van reserves niet samenvallen met de uittrede maar een tijd erna plaatsvinden. Het over te dragen bedrag bij uittrede wordt beschreven in sectie 2.3. Voor de eenvoud veronderstellen we dat in de berekeningen in dit hoofdstuk het tijdstip van overdracht samenvalt met het tijdstip van uittrede.

Berekening van R2 (wiskundige reserve C-contract, WD inbegrepen)

$$R_2 = V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t)$$

Invulling voor het voorbeeld

$$\begin{aligned} V_{cot}^C(t) &= KL_{cot} * {}_n E_x(t) - P_{t,cot} * (1 - opslagen) * \ddot{a}_{x+t m-t} \\ &= 130.979 * 0,390506737 - 1.732 * (1 - 0,07) * 16,87410257 \\ &= 23.973 \end{aligned}$$

$$V_{cot}^{WD}(t) = 0$$

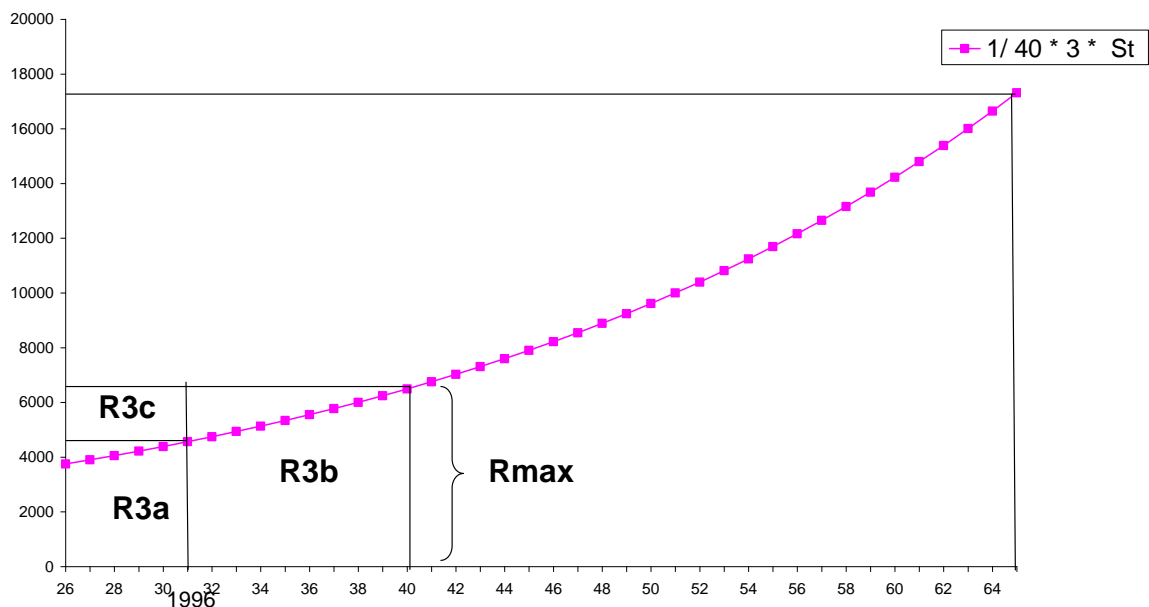
$$\begin{aligned} R_2 &= V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t) \\ &= 23.973 + 0 \end{aligned}$$

Berekening van R3 (WAP-reserve)

$$R3 = MIN(R3_a + R3_b + R3_c; R^{MAX})$$

De betekenis van deze term R3 kan grafisch als volgt voorgesteld worden :

Berekening R3 in verworven reserves

$$- R3_a = V_{\min}(01/01/96) \cdot \frac{f_{t,R}}{f_{96,R}}$$

Invulling voor het voorbeeld

$$R3_a = 11.999 \times \frac{0,390506737}{0,289252137}$$

$$= 16.199$$

$$- R3_b = \text{MAX} \left[\frac{n(96,t)}{n(96,R)} * P(t,96R), P(t,96t) \right] \cdot f_{t,R}^*$$

Invulling voor het voorbeeld

$$R3_b = \text{MAX} \left[\frac{9}{34} * \frac{34}{40} * 3 * 86.584, \frac{9}{40} * 3 * 86.584 \right] \cdot 0,202410672$$

$$= \text{MAX}(58.444; 58.444) * 0,202410672$$

$$= 11.830$$

$$- R3_c = \text{MAX} \left[0; (P(t, a_r, 96) - P(96, a_r, 96)) \cdot f_{t,R}^* \right]$$

Invulling voor het voorbeeld

$$R3_c = \text{MAX} \left[0; \frac{6}{40} * 3 * 86.584 - \frac{6}{40} * 3 * 60.833 \right] * 0,202410672$$

$$= 2.346$$

$$- R^{MAX} = \text{MAX} \left[P(t, a_r, t), \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, R) \right] \cdot f_{t,R}^*$$

Invulling voor het voorbeeld

$$R^{MAX} = \text{MAX} \left[\frac{15}{40} * 3 * 86.584; \frac{15}{40} * \frac{40}{40} * 3 * 86.584 \right] * 0,202410672$$

$$= \text{MAX}(97.407; 97.407) * 0,202410672$$

$$= 19.716$$

$$- R3 = \text{MIN}(R3_a + R3_b + R3_c; R^{MAX})$$

Invulling voor het voorbeeld

$$R3 = \text{MIN}(16.199 + 11.830 + 2.346; 19.716)$$

$$= 19.716$$

Berekening van R4 (reglementaire verworven reserve).

$R4 = RACQ_{regl}(t)$ = de verworven reserve gedefinieerd in het pensioenreglement.

We veronderstellen dat $RACQ_{regl}(t) = R3$. Aldus zal deze term niet meespelen in de berekening van de verworven reserves.

Berekening van R5 (minimumwaarborg artikel 24)

Voor een pensioentoezegging van het type vaste prestaties speelt de minimumwaarborg enkel voor de persoonlijke bijdragen verschuldigd vanaf 01/01/1996 en niet voor de werkgeversbijdragen.

$$Min^{arr24}(t) = Min_{cot}^{arr24}(t) = Min_{cot, < 01/01/2004}^{arr24}(t) + Min_{cot \geq 01/01/2004}^{arr24}(t)$$

$$Min_{cot < 01/01/2004}^{arr24}(t) = \sum_{k=1996}^{1999} (P_k - RP_k - IP_k) * 1,0475^{1999-k} * 1,0375^{2004-1999} * \prod_{l=2004}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l})$$

$$+ \sum_{k=1999}^{2003} (P_k - RP_k - IP_k) * 1,0375^{2004-k} * \prod_{l=2004}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l})$$

$$Min_{cot \geq 01/01/2004}^{arr24}(t) = \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (P_k - RP_k - IP_k) x \prod_{l=k}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) \right\}$$

Invulling voor het voorbeeld

$$Min_{cot}^{arr24}(t) = \sum_{k=1996}^{1998} P_k * 1,0475^{1999-k} * 1,0375^6 + \sum_{k=1999}^{2004} P_k * 1,0375^{2005-k}$$

De jaarlijks verschuldigde persoonlijke bijdragen $P_{t,cot}$ zijn gelijk aan :

1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1.000	1.040	1.082	1.125	1.170	1.217	1.265	1.316
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
1.369	1.423	1.480	1.539	1.601	1.665	1.732	

→ $Min_{cot}^{arr24}(t) = 16.118$

Alternatieve formule minimumwaarborg artikel 24 voor een pensioentoezegging tak 21

Een alternatieve formulering van de minimumwaarborg bestond erin om te veronderstellen dat de aanwezige reserves op het A- en C-contract op 01/01/2004 volstaan om aan de minimumwaarborg op 01/01/2004 te voldoen (zie sectie 1.2.2.). Het bedrag van de minimumwaarborg volgens deze alternatieve interpretatie is gelijk aan :

$$Min_{cot}^{arr24}(t) = V_{cot}^c(2004) x \prod_{l=2004}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) + \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (P_k - RP_k - IP_k) x \prod_{l=k}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) \right\}$$

Invulling voor het voorbeeld

$$\text{Min}_{\text{cot}}^{\text{arr}24}(t) = V^c(2004) * 1,0375 + P_{2004} * 1,0375$$

$$\begin{aligned} \text{Min}_{\text{cot}}^{\text{arr}24}(t) &= 21.568 * 1,0375 + 1.732 * 1,0375 \\ &= 24.174 \end{aligned}$$

Samengevat

Leeftijd	Racq(t) = max(R1,R2,R3,R4)	R1	R2	R3	R3a	R3b	R3c	Rmax	R4	R5	R5alt	V(t)
40	23.973	19.716	23.973	19.716	16.199	11.830	2.346	19.716	19.716	16.118	24.174	44.364

De verworven reserve op 31/12/2004 op 40-jarige leeftijd is gelijk aan max(R1,R2,R3,R4) = 23.973 euro. De wiskundige reserve is gelijk aan 44.364 euro. Er dient dus geen aanzuivering van verworven reserves door de inrichter te gebeuren. In geval van uittreding op datzelfde ogenblik is ook de minimumwaarborg m.b.t. de persoonlijke bijdragen vanaf 01/01/1996 verworven voor de aangeslotene. Uit de berekeningen hierboven halen we dat R5 = 16.118 euro wat kleiner is dan de verworven reserve. Het over te dragen bedrag bij uittrede is dus gelijk aan 23.973 euro. De alternatieve formule voor de minimumwaarborg -waarbij vertrokken wordt van de veronderstelling dat de minimumwaarborg op 01/01/2004 gelijk is aan de op 01/01/2004 aanwezige reserve- geeft een hoger bedrag (R5alternatief = 24.174 euro) maar heeft als voordeel dat men geen retro-actieve berekeningen m.b.t. de minimumwaarborg moet maken voor de premies vóór 01/01/2004. In geval de alternatieve formulering van de minimumwaarborg gevolgd wordt is het over te dragen bedrag bij uittrede op 31/12/2004 gelijk aan max (23.973 ; 24.174) = 24.174 euro.

Berekening van de verworven prestaties op 31/12/2004

P1,P2,P3 en P4 refereren naar de prestaties die als basis dienen voor de berekening van R1,R2,R3 en R4. Het KB Leven van 14 november 2003 definieert enkel de prestaties P2 en P4 expliciet als verworven. De CBFA stelde evenwel dat uit artikel 32 van de WAP impliciet volgt dat ook P3 verworven is.

In sectie 1.4.1.3 wordt eveneens aangeraden om ook de prestatie P1 als verworven te definiëren.

VERWORVEN

EVENTUEEL VERWORVEN

P2 = reductiewaarde C-contract,
WD inbegrepen (art. 52 KB Leven van 14 november 2003)

P3 = $P(d, a_r, d)$

P4 = $PACQ_{\text{regl}}(d)$ = de verworven prestatie
gedefinieerd in het pensioenreglement

P1 = prestatie minimumreserve
 $= \frac{n(a_r, d)}{n(a_r, R)} * P(d, a_r, R)$

Invulling voor het voorbeeld

$$P1 = 97.407$$

$$P2 = 23.973 / 0,390506737 = 61.389$$

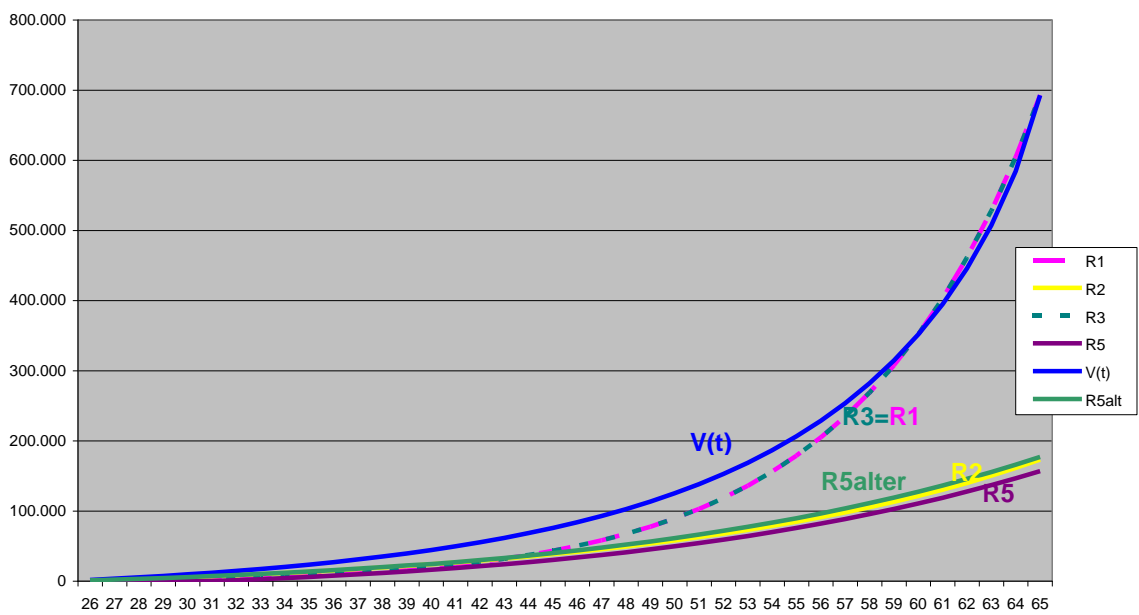
$$P3 = 97.407$$

$$P4 = P3$$

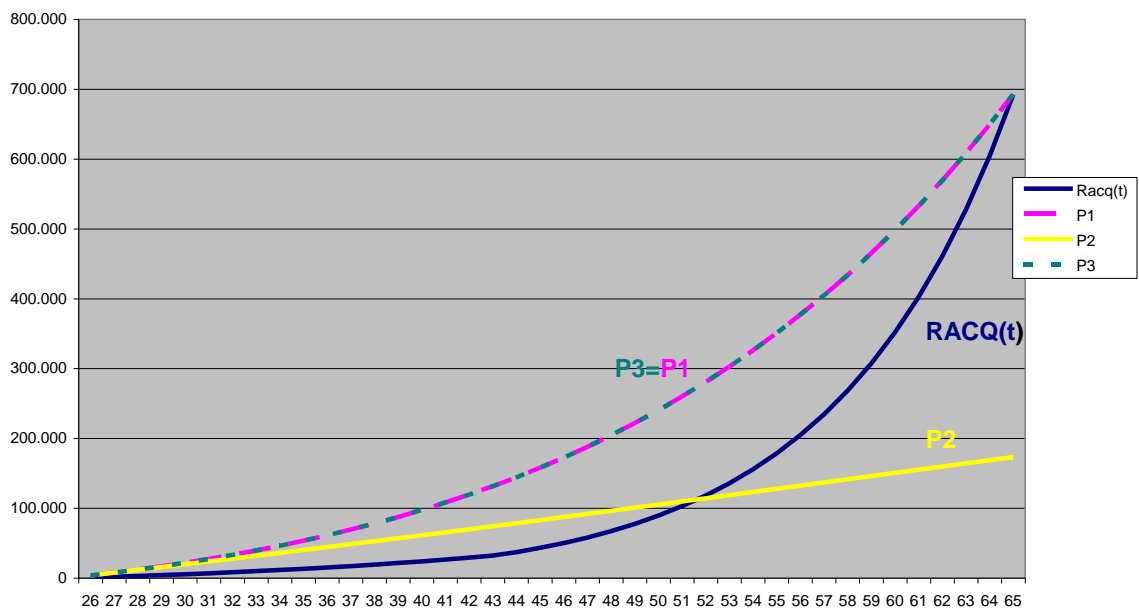
Evolutie verworven rechten

De resultaten m.b.t. de berekening van de verworven reserves voor de volgende jaren worden samengevat in volgende tabel en grafieken.

Evolutie bestanddelen verworven reserve

Evolutie bestanddelen verworven prestatie

Pensioenplan 3 x St x n/40
 Pensioenleeftijd 65
 Aansluiting op leeftijd 25
 Jaartal aansluiting 1990
 Salaris bij aansluiting 50.000
 Jaarlijkse stijging salaris 4,00%
 Max. persoonlijke bijdrage 2,00%
 Premie-opslagen 7,00%
 Tarief UKZT, 3,25%, geen inventaristoelag, geen WD
 Aangeslotene M

Leeftijd	$Racq(t) = \max(R1, R2, R3, R4)$	R1	R2	R3	R3a	R3b	R3c	Rmax	R4	R5	R5alt	V(t)	$V_{cot}(t)$	S_i	P_{Lcot}	KL_{cot}	$V_{min}(1996) = V(1996)$	$f_{96,R}$	$f_{d,R} = F_{d,R}$	$\ddot{a}_{xm}(3,25)$	$f_{d,R} \cdot \ddot{a}_{xm} = F_{d,R} \cdot \ddot{a}_{xm}$
40	23.973	19.716	23.973	19.716	16.199	11.830	2.346	19.716	19.716	16.118	24.174	44.364	23.973	86.584	1.732	130.979	11.999	0,289252137	0,390506737	16,87410257	0,202410672
41	26.530	23.227	26.530	23.227	16.756	14.517	2.826	23.227	23.227	18.591	26.949	49.637	26.530	90.047	1.801	133.762	11.999	0,289252137	0,403935422	16,41997874	0,21494761
42	29.248	27.258	29.248	27.258	17.334	17.638	3.371	27.258	27.258	21.231	29.902	55.373	29.248	93.649	1.873	136.485	11.999	0,289252137	0,417879458	15,95228347	0,228290326
43	32.136	31.884	32.136	31.884	17.935	21.256	3.990	31.884	31.884	24.048	33.045	61.620	32.136	97.395	1.948	139.145	11.999	0,289252137	0,432365874	15,47062674	0,242495509
44	37.185	37.185	35.205	37.185	18.560	25.443	4.690	37.185	37.185	27.052	36.386	68.433	35.205	101.291	2.026	141.738	11.999	0,289252137	0,447424018	14,97459986	0,257624635
45	43.255	43.255	38.465	43.255	19.210	30.279	5.483	43.255	43.255	30.252	39.936	75.872	38.465	105.342	2.107	144.260	11.999	0,289252137	0,463085838	14,46377269	0,273744499
46	50.200	50.200	41.928	50.200	19.886	35.857	6.379	50.200	50.200	33.660	43.707	84.005	41.928	109.556	2.191	146.708	11.999	0,289252137	0,479386213	13,93769032	0,290927816
47	58.139	58.139	45.608	58.139	20.590	42.283	7.390	58.139	58.139	37.286	47.710	92.913	45.608	113.938	2.279	149.078	11.999	0,289252137	0,496363325	13,39586916	0,309253908
48	67.210	67.210	49.516	67.210	21.324	49.677	8.532	67.210	67.210	41.143	51.958	102.684	49.516	118.496	2.370	151.366	11.999	0,289252137	0,514059091	12,83779221	0,328809502
49	77.570	77.570	53.669	77.570	22.090	58.177	9.820	77.570	77.570	45.243	56.464	113.421	53.669	123.236	2.465	153.567	11.999	0,289252137	0,532519657	12,26290353	0,349689639
50	89.395	89.395	58.082	89.395	22.889	67.940	11.271	89.395	89.395	49.599	61.240	125.244	58.082	128.165	2.563	155.679	11.999	0,289252137	0,551795972	11,67060168	0,371998725
51	102.889	102.889	62.772	102.889	23.725	79.146	12.907	102.889	102.889	54.225	66.303	138.291	62.772	133.292	2.666	157.696	11.999	0,289252137	0,571944448	11,06023187	0,39585176
52	118.285	118.285	67.760	118.285	24.600	92.000	14.751	118.285	118.285	59.135	71.666	152.722	67.760	138.623	2.772	159.613	11.999	0,289252137	0,593027728	10,43107676	0,421375747
53	135.849	135.849	73.065	135.849	25.516	106.739	16.827	135.849	135.849	64.344	77.344	168.729	73.065	144.168	2.883	161.427	11.999	0,289252137	0,615115567	9,782345512	0,448711354
54	155.885	155.885	78.711	155.885	26.477	123.633	19.167	155.885	155.885	69.868	83.356	186.536	78.711	149.935	2.999	163.133	11.999	0,289252137	0,638285875	9,113160825	0,47801484
55	178.743	178.743	84.723	178.743	27.487	142.995	21.802	178.743	178.743	75.724	89.718	206.413	84.723	155.933	3.119	164.726	11.999	0,289252137	0,662625915	8,422543605	0,509460324
56	204.827	204.827	91.131	204.827	28.549	165.183	24.773	204.827	204.827	81.928	96.447	228.690	91.131	162.170	3.243	166.201	11.999	0,289252137	0,688233715	7,709394768	0,54324245
57	234.600	234.600	97.964	234.600	29.668	190.612	28.122	234.600	234.600	88.500	103.563	253.771	97.964	168.657	3.373	167.552	11.999	0,289252137	0,71521972	6,972473658	0,579579533
58	268.599	268.599	105.258	268.599	30.850	219.763	31.899	268.599	268.599	95.459	111.087	282.160	105.258	175.403	3.508	168.775	11.999	0,289252137	0,743708733	6,210372415	0,618717282
59	307.445	307.445	113.054	307.445	32.100	253.190	36.162	307.445	307.445	102.823	119.038	314.509	113.054	182.419	3.648	169.865	11.999	0,289252137	0,773842208	5,42148547	0,660933225
60	351.861	351.861	121.394	351.861	33.425	291.542	40.978	351.861	351.861	110.616	127.438	351.675	121.394	189.716	3.794	170.816	11.999	0,289252137	0,805780955	4,603973201	0,706541985
61	402.685	402.685	130.330	402.685	34.832	335.571	46.422	402.685	402.685	118.858	136.311	394.839	130.330	197.304	3.946	171.622	11.999	0,289252137	0,839708367	3,755718514	0,755901594
62	460.901	460.901	139.918	460.901	36.331	386.160	52.583	460.901	460.901	127.573	145.681	445.728	139.918	205.197	4.104	172.279	11.999	0,289252137	0,875834248	2,874274864	0,809421077
63	527.658	527.658	150.223	527.658	37.931	444.344	59.565	527.658	527.658	136.785	155.572	507.124	150.223	213.404	4.268	172.780	11.999	0,289252137	0,914399405	1,956803841	0,867569599
64	604.310	604.310	161.319	604.310	39.643	511.339	67.488	604.310	604.310	146.520	166.011	584.339	161.319	221.941	4.439	173.120	11.999	0,289252137	0,955681161	1	0,930887546
65	692.455	692.455	173.293	692.455	41.482	588.587	76.494	692.455	692.455	156.804	177.026	692.455	173.293	230.818	4.616	173.293	11.999	0,289252137	1	0	1

3.2. Gewijzigde pensioentoezegging

3.2.1. Hypotheses

Pensioentoezegging

- Oud pensioenplan :

$$\text{Kapitaal bij leven (KL) op pensioenleeftijd } 65 = \frac{n}{40} \times 3 \times S_{65}$$

met n = aantal aangesloten dienstjaren bij de pensioentoezegging

S_{65} = jaarsalaris op pensioenleeftijd 65

- Wijziging pensioenplan op 31/12/2004

- Gewijzigd pensioenplan :

$$\text{Kapitaal bij leven (KL) op pensioenleeftijd } 65 = \frac{n_1}{40} \times 3 \times S_{65} + \frac{n_2}{40} \times 2 \times S_{65}$$

met n_1 = aantal aangesloten dienstjaren vóór 31/12/2004 (= datum planwijziging)

n_2 = aantal aangesloten dienstjaren vanaf 31/12/2004 (= datum planwijziging)

S_{65} = jaarsalaris op pensioenleeftijd 65

Individuele verzekerde

- MAN, in dienst getreden en aangesloten op 01/01/1990
- Leeftijd op moment van indiensttreding = 25 jaar

Financiering pensioentoezegging bij verzekeraar

- UKZT met constante jaarpremies
- Technische intrestvoet = 3,25%
- Beheers-opslagen in premie = 7% (geen inventarisopslag)
- Persoonlijke bijdragevoet = 2% $\times S_t$
- Saldo financieren via werkgeversbijdragen
- Jaarlijkse premievervaldag op 01/01 van elk jaar

Overige hypothesen

- Salaris op jaarbasis bij aansluiting = 50.000 euro
- Jaarlijkse stijging salaris op 01/01 van elk jaar = 4%
- Actualisatieregels f^* en f^{**} : MR/FR en een technische intrestvoet = 6%
- Geen winstdeelname-toekenning

Berekeningselementen

- Berekening verworven rechten op $t = 31/12/2005$
- Leeftijd verzekerde op $t = 41$ jaar
- Aantal aangesloten jaren = 16
- Aantal aangesloten jaren op pensioenleeftijd 65 = 40
- $S_t = 50.000 * 1,04^{15} = 90.047$

- $P^*(t, a_r R) = 15/40 \times 3 \times 90.047 + 25/40 \times 2 \times 90.047 = 213.862$
- $P_{t,alloc} = 772$ en $P_{t,cot} = 1.801$
- $KL_{cot} = 133.762$
- $f_{t,65} = {}_{24}E_{41}(MR; 3,25\%) = 0,403935422$
- $f^*_{t,65} = f^{**}_{t,65} = {}_{24}E_{41}(MR; 6\%) = 0,21494761$
- $\ddot{a}_{41|24}(MR; 3,25\%) = 16,41997874$
- $V_{min}(1996) = V(1996) = 11.999$

3.2.2. Berekening

Hieronder worden de verworven reserves op 31/12/2005 berekend wanneer de aangeslotene 41 jaar oud is. De formules inzake de verworven rechten van een gewijzigde pensioentoezegging van het type vaste prestaties staan beschreven in sectie 1.4.2.4. en zijn gelijk aan

$$RACQ(t) = MAX(R1, R2, R3, R4)$$

waarbij

- R1 : minimumreserve
- R2 : wiskundige reserve C-contract, WD inbegrepen
- R3 : WAP-reserve
- R4 : reglementair verworven reserve

In geval van uittreding op ogenblik t zal ook de minimumwaarborg uit artikel 24 verworven zijn voor de aangeslotene. De formules m.b.t. deze minimumwaarborg staan beschreven in sectie 1.2.2. Het bedrag dat de aangeslotene op datzelfde ogenblik t moet overdragen³⁷ is gelijk aan :

$$\text{over te dragen bedrag} = MAX(R1, R2, R3, R4, R5)$$

waarbij :

- R5 : minimumwaarborg artikel 24 op tijdstip t

Berekening van R1 (minimumreserve)

$$R1 = \max(R1a; R1b)$$

$$R1a = \left(\frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R')} \right) * [P^*(t, a_r, R') - \max(0; \Delta_m)] + \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * \max(0; \Delta_m) * f^*_{t, R'}$$

³⁷ In de praktijk zal de overdracht van reserves niet samenvallen met de uittrede maar een tijd erna plaatsvinden. Het over te dragen bedrag bij uittrede wordt beschreven in sectie 2.3. Voor de eenvoud veronderstellen we dat in de berekeningen in dit hoofdstuk het tijdstip van overdracht samenvalt met het tijdstip van uittrede.

Invulling R1a voor het voorbeeld

$$\begin{aligned} R1a &= \left\{ \frac{16}{40} * (213.862 - 0) + \frac{1}{25} * 0 \right\} * 0,21494761 \\ &= 85.545 * 0,21494761 \\ &= 18.388 \end{aligned}$$

$$R1b = \max \left\{ \frac{n(a_r, m)}{n(a_r, R)} * P(m, a_r, R), \frac{n(a_r, t)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, m) \right\} * f_{t,R}^{**} + \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * P'(t, mR') * f_{t,R}^{**}$$

Invulling R1b voor het voorbeeld

$$\begin{aligned} R1b &= \max \left\{ \frac{15}{40} * 259.752, \frac{16}{40} * 101.303 \right\} * 0,21494761 + \frac{1}{25} * 112.559 * 0,21494761 \\ &= 97.407 * 0,21494761 + 4.502 * 0,21494761 \\ &= 21.905 \end{aligned}$$

Invulling R1 voor het voorbeeld

$$\begin{aligned} R1 &= \max(R1a; R1b) \\ &= \max(18.388; 21.905) \\ &= 21.905 \end{aligned}$$

Berekening van R2 (wiskundige reserve C-contract, WD inbegrepen)

$$R_2 = V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t)$$

Invulling voor het voorbeeld

$$\begin{aligned} V_{cot}^C(t) &= KL_{cot} * {}_n E_x(t) - P_{t,cot} * (1 - opslagen) * \ddot{a}_{x+t|m-t} \\ &= 133.762 * 0,403935422 - 1.801 * 0.93 * 16,41997874 \\ &= 26.530 \end{aligned}$$

$$V_{cot}^{WD}(t) = 0$$

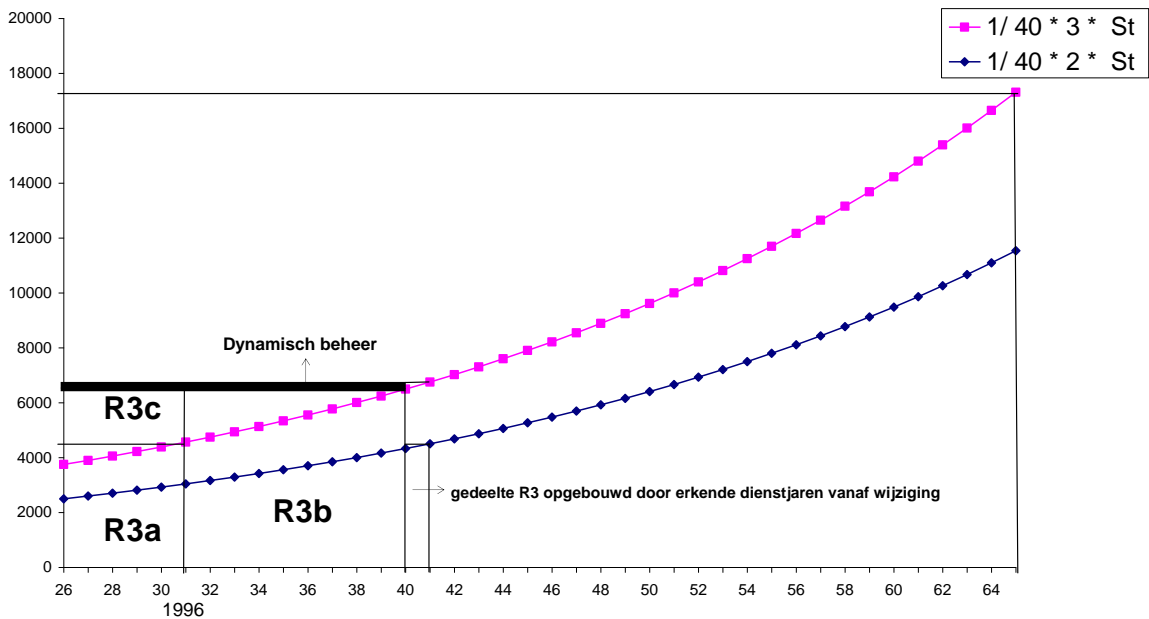
$$\begin{aligned} R_2 &= V_{cot}^C(t) + V_{cot}^{WD}(t) \\ &= 26.530 \end{aligned}$$

Berekening van R3 (WAP-reserve)

$$R3 = \text{MIN} [R3_a + R3_b + R3_c ; R^{\text{max}}] + \text{Max} \left[P'(t, mt), \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * P'(t, mR') \right] * F_{t,R}^*$$

De betekenis van deze term R3 kan grafisch als volgt voorgesteld worden :

Berekening R3 in verworven reserves met planwijziging

$$- R3_a = V_{\text{min}} (01/01/96) \cdot \frac{f_{t,R}}{f_{96,R}}$$

Invulling voor het voorbeeld

$$R3_a = 11.999 \times \frac{0,403935422}{0,289252137} = 16.756$$

$$- R3_b = \text{MAX} \left[\frac{n(96, m)}{n(96, R)} * P(t, 96m), P(t, 96m) \right] \cdot f_{t,R}^*$$

Invulling voor het voorbeeld

$$R3_b = \text{MAX} \left[\frac{9}{34} * \frac{9}{40} * 3 * 90.047; \frac{9}{40} * 3 * 90.047 \right] * 0,21494761 = \text{MAX} (16.089; 60.782) * 0,21494761 = 13.065$$

$$- R3_c = \text{MAX} [0; (P(t, a_r, 96) - P(96, a_r, 96)) \cdot f_{t,R}^*]$$

Invulling voor het voorbeeld

$$R3_c = \text{MAX} \left[0; \frac{6}{40} * 3 * 90.047 - \frac{6}{40} * 3 * 60.833 \right] * 0.21494761$$

$$= 2.826$$

$$- R^{MAX} = \text{MAX} \left[P(t, a_r, m), \frac{n(a_r, m)}{n(a_r, R)} * P(t, a_r, m) \right] * f_{t,R}^*$$

Invulling voor het voorbeeld

$$R^{MAX} = \text{MAX} \left[\frac{15}{40} * 3 * 90.047; \frac{15}{40} * \frac{15}{40} * 3 * 90.047 \right] * 0.21494761$$

$$= \text{MAX} (101.303; 37.989) * 0.21494761$$

$$= 21.775$$

$$- \text{Max} \left[P'(t, mt), \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * P'(t, mR') \right] * F_{t,R'}^*$$

Invulling voor het voorbeeld

$$\text{Max} \left[\frac{1}{40} * 2 * 90.047; \frac{1}{25} * \frac{25}{40} * 2 * 90.047 \right] * 0.21494761$$

$$= \text{MAX} [4.502; 4.502] * 0.21494761$$

$$= 968$$

$$- R3 = \text{MIN} [R3_a + R3_b + R3_c; R^{\text{max}}] + \text{Max} \left[P'(t, mt), \frac{n(m, t)}{n(m, R')} * P'(t, mR') \right] * F_{t,R'}^*$$

Invulling voor het voorbeeld

$$R3 = \text{MIN} [16.756 + 13.065 + 2.826; 21.775] + 968$$

$$= 21.775 + 968$$

$$= 22.743$$

Berekening van R4 (reglementaire verworven reserve).

$R4 = \text{RACQ}_{\text{regl}}(t)$ = de verworven reserve gedefinieerd in het pensioenreglement

We veronderstellen dat $\text{RACQ}_{\text{regl}}(t) = R3$. Aldus zal deze term niet meespelen in de berekening van de verworven reserves.

Berekening van R5 (minimumgarantie)

Voor een pensioentoezegging van het type vaste prestaties speelt de minimumwaarborg enkel voor de persoonlijke bijdragen verschuldigd vanaf 01/01/1996 en niet voor de werkgeversbijdragen.

$$\begin{aligned}
 Min_{cot}^{art24}(t) &= Min_{cot}^{art24}(t) = Min_{cot, < 01/01/2004}^{art24}(t) + Min_{cot \geq 01/01/2004}^{art24}(t) \\
 Min_{cot < 01/01/2004}^{art24}(t) &= \sum_{k=1996}^{1999} (P_k - RP_k - IP_k) * 1,0475^{1999-k} * 1,0375^{2004-1999} * \prod_{l=2004}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) \\
 &\quad + \sum_{k=1999}^{2003} (P_k - RP_k - IP_k) * 1,0375^{2004-k} * \prod_{l=2004}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) \\
 Min_{cot \geq 01/01/2004}^{art24}(t) &= \sum_{k \geq 2004}^{t-1} \left\{ (P_k - RP_k - IP_k) * \prod_{l=k}^{t-1} (1 + i_{ref,max,l}) \right\}
 \end{aligned}$$

Invulling voor het voorbeeld

$$Min_{cot}^{art24}(t) = \sum_{k=1996}^{1998} P_k * 1,0475^{1999-k} * 1,0375^6 + \sum_{k=1999}^{2005} P_k * 1,0375^{2006-k}$$

P_{t,cot} :

1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1.000	1.040	1.082	1.125	1.170	1.217	1.265	1.316
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1.369	1.423	1.480	1.539	1.601	1.665	1.732	1.801

→ $Min_{cot}^{art24}(t) = 18.591$

Alternatieve formule minimumwaarborg artikel 24 voor een pensioentoezegging tak 21

→ $Min_{cot}^{art24}(t) = 26.949$

Samengevat

Leeftijd	Racq(t) = max(R1,R2,R3,R4)	R1	R2	R3	R3a	R3b	R3c	Rmax	R4	R5	R5alt	V(t)
41	26.530	21.905	26.530	22.743	16.756	13.065	2.826	21.775	22.743	18.591	26.949	47.102

De verworven reserve op 31/12/2005 op 41-jarige leeftijd is gelijk aan max(R1,R2,R3,R4) = 26.530 euro. De contractuele reserve is gelijk aan 47.102 euro. Er dient dus geen aanzuivering van verworven reserves door de inrichter te gebeuren. In geval van uittreding op datzelfde ogenblik is ook de minimumwaarborg m.b.t. de persoonlijke bijdragen vanaf 01/01/1996 verworven voor de aangeslotene. Uit de berekeningen hierboven halen we dat R5 = 18.591 euro wat kleiner is dan de verworven reserve. Het over te dragen bedrag bij uittrede is dus gelijk aan 26.530 euro. De alternatieve formule voor de minimumwaarborg -waarbij vertrokken wordt van de veronderstelling dat de minimumwaarborg op 01/01/2004 gelijk is aan de op 01/01/2004 aanwezige reserve- geeft een hoger bedrag (R5alternatief = 26.949 euro) maar heeft als voordeel dat men geen retro-actieve berekeningen m.b.t. de minimumwaarborg moet maken

voor de premies vóór 01/01/2004. In geval de alternatieve formulering van de minimumwaarborg gevolgd wordt is het over te dragen bedrag bij uittrede op 31/12/2005 gelijk aan $\max(26.530 ; 26.949) = 26.949$ euro.

Berekening van de verworven prestaties op 31/12/2005

P1,P2,P3 en P4 refereren naar de prestaties die als basis dienen voor de berekening van R1,R2,R3 en R4. Artikel 17 van het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP van 14 november 2003 definieert in geval van een gewijzigde pensioentoezegging de prestaties P1,P2,P3 en P4 expliciet als verworven.

VERWORVEN

$$P1 = \max\left\{ \frac{n(a_r, m)}{n(a_r, R)} * P(m, a_r, R), \frac{n(a_r, d)}{n(a_r, R)} * P(d, a_r, m) \right\} + \frac{n(m, d)}{n(m, R')} * P'(d, mR')$$

P2 = reductiewaarde C-contract, WD inbegrepen (art. 52 KB Leven van 14 november 2003)

$$P3 = P(d, a_r, m) + P'(d, md)$$

P4 = $PACQ_{regl}(d)$ = de verworven prestatie gedefinieerd in het pensioenreglement

Invulling voor het voorbeeld

$$P1 = 101.909$$

$$P2 = 26.530 / 0,403935422 = 65.679$$

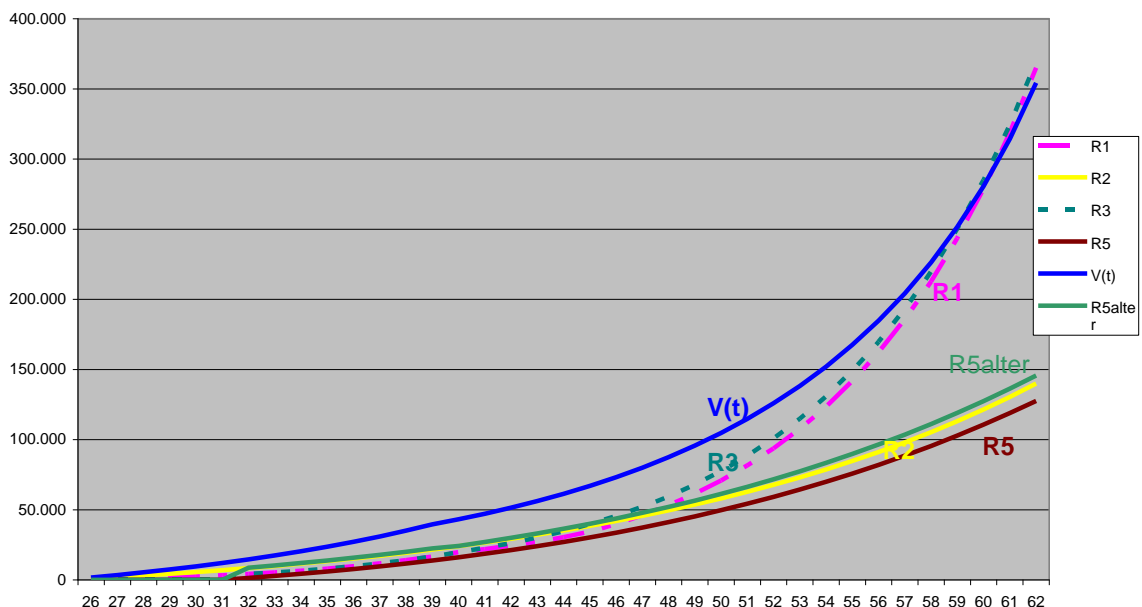
$$P3 = 101.303 + 4.502 = 105.805$$

$$P4 = P3$$

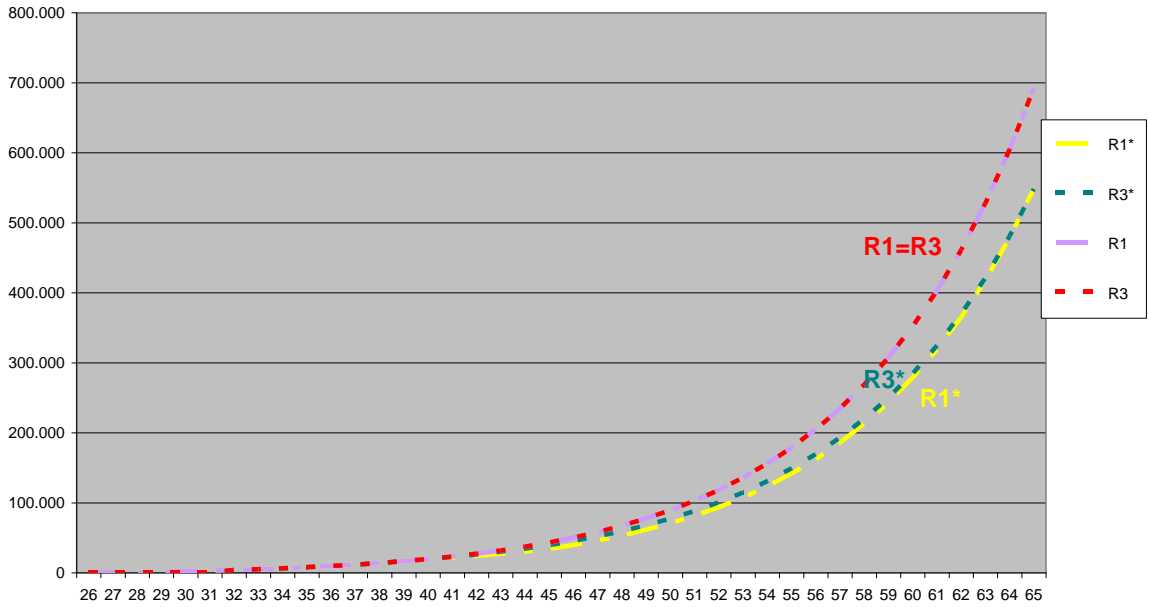
Evolutie verworven rechten

De resultaten m.b.t. de berekening van de verworven reserves voor de volgende jaren worden samengevat in volgende tabel en grafieken.

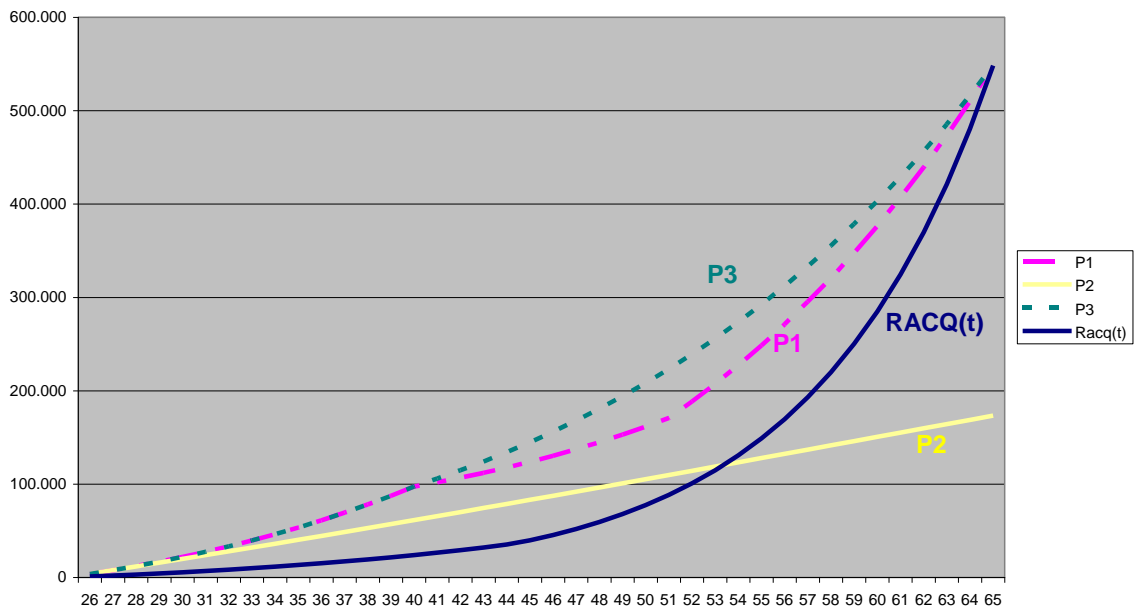
Evolutie bestanddelen verworven reserve

Vergelijking R1 en R3 met en zonder planwijziging

Evolutie bestanddelen verworven prestatie

	Oud Plan	Nieuw Plan	
Pensioenplan	3	2	x St x n/40
Pensioenleeftijd	65	65	
Aansluiting op leeftijd	25	40	
Jaartal aansluiting	1990		
Salaris bij aansluiting	50.000		
Jaarlijkse stijging salaris	4,00%		
Max. persoonlijke bijdrage	2,00%	2,00%	x St
Premie-opslagen	7,00%	7,00%	
Tarief UKZT, 3,25%, geen inventaristoelage, geen WD			
Aangeslotene	M		

Leeftijd	Racc(t) = max(R1,R2,R3,R4)	R1	R2	R3	R3a	R3b	R3c	Rmax	R4	R5	R5alt	V(t)	S _t	P _{l,cot}	K _{l,cot}	V _{min} (1996) = V(1996)	max(0,deltam)	f _{96,R}	f _{d,R} = F _{d,R'}	äxm (3,25)	f _{d,R} = F _{d,R'} f _{d,R''} = F _{d,R'}
40	23.973	19.716	23.973	19.716	16.199	11.830	2.346	19.716	19.716	16.118	24.174	43.144	86.584	1.732	130.979	11.999	0	0,289252137	0,390506737	16,8741026	0,20241067
41	26.530	21.905	26.530	22.743	16.756	13.065	2.826	21.775	22.743	18.591	26.949	47.102	90.047	1.801	133.762	11.999	0	0,289252137	0,403935422	16,4199787	0,21494761
42	29.248	24.375	29.248	26.189	17.334	14.431	3.371	24.052	26.189	21.231	29.902	51.421	93.649	1.873	136.485	11.999	0	0,289252137	0,417879458	15,9522835	0,22829033
43	32.136	27.163	32.136	30.113	17.935	15.942	3.990	26.570	30.113	24.048	33.045	56.138	97.395	1.948	139.145	11.999	0	0,289252137	0,432365874	15,4706267	0,24249551
44	35.205	30.313	35.205	34.576	18.560	17.614	4.690	29.357	34.576	27.052	36.386	61.295	101.291	2.026	141.738	11.999	0	0,289252137	0,447424018	14,9745999	0,25762464
45	39.651	34.244	39.651	39.651	19.210	19.465	5.483	32.442	39.651	30.252	39.936	66.941	105.342	2.107	144.260	11.999	0	0,289252137	0,463085838	14,4637727	0,2737445
46	45.419	39.742	41.928	45.419	19.886	21.514	6.379	35.857	45.419	33.660	43.707	73.130	109.556	2.191	146.708	11.999	0	0,289252137	0,479386213	13,9376903	0,29092782
47	51.973	46.027	46.027	51.973	20.590	23.784	7.390	39.640	51.973	37.286	47.710	79.924	113.938	2.279	149.078	11.999	0	0,289252137	0,496363325	13,3958692	0,30925391
48	59.418	53.208	49.516	59.418	21.324	26.300	8.532	43.833	59.418	41.143	51.958	87.394	118.496	2.370	151.366	11.999	0	0,289252137	0,514059091	12,8377922	0,3288095
49	67.873	61.409	53.669	67.873	22.090	29.089	9.820	48.481	67.873	45.243	56.464	95.621	123.236	2.465	153.567	11.999	0	0,289252137	0,532519657	12,2629035	0,34968964
50	77.476	70.771	58.082	77.476	22.889	32.182	11.271	53.637	77.476	49.599	61.240	104.700	128.165	2.563	155.679	11.999	0	0,289252137	0,551795972	11,6706017	0,37199873
51	88.379	81.454	62.772	88.379	23.725	35.616	12.907	59.359	88.379	54.225	66.303	114.738	133.292	2.666	157.696	11.999	0	0,289252137	0,571944448	11,0602319	0,39585176
52	100.762	93.643	67.760	100.762	24.600	39.428	14.751	65.714	100.762	59.135	71.666	125.864	138.623	2.772	159.613	11.999	0	0,289252137	0,593027728	10,4310768	0,42137575
53	114.825	107.547	73.065	114.825	25.516	43.666	16.827	72.776	114.825	64.344	77.344	138.227	144.168	2.883	161.427	11.999	0	0,289252137	0,615115567	9,78234551	0,44871135
54	130.800	123.409	78.711	130.800	26.477	48.378	19.167	80.630	130.800	69.868	83.356	152.006	149.935	2.999	163.133	11.999	0	0,289252137	0,638285875	9,11316083	0,47801484
55	148.953	141.505	84.723	148.953	27.487	53.623	21.802	89.372	148.953	75.724	89.718	167.415	155.933	3.119	164.726	11.999	0	0,289252137	0,662625915	8,42254361	0,50946032
56	169.588	162.155	91.131	169.588	28.549	59.466	24.773	99.110	169.588	81.928	96.447	184.712	162.170	3.243	166.201	11.999	0	0,289252137	0,688233715	7,70939477	0,54324245
57	193.056	185.725	97.964	193.056	29.668	65.981	28.122	109.969	193.056	88.500	103.563	204.216	168.657	3.373	167.552	11.999	0	0,289252137	0,71521972	6,97247366	0,57957953
58	219.763	212.641	105.258	219.763	30.850	73.254	31.899	122.090	219.763	95.459	111.087	226.329	175.403	3.508	168.775	11.999	0	0,289252137	0,743708733	6,21037241	0,61871728
59	250.176	243.394	113.054	250.176	32.100	81.383	36.162	135.638	250.176	102.823	119.038	251.564	182.419	3.648	169.865	11.999	0	0,289252137	0,773842208	5,42148547	0,66093322
60	284.840	278.556	121.394	284.840	33.425	90.478	40.978	150.797	284.840	110.616	127.438	280.598	189.716	3.794	170.816	11.999	0	0,289252137	0,805780955	4,6039732	0,70654198
61	324.385	318.793	130.330	324.385	34.832	100.671	46.422	167.786	324.385	118.858	136.311	314.366	197.304	3.946	171.622	11.999	0	0,289252137	0,839708367	3,75571851	0,75590159
62	369.551	364.880	139.918	369.551	36.331	112.111	52.583	186.852	369.551	127.573	145.681	354.235	205.197	4.104	172.279	11.999	0	0,289252137	0,875834248	2,87427486	0,80942108
63	421.201	417.729	150.223	421.201	37.931	124.972	59.565	208.286	421.201	136.785	155.572	402.403	213.404	4.268	172.780	11.999	0	0,289252137	0,914399405	1,95680384	0,8675696
64	480.349	478.412	161.319	480.349	39.643	139.456	67.488	232.427	480.349	146.520	166.011	463.077	221.941	4.439	173.120	11.999	0	0,289252137	0,955681161	1	0,93088755
65	548.193	548.193	173.293	548.193	41.482	155.802	76.494	259.671	548.193	156.804	177.026	548.193	230.818	4.616	173.293	11.999	0	0,289252137	1	0	1

Hoofdstuk 4 : Informatieverstrekking

De informatieverstrekking die door de WAP opgelegd wordt, is veel uitgebreider dan deze die onder Colla voorzien was en moet de aangeslotene toelaten een zo correct mogelijk beeld van de componenten en kenmerken van zijn pensioentoezegging te verkrijgen. Om deze doelstelling te bereiken, is het noodzakelijk dat de aan de aangeslotene meegedeelde informatie duidelijk en transparant is.

Ten einde deze transparantie te bereiken voorziet de WAP volgende mededelingen :

- de aangeslotene moet op eenvoudig verzoek in het bezit gesteld worden van het pensioenreglement. Dit reglement legt de spelregels vast voor volgende bij de pensioentoezegging betrokken actoren : inrichter, werkgever, aangeslotene en rechthebbenden;
- op systematische wijze dient aan de aangeslotene een overzicht van de verworven rechten meegedeeld te worden. Het betreft de zogenaamde pensioenfiche die eigenlijk bestaat uit twee delen : een “gewone pensioenfiche” en een “verwachtingsfiche”. Verder kan iedere aangeslotene op elk ogenblik een historisch overzicht van zijn verworven rechten opvragen;
- jaarlijks dient een verslag over het beheer van de pensioentoezegging opgesteld te worden dat ter beschikking van de inrichter gesteld wordt die het op eenvoudig verzoek overmaakt aan de aangeslotene.

Schematisch kan de door de WAP opgelegde informatieverstrekking als volgt samengevat worden:

WAT	INHOUD	DOOR	AAN	WANNEER
Pensioenreglement	rechten+verplichtingen inrichter, werkgever, aangeslotenen en hun rechthebbenden alsook aansluitingsvoorwaarden en regels inzake de uitvoering van de pensioentoezegging	persoon aangeduid in het reglement (werkgever, inrichter of pensioeninstelling)	⇒ aangeslotene	op eenvoudig verzoek
Pensioenfiche :				
gewone pensioenfiche (1)	-bedrag verworven reserves (2) -bedrag verworven prestaties (3) alsook datum waarop ze opeisbaar zijn -variabele elementen gebruikt in berekening verworven reserves en prestaties -bedrag verworven reserves vorige jaar	pensioeninstelling	⇒ aangeslotene behalve rentetrekkers	minstens éénmaal per jaar
verwachtingsfiche	Brutobedrag van de te verwachten rente bij pensionering	pensioeninstelling	⇒ aangeslotene van minstens 45 jaar oud	minstens éénmaal om de 5 jaar
historisch overzicht	historisch overzicht verworven rechten (4)	pensioeninstelling	⇒ aangeslotene	op eenvoudig verzoek
Jaarlijks verslag	verslag over beheer pensioentoezegging met : -toelichting financiering -beleggingsstrategie op korte en lange termijn + mate waarmee rekening gehouden wordt met sociale, ethische en leefmilieuaspecten -rendement beleggingen -kostenstructuur -in voorkomend geval, de winstdeling	pensioeninstelling of persoon aangeduid in CAO of pensioenreglement	⇒ inrichter (5) ↓ aangeslotene	jaarlijks op eenvoudig verzoek

- (1) Naast de opgesomde elementen, dient eveneens vermeld te worden dat de tekst van het pensioenreglement op eenvoudig verzoek kan worden verkregen bij de persoon die daartoe in het pensioenreglement is aangeduid.
- (2) In voorkomend geval met vermelding van het bedrag dat overeenstemt met de minimumwaarborg uit artikel 24 WAP.
- (3) Behalve voor pensioentoezeggingen van het type vaste bijdragen zonder tariefgarantie.
- (4) Dit overzicht kan beperkt worden tot de periode van aansluiting bij de pensioeninstelling en tot de periode na 01/01/1996.
- (5) In geval van een pensioeninstelling die niet op paritaire wijze beheerd wordt, moet het toezichtscomité in het bezit gesteld worden van dit verslag vooraleer het aan de inrichter wordt meegedeeld.

De WAP zorgt in het algemeen voor een volledige informatieverstrekking aan de aangeslotene. Sommige bepalingen (bv. verwachte bruto-rente bij pensionering) kunnen echter eerder leiden tot verwarring dan tot transparantie.

In tegenstelling tot Colla ligt de verantwoordelijkheid voor het meedelen van de gegevens uit de pensioenfiche aan de aangeslotene nu bij de pensioeninstelling. Onder Colla was de werkgever verplicht om tenminste éénmaal per jaar aan de aangeslotene de verworven rechten en de data waarop ze opeisbaar waren mee te delen. De WAP voorziet nu in een rechtstreekse informatieverstrekking door de pensioeninstelling zelf aan de aangeslotenen, zonder langs de werkgever of de inrichter te passeren. Verder stelt de WAP dat de pensioenfiche niet alleen verstuurd dient te worden naar de actieve aangeslotenen, zoals onder Colla, maar ook naar de aangeslotenen waarvoor niet meer actief wordt bijgedragen, de zogenaamde “slapers” en aangeslotenen uit de onthaalstructuur.

De verschillende elementen van deze informatieverstrekking worden in de volgende secties meer in detail uitgewerkt op basis van de wettelijke bepalingen daaromtrent in de WAP. Telkens zal beschreven worden hoe de verschillende aspecten van deze communicatie in de praktijk door de sector ingevuld kunnen worden.

4.1. Pensioenreglement

Elke pensioentoezegging wordt beheerst door een pensioenreglement (een pensioenovereenkomst in geval van een individuele pensioentoezegging). Hierin worden de rechten en plichten van de inrichter, de werkgever, de aangeslotenen en hun rechthebbenden beschreven. Daarnaast worden tevens de aansluitingsvoorwaarden en de regels inzake de uitvoering van de pensioentoezegging opgenomen.

De tekst van dit pensioenreglement moet nu niet meer systematisch door de werkgever aan de aangeslotenen overgemaakt worden zoals de wet Colla voorzag. De WAP stelt nu dat de aangeslotene dit pensioenreglement op eenvoudig verzoek kan opvragen bij de persoon die hiertoe in het reglement wordt aangeduid. Dit kan zowel de inrichter, de werkgever als de pensioeninstelling zijn. Deze mogelijkheid dient verplicht vermeld te staan in de jaarlijkse pensioenfiche die naar de aangeslotene verstuurd wordt.

In tegenstelling tot Colla waar de *rechten en plichten van de pensioeninstelling* verplicht in het pensioenreglement moesten beschreven worden, is deze bepaling bij de WAP niet meer voorzien. Het pensioenreglement is een geheel van rechten en verplichtingen dat een bestaan kan leiden los van een bepaalde pensioeninstelling.

Verschillende artikelen uit de WAP refereren expliciet naar dit pensioenreglement. Als voorbeeld citeren wij de volgende bepalingen :

- artikel 25 van de WAP dat stelt dat de regels voor de vaststelling van de pensioenrechten in geval van opheffing van de pensioentoezegging in het pensioenreglement beschreven moeten zijn;
- artikel 32 van de WAP dat stipuleert dat de in een onthaalstructuur voorziene keuzemogelijkheden duidelijk in het pensioenreglement bepaald moeten worden;
- artikel 14§1 van het technisch uitvoeringsbesluit dat stelt dat de actualisatieregels gebruikt voor de berekening van de verworven reserves in het pensioenreglement opgenomen moeten zijn.

Naast het pensioenreglement gedefinieerd door de WAP, voert het KB Leven van 14 november 2003 ook nog het groepsverzekeringsreglement in. Bij deze laatste is de pensioeninstelling - in tegenstelling tot het pensioenreglement - nu wel betrokken partij. Ofschoon het mogelijk is beide reglementen gescheiden te houden, zullen in de praktijk de bepalingen uit dit groepsverzekeringsreglement in het pensioenreglement geïntegreerd worden.

Artikel 45 van het KB Leven van 14 november 2003 somt de verschillende elementen op die in dit groepsverzekeringsreglement voorzien moeten zijn :

- de regels en voorwaarden voor aansluiting;
- dat de persoonlijke bijdragen van de aangeslotenen door de werkgever op de bezoldigingen worden ingehouden en aan de verzekeringsonderneming worden gestort;
- de regels die het mogelijk maken op elk ogenblik de door de aangeslotene verworven reserves en prestaties te bepalen;
- de te volgen procedure opdat elke aangeslotene, uiterlijk 3 maanden na de vervaldag van de premies, van de niet-betaling van de persoonlijke bijdragen of de werkgeversbijdragen alsmede de opzegging van de groepsverzekering op de hoogte wordt gebracht;
- de volgorde van de begunstigden in geval van overlijdensdekking;
- de voorwaarden die van toepassing zijn op de facultatieve persoonlijke overeenkomst;
- indien de groepsverzekering door verschillende inrichters werd onderschreven, de regels van verdeling van het financieringsfonds wanneer een inrichter de aldus gevormde groep verlaat;

- de doeleinden van het eventuele financieringsfonds, zijn stijvings- en vereffeningsmodaliteiten alsmede het lot van dit fonds in geval van opzegging of reductie van de groepsverzekering;
- de toe te passen procedures in geval van onderfinanciering;
- de modaliteiten volgens dewelke de bedragen van de verworven prestaties en reserves tijdens de duur van de aansluiting aan iedere aangeslotene worden meegedeeld;
- de verschillende elementen in de samenstelling van de vaste prestaties alsmede de wijze waarop ze worden bepaald;
- de regels en voorwaarden voor opzegging van de groepsverzekering.

4.2. Pensioenfiche

De WAP stelt dat de aangeslotene op de hoogte dient gehouden te worden van de evolutie van de opbouw van zijn pensioenprestatie d.m.v. een pensioenfiche. Deze pensioenfiche bestaat eigenlijk uit twee luiken :

- de “gewone fiche” die een overzicht geeft van de verworven rechten en de variabele berekeningselementen op dat ogenblik;
- de “verwachtingsfiche” die de te verwachten bruto-rente bij pensionering meedeelt zonder aftrek van belastingen.

Daarnaast kan de aangeslotene op elk ogenblik ook nog een historisch overzicht van de gegevens uit de gewone pensioenfiche opvragen bij de pensioeninstelling.

Een aangeslotene kan jaarlijks meerdere pensioenfiches tegelijkertijd ontvangen. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer hij verschillende malen van werkgever veranderd is en hij zijn verworven reserves in de pensioeninstelling van zijn oude werkgever gelaten heeft. In dat geval zal hij naast de pensioenfiche m.b.t. zijn huidige tewerkstelling ook nog pensioenfiches ontvangen voor de verschillende periodes van tewerkstelling bij zijn vroegere werkgevers. Ook indien de pensioentoezegging uit verschillende pensioenreglementen bij eenzelfde pensioeninstelling opgebouwd is (bv. vaste prestatie in combinatie met vaste persoonlijke bijdragen), zal de aangeslotene meerdere pensioenfiches ontvangen. Als regel kan gesteld worden dat per pensioeninstelling en per groepsreglement één pensioenfiche opgestuurd dient te worden.

Assuralia stelt voor dat de sector een zekere uniformiteit volgt bij het opstellen van deze pensioenfiches. Dit bevordert de duidelijkheid en transparantie van deze pensioenfiche voor de aangeslotene, wat zeker van belang is wanneer de aangeslotene pensioenfiches van verschillende pensioeninstellingen tegelijk ontvangt.

Voor elk van de bepalingen van deze pensioenfiche wordt hieronder telkens aangegeven hoe deze concreet in de praktijk ingevuld kunnen worden. Ten einde een zekere uniformiteit bij het opstellen van deze pensioenfiche te bekomen, wordt een opsomming gegeven van de gegevens en bedragen die deze pensioenfiche minimaal best opneemt. Naast deze basiselementen kan de pensioenfiche dan nog verder aangevuld worden met eventuele andere gegevens overeenkomstig de specifieke eigenschappen van de pensioentoezegging.

4.2.1. De “gewone” pensioenfiche

WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 26§1 van de WAP verplicht de pensioeninstelling om minstens éénmaal per jaar aan de aangeslotenen, behalve aan de rentegenieters, een pensioenfiche mee te delen waarop ten minste volgende gegevens vermeld worden:

- het bedrag van de verworven reserves, in voorkomend geval met vermelding van het bedrag dat overeenstemt met de waarborgen bedoeld in artikel 24 van de WAP (minimumrendement);
- behalve voor de pensioentoezeggingen van het type vaste bijdragen zonder tariefgarantie, het bedrag van de verworven prestaties en de datum waarop ze opeisbaar zijn;
- de variabele elementen waarmee bij de berekening van de hiervoor geciteerde bedragen rekening wordt gehouden;
- het bedrag van de verworven reserves van het vorige jaar.

Bij deze gelegenheid deelt de pensioeninstelling de aangeslotene mee dat de tekst van het pensioenreglement op eenvoudig verzoek kan worden verkregen bij de persoon die daartoe overeenkomstig het pensioenreglement is aangeduid.

PRAKTISCHE INVULLING

Voor wie?

De aangeslotenen van een pensioentoezegging met uitzondering van de rentegenieters m.a.w.

- de werknemer die behoort tot de categorie van het personeel waarvoor de inrichter een pensioenstelsel heeft ingevoerd en die aan de aansluitingsvoorwaarden van het pensioenreglement voldoet. Hieronder worden eveneens verstaan de werknemers die op dat ogenblik niet in actieve dienst bij de inrichter zijn omwille van brugpensioen, ziekte, primaire arbeidsongeschiktheid, invaliditeit, tijdelijke werkloosheid, tijdskrediet of loopbaanonderbreking;
- de werknemer aan wie de werkgever een individuele pensioentoezegging gedaan heeft;
- de gewezen werknemer die uitgestelde rechten geniet overeenkomstig het pensioenreglement of -overeenkomst m.a.w. de zogenaamde “slapers” die hun reserve in het pensioenplan gelaten hebben zonder wijziging van de pensioentoezegging;
- de verzekerden uit de onthaalstructuur. Ofschoon in de wet nergens expliciet vermeld staat dat voor deze categorie een gewone pensioenfiche verstuurd moet worden, lijkt het o.i. toch de bedoeling van de wetgever dit op te leggen. Voor de verwachtingspensioenfiche legt §3 immers expliciet de berekeningsregels vast voor verzekerden uit de onthaalstructuur waaruit afgeleid kan worden dat voor deze categorie verzekerden ook een “gewone pensioenfiche” verstuurd moet worden.

De WAP verplicht de pensioeninstellingen nu niet alleen een pensioenfiche te sturen naar de aangeslotenen die nog in dienst zijn van de inrichter maar ook naar aangeslotenen die niet meer in dienst zijn van de inrichter van de pensioentoezegging. Dit kan in de praktijk de nodige problemen opleveren. Colla verplichtte immers enkel de verworven rechten te melden aan de aangesloten werknemers en niet aan de uit dienst getreden werknemers (slapers en verzekerden uit de onthaalstructuur).

Om een pensioenfiche te kunnen versturen is het evenwel noodzakelijk dat de pensioeninstelling op elk ogenblik over de correcte adressen van deze uit dienst getreden werknemers beschikt. Voor de aangesloten personen die niet meer in dienst waren op het ogenblik van de invoegetreding van de WAP moest men in het verleden echter niet de verworven rechten melden en heeft men bovendien niet noodzakelijk het correcte adres. Alleszins krijgen deze personen hun fiche wanneer zij deze zelf aanvragen.

Wanneer?

Deze pensioenfiche dient minstens éénmaal per jaar verstuurd te worden.

Opgesteld door wie?

De verschillende gegevens van deze pensioenfiche worden door de pensioeninstelling zelf geleverd.

Verzonden door wie?

De WAP legt de verantwoordelijkheid van het verzenden van de pensioenfiche bij de pensioeninstelling. Dit houdt een belangrijke wijziging ten opzichte van vroeger in. Vroeger gaf de pensioeninstelling de informatie immers aan de werkgever die verantwoordelijk was voor het versturen ervan naar de aangeslotenen. Assuralia stelt volgende procedure voor inzake het verzenden van deze pensioenfiche waarbij een opsplitsing gemaakt wordt tussen de aangeslotenen die nog in dienst zijn van de inrichter (de “aktieven”) en deze die niet meer in dienst zijn van de

inrichter maar hun reserves bij de pensioeninstelling van de oude inrichter gelaten hebben (de “slapers” en de verzekerden uit de onthaalstructuur).

AKTIEVEN : pensioeninstelling => inrichter => aangeslotene

- 1/ In dit geval wordt er gesuggereerd om een contract tussen pensioeninstelling en inrichter op te stellen dat bepaalt dat deze laatste instaat voor de verzending van de pensioenfiche. De inrichter beschikt immers over een database met de correcte adressen voor deze categorie van aangeslotenen. Deze bepaling dient eveneens opgenomen te worden in het pensioenreglement.
- 2/ Indien de aangeslotene reclameert dat hij zijn pensioenfiche niet ontvangen heeft, zendt de pensioeninstelling rechtstreeks een nieuwe pensioenfiche naar de aangeslotene.
- 3/ In geval de inrichter weigert om de overeenkomst te ondertekenen waarbij hij instaat voor de verzending van de pensioenfiches, is het de pensioeninstelling zelf die de pensioenfiches rechtstreeks naar de aangeslotene stuurt.

SLAPERS + ONTHAALSTRUCTUUR : pensioeninstelling => aangeslotene

Voor deze categorie zal de inrichter vermoedelijk niet bereid zijn om de verplichting tot het versturen van de pensioenfiche van de pensioeninstelling over te nemen. In dat geval zal de pensioeninstelling de pensioenfiche rechtstreeks naar de betrokkene zelf versturen.

Hoe verzenden?

Versillende communicatiemiddelen zijn mogelijk om deze pensioenfiche over te maken (post, e-mail, extranet,...). Aangezien bepaalde communicatiemiddelen (e-mail, extranet) niet voor alle aangeslotenen toegankelijk zijn, opteert men best voor het verspreiden van de pensioenfiche via de post (zowel voor de aktieven als voor de uit dienst getreden aangeslotenen³⁸). Afhankelijk van wie instaat voor de verzending van deze pensioenfiche aan de aangeslotene, kunnen de adressen waarnaar deze pensioenfiche verstuurd wordt als volgt bepaald worden :

Verzending door inrichter

De pensioeninstelling verstuurt alle pensioenfiches naar de inrichter van de pensioentoezegging die ze doorstuurt naar de aangeslotenen. Het beheer van de adressen waarnaar deze pensioenfiche verstuurd zal worden, dient in dit geval door de inrichter te gebeuren.

Verzending door de pensioeninstelling

In geval de pensioeninstelling zelf instaat voor het rechtstreeks versturen van de pensioenfiche aan de aangeslotene (zowel voor de in dienst zijnde aangeslotenen als de uit dienst getreden aangeslotenen), kunnen de adressen waarnaar de pensioenfiche verstuurd wordt als volgt bekomen worden :

- Ofwel zendt men de pensioenfiche naar het laatst gekende adres en legt men de verantwoordelijkheid tot het doorgeven van een adreswijziging bij de aangeslotene bv. door een clause in de pensioenfiche op te nemen die de aangeslotene er doet aan herinneren dat hij steeds het correcte adres aan de pensioeninstelling dient door te geven. Best is hierbij een antwoordstrook te voegen waarmee een adreswijziging doorgegeven kan worden;

³⁸ Op vraag van deze laatste kan de pensioenfiche eventueel per e-mail verstuurd worden.

- Ofwel verplicht men de werkgever om elk jaar de adressen of de adreswijzigingen van de aangeslotenen door te geven. Deze verplichting dient in het pensioenreglement opgenomen te worden. In de praktijk zal de werkgever enkel de adressen van de aangeslotenen die nog bij hem in dienst zijn meedelen en niet deze van de aangeslotenen die niet meer bij hem in dienst zijn;
- Ofwel krijgt men via de Kruispuntbank toegang tot de adressen van de aangeslotenen via hun nationaal Rijksregisternummer. Assuralia heeft deze vraag tot toegang tot de Kruispuntbank gericht aan het Kabinet van de Minister van Pensioenen.

Inhoud?

het bedrag van de verworven reserves, in voorkomend geval met vermelding van het bedrag dat overeenstemt met de waarborgen bedoeld in artikel 24 van de WAP

Het bedrag van de verworven reserves wordt bekomen door de formules in sectie 1.4. Er wordt voor geopteerd om het deel van de verworven reserve opgebouwd via persoonlijke bijdragen afzonderlijk te vermelden van het deel opgebouwd met werkgeversbijdragen. Verder wordt de verworven reserve best ook nog opgesplitst in een contractueel en een winstdeelname-gedeelte wanneer de pensioenprestatie opgebouwd wordt door vaste bijdrage stortingen.

In voorkomend geval dient ook het bedrag vermeld te worden dat overeenstemt met de minimumwaarborg bedoeld in artikel 24 van de WAP die van toepassing is op alle persoonlijke bijdragen alsook de werkgeversbijdragen gedaan in het kader van een vaste bijdrage of cash-balance plan. Wanneer de minimumwaarborg uit artikel 24 van toepassing is op zowel de persoonlijke als de werkgeversbijdragen, wordt de minimumwaarborg best voor beide bijdragen afzonderlijk op de pensioenfiche vermeld. Voor de werkgeversbijdragen mag het bedrag van de minimumwaarborg tijdens de eerste vijf jaar van aansluiting vervangen worden door een indexering van de verschuldigde werkgeversbijdragen volgens de evolutie van het spilindexcijfer (zie sectie 1.2) indien dit lager is. Tijdens de eerste vijf jaar van aansluiting wordt dan ook dit bedrag vermeld op de pensioenfiche terwijl na vijf jaar aansluiting het bedrag volgens de standaardformule vermeld wordt.

Een overzicht van de verschillende op de pensioenfiche te vermelden bedragen inzake verworven reserves wordt gegeven in *bijlage 5*.

behalve voor de pensioentoezeggingen van het type vaste bijdragen zonder tariefgarantie, het bedrag van de verworven prestaties en de datum waarop ze opeisbaar zijn

Het bedrag van de verworven prestaties wordt niet vermeld in geval van een pensioentoezegging van het type vaste bijdragen zonder tariefgarantie. Aldus dient o.i. dit bedrag niet meegedeeld te worden in geval van vaste bijdragen in tak 23 of in geval van vaste bijdragen in tak 21 waarbij het tarief niet gewaarborgd is tot op de in het pensioenreglement voorziene eindleeftijd (bv. technische intrestvoet die elke 8 jaar herzien wordt).

Enkel in geval van vaste bijdragen in tak 21 met tariefgarantie tot op de eindleeftijd worden de verworven prestaties vermeld op de pensioenfiche en deze laatste zijn in de regel gelijk aan de gereduceerde waarde op het ogenblik van berekening. Ook hier wordt er voor geopteerd om de verworven prestaties m.b.t. het contractuele en winstdeelname-gedeelte alsook m.b.t. de persoonlijke en werkgeversbijdragen afzonderlijk te vermelden in de gevallen waarvoor dit ook voor de verworven reserves gedaan wordt.

De datum waarop deze verworven prestaties opeisbaar zijn, dient eveneens vermeld te worden op de pensioenfiche. Hiervoor wordt o.i. best de in het pensioenreglement voorziene eindleeftijd genomen (en niet de “normale” pensioenleeftijd).

Een overzicht van de verschillende op de pensioenfiche te vermelden bedragen inzake verworven prestaties wordt gegeven in *bijlage 5*.

de variabele elementen waarmee bij de berekening van de hiervoor geciteerde bedragen rekening wordt gehouden

De elementen die gebruikt worden bij de berekening van de verworven rechten zijn sterk afhankelijk van de desbetreffende pensioentoezegging en van de situatie van de aangeslotene (nl. actief, slaper of onthaalstructuur). Ten einde een zekere uniformiteit in de pensioenfiche te bekomen, wordt in *bijlage 6* een opsomming gegeven van de berekeningselementen die best minimaal door elke verzekeraar op de pensioenfiche vermeld worden. Verder bevat bijlage 6 indicaties van bijkomende berekeningselementen die op de pensioenfiche vermeld kunnen worden.

het bedrag van de verworven reserves van het vorige jaar

Het bedrag van de verworven reserve van het jaar ervoor dient eveneens meegedeeld te worden aan de aangeslotene.

Naast de hierboven opgesomde elementen inzake verworven rechten dient de pensioenfiche eveneens te vermelden dat de tekst van het pensioenreglement op eenvoudig verzoek kan worden verkregen bij de persoon die daartoe in het reglement is aangeduid. De pensioenfiche dient dan ook te vermelden wie deze in het reglement aangeduide persoon is.

4.2.2 De verwachtingspensioenfiche

WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 26§3 van de WAP verplicht de pensioeninstelling om ten minste om de vijf jaar de te verwachten rente bij pensionering, zonder aftrek van de belastingen, aan alle aangeslotenen vanaf de leeftijd van 45 jaar mee te delen. Voor het berekenen van de prestatie op de pensioenleeftijd wordt uitgegaan van de volgende hypothesen:

1. voor de actieve werknemers :
  - de stortingen blijven doorlopen;
  - voor de toezeggingen van het type vaste prestaties wordt rekening gehouden met de beloofde prestaties;
  - voor de toezeggingen van het type vaste bijdragen worden de verworven reserves en de nog te storten bijdragen gekapitaliseerd aan de rentevoet bedoeld in artikel 24§2, eerste lid van de WAP (i.e. 3,25%).

2. voor de gewezen werknemers :
  - voor de toezeggingen van het type vaste prestaties, indien de aangeslotene gekozen heeft voor de mogelijkheid bedoeld in artikel 32§1,3°,a) van de WAP (i.e. de verworven reserves bij uitdiensttreding in het pensioenplan laten zonder wijziging van de pensioentoezegging) wordt er rekening gehouden met de gereduceerde prestaties;
  - voor de toezeggingen van het type vaste bijdragen en de toezeggingen in een onthaalstructuur worden de verworven reserves gekapitaliseerd aan de rentevoet bedoeld in artikel 24,§2, eerste lid van de WAP (i.e. 3,25%).

Inzake de te verstrekken inlichtingen op de pensioenfiche voorziet de WAP wel regels voor het bepalen van de verwachte pensioenprestatie, maar zijn er geen regels voorzien voor de omzetting van dit verwachte pensioenkapitaal in de te verwachten rente.

Artikel 19 van het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP beschrijft immers enkel regels waartegen de omzetting van een pensioenkapitaal in een pensioenrente dient te gebeuren op het ogenblik waarop de omzetting effectief plaatsvindt en stelt dat deze omzetting geen resultaat mag opleveren dat lager is dan hetgeen men verkrijgt bij omzetting a.h.v. de Belgische prospectieve sterftetafels vastgesteld door de CBFA³⁹ en een technische intrestvoet gelijk aan 3,25%.

PRAKTISCHE INVULLING

Voor wie?

Aan alle aangeslotenen vanaf 45 jaar.

Wanneer?

De te verwachten rente dient elke vijf jaar minstens éénmaal meegedeeld te worden.

Een mogelijkheid bestaat erin om deze verwachtingsfiche als bijvoegsel aan de gewone pensioenfiche te hechten. In dat geval zal deze eventueel jaarlijks verstuurd worden, net zoals de gewone pensioenfiche.

Ongesteld door wie?

De verschillende gegevens van deze verwachtingsfiche worden door de pensioeninstelling zelf bepaald.

Hoe en door wie verzonden?

Dezelfde opmerkingen inzake de gewone pensioenfiche kunnen ook hier gemaakt worden.

Inhoud?

Het doel van deze verwachtingsfiche is de aangeslotene een beeld te geven van de rente die hij kan verwachten vanaf pensionering. Ten einde de aangeslotene de juiste draagwijdte van deze mededeling te laten weten, valt het aan te raden om op deze fiche duidelijk te vermelden dat de opgegeven te verwachten rente slechts indicatief is. Afhankelijk van verschillende toekomstige factoren kan de uiteindelijke pensioenrente immers grondig verschillen van deze door de verwachtingsfiche meegedeelde rente.

³⁹ Deze Belgische prospectieve sterftetafels worden vastgesteld door de CBFA op basis van de laatste demografische studies uitgevoerd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek en het Federaal Planbureau, daarbij rekening houdend met de antiselectie verbonden met de uitkering van de prestaties in de vorm van een rente. Momenteel zijn deze prospectieve sterftetafels evenwel nog niet beschikbaar of gekend.

Voor het bepalen van de te verwachten rente bij pensionering dient een onderscheid gemaakt te worden tussen pensioentoezeggingen uitgedrukt onder de vorm van een pensioenrente en pensioentoezeggingen uitgedrukt onder de vorm van een vast pensioenkapitaal. In beide gevallen dient de verwachte prestatie bij pensionering bepaald te worden. De hypothesen waarmee deze verwachte pensioenprestatie bepaald kan worden, worden beschreven in artikel 26§3 van de WAP maar zijn evenwel voor interpretatie vatbaar.

In geval de verwachte pensioenprestatie uitgedrukt is onder de vorm van een kapitaal, dient dit pensioenkapitaal omgezet te worden in een pensioenrente om de te verwachten rente bij pensionering te verkrijgen. Ofschoon de WAP niets zegt over de manier waarop deze omzetting voor de pensioenfiche dient te gebeuren, lijkt het o.i. logisch dat deze omzetting gebeurt volgens de regels voorzien in artikel 19 van het technisch uitvoeringsbesluit. Wanneer de verwachte pensioenprestatie uitgedrukt wordt onder de vorm van een pensioenrente dient deze omzetting niet meer te gebeuren en is het deze rente die vermeld wordt op de verwachtingsfiche.

De WAP stelt verder dat het de te verwachten rente bij pensionering, zonder aftrek van de belastingen is die moet meegedeeld wordt. Deze rente houdt dus geen rekening met de taxatie aan 15% van 3% van het vestigingskapitaal van de rente en de belasting (16,5%-10%) op het eindkapitaal, in geval de pensioenprestatie uitgedrukt is als een vast pensioenkapitaal. Om de aangeslotene hiervan bewust te maken, valt het aan te bevelen om op de pensioenfiche duidelijk te vermelden dat de meegedeelde rente een bruto-rente betreft die geen rekening houdt met de verschillende afhoudingen inzake belastingen.

Bepalen van de verwachte pensioenprestatie voor aandelen

Afhankelijk van het feit of de pensioentoezegging onder de vorm van een kapitaal of een rente uitgedrukt wordt, dient de verwachte pensioenprestatie onder de vorm van een kapitaal of een rente bepaald te worden.

- *Pensioentoezegging vaste prestaties*

Verwachte pensioenprestatie = volledige pensioenprestatie rekening houdende met een gepresteerde loopbaan tot aan de voorziene pensioenleeftijd R , berekend volgens de berekeningselementen (bv. salaris) op het moment van berekening t m.a.w. $P(t,a,R)$ ⁴⁰. Indien $P(t,a,R)$ uitgedrukt wordt onder de vorm van een rente, dient deze rente als verwachte pensioenprestatie genomen te worden. In het andere geval zal deze verwachte pensioenprestatie nog omgezet moeten worden in een rente (zie verder).

- *Pensioentoezegging vaste bijdragen*

Artikel 26§3 van de WAP stelt als hypothese dat de verworven reserves en de nog te storten bijdragen gekapitaliseerd dienen te worden aan 3,25%. Deze bepaling is evenwel voor interpretatie en discussie vatbaar.

⁴⁰ In geval van winstdeelname zijn er twee mogelijkheden : ofwel wordt deze toegekend bovenop de vooropgestelde vaste prestatie, ofwel is deze inbegrepen in de vooropgestelde vaste prestatie. In het eerste geval houdt het verwacht eindkapitaal geen rekening met toekomstige winstdeelnames maar wel met de in het verleden toegekende winstdeelname. In het andere geval is deze winstdeelname inbegrepen in de vooropgestelde vaste prestatie $P(t,a,R)$.

Hieronder geven we twee mogelijke interpretaties om de verwachte pensioenprestatie te bepalen :

- Interpretatie 1 : Verwachte pensioenprestatie = kapitalisatie van de verworven reserve⁴¹ en de toekomstige stortingen aan 3,25% met
  - Verworven reserve = wiskundige reserve, winstdeelname inbegrepen = $V^C(t) + V^{WD}(t)$
  - Toekomstige stortingen = huidige contractuele storting⁴² zelfs indien het reglement een stijging van de bijdrage in functie van de leeftijd of de anciënniteit voorziet. In geval van gestorte aanvullende premies t.g.v. een bonus plan (bv. extra premie n.a.v. een gunstige evaluatie die in het pensioenplan gestort kan worden) dient hier geen rekening mee gehouden te worden tenzij het bonusplan een vaste minimumstorting voorziet. In dit geval dient deze vaste minimumpremie eveneens in de toekomstige stortingen voorzien te worden.
  - Zuivere financiële kapitalisatie aan 3,25%.
- Interpretatie 2 maakt een onderscheid tussen contracten met en zonder tariefgarantie. In het geval van een groepsverzekering met tariefgarantie waarbij de verzekerde pensioenprestatie op voorhand gekend is (bv. tak 21-groepsverzekering met genivelleerde vaste premies) wordt deze verzekerde prestatie als te verwachten pensioenprestatie genomen, dit naar analogie met de regels i.v.m. de te vermelden verworven prestaties op de gewone pensioenfiche. Wanneer er geen tariefgarantie is kan de verwachte pensioenprestatie berekend worden conform de logica gebruikt bij de WAP-bepalingen m.b.t. de berekening van het minimumrendement uit artikel 24 (nl. het in rekening brengen van het premiegedeelte ter dekking van het risico). Volgens die logica zal de verwachte pensioenprestatie dan gelijk zijn aan de kapitalisatie aan 3,25% (eventueel 3,75% voor de persoonlijke bijdragen) van de wiskundige reserve en de toekomstige stortingen verminderd met het premiegedeelte ter dekking van het risico overlijden en invaliditeit vóór pensionering (cfr. sectie 1.2).

Interpretatie 1 is een letterlijke vertaling van de bepalingen uit artikel 26§3. Interpretatie 2 interpreteert de bepalingen uit artikel 26§3 iets ruimer maar heeft verder als voordeel dat ze administratief eenvoudiger te hanteren is en een verwachte pensioenprestatie oplevert die dichter bij de realiteit zal liggen dan degene die men met de eerste interpretatie bekomt.

- *Pensioentoezegging cash-balance*

De wet voorziet geen bepalingen voor dergelijke pensioentoezeggingen. Aangezien dergelijke pensioentoezeggingen als vaste prestatieplannen beschouwd worden zal in geval van een vaste gewaarborgde rentevoet de beloofde pensioenprestatie als verwachte pensioenprestatie genomen worden. In het andere geval kan de berekening gebeuren volgens de hierboven beschreven procedure voor vaste bijdragen.

⁴¹ De in het verleden toegekende winstdeelnames zijn inbegrepen in de verworven reserve. Er wordt geen rekening gehouden met eventuele toekomstige winstdeelname.

⁴² In de regel wordt hier de volledige storting bedoeld. In geval van een cafetariaplan buiten universal life zal evenwel de spaarpremie gebruikt kunnen worden.

Bepalen van de verwachte pensioenprestatie voor gewezen werknemers die nog aangesloten zijn.

- *Pensioentoezegging “vaste prestatie” waarbij de uitdienstgetreden werknemer geopteerd heeft om zijn reserves in het pensioenplan te laten zonder wijziging van de pensioentoezegging*

De wet stelt in deze gevallen de gereduceerde prestatie als hypothese voorop. Het lijkt ons evenwel logischer om hiervoor de verworven prestatie te nemen.

Zoals beschreven in hoofdstuk 1 en 2 is de verworven prestatie volgens de huidige bepalingen gelijk aan $\max(P2;P3;P4)$ waarbij

P2 gelijk is

- aan de reductiewaarde m.b.t. het C-contract in geval van vaste prestaties of cash-balance
- aan de reductiewaarde m.b.t. het A en C-contract in geval van vaste bijdragen

$P3 = P(t, a, t)$

P4 gelijk is aan de door het pensioenreglement gedefinieerde verworven prestatie.

Zoals reeds opgemerkt in hoofdstuk 1 is de prestatie P1 -die als basis dient voor de berekening van de minimumreserve bij een vaste prestatie- niet expliciet als verworven gedefinieerd in het geval van een ongewijzigde pensioentoezegging. Dit kan in bepaalde gevallen tot onlogische zaken leiden bv. verworven reserves die groter zijn dan de verworven prestatie. Deze inconsequentie kan eventueel vermeden worden door in het reglement op te nemen dat deze prestatie P1 verworven is.

In deze optiek lijkt het ons meer aangewezen om de verworven prestatie i.p.v. de gereduceerde waarde als hypothese te nemen voor de berekeningen inzake de verwachtingsfiche.

- *Pensioentoezegging “vaste bijdrage” of pensioentoezegging “vaste prestatie” waarbij de uitdienstgetreden werknemer ervoor geopteerd heeft om zijn reserve naar de onthaalstructuur over te dragen.*

Net zoals voor de pensioentoezegging vaste bijdrage voor de actieven zijn de wettelijke bepalingen hieromtrent weer voor interpretatie en discussie vatbaar. Enkele mogelijke interpretaties zijn :

- Verwachte pensioenprestatie = kapitalisatie aan 3,25% van de wiskundige reserve, WD inbegrepen;
- In geval van een groepsverzekering met tariefgarantie : verwachte pensioenprestatie = gereduceerd kapitaal
In geval van een groepsverzekering zonder tariefgarantie : verwachte pensioenprestatie = kapitalisatie aan 3,25% van de wiskundige reserve, WD inbegrepen

- *Pensioentoezegging cash-balance*

De wet voorziet geen bepalingen voor dergelijke pensioentoezeggingen. Aangezien dergelijke pensioentoezeggingen als vaste prestatieplannen beschouwd worden zal in geval van een vaste gewaarborgde rentevoet de beloofde pensioenprestatie als verwachte pensioenprestatie genomen worden. In het andere geval kan de berekening gebeuren volgens de hierboven beschreven procedure voor vaste bijdragen.

Omzetting in pensioenrente wanneer de pensioentoezegging een pensioenkapitaal vooropstelt

Wanneer de verwachte pensioenprestatie uitgedrukt is onder de vorm van een pensioenkapitaal dient het verwachte bruto-pensioenkapitaal zoals hierboven bepaald nog omgezet te worden om aldus de te verwachten rente te bekomen.

Zoals hiervoor reeds aangehaald zegt de WAP niets over de manier waarop deze omzetting in het kader van de pensioenfiche dient te gebeuren. Ons insziens lijkt het logisch dat deze omzetting gebeurt volgens de bepalingen voorzien in artikel 19 van het technisch uitvoeringsbesluit dat de regels beschrijft aan de hand waarvan de omzetting van kapitaal in rente dient te gebeuren op het moment dat het kapitaal effectief omgezet wordt (= pensionering). Aldus zal de te verwachten rente uit de pensioenfiche bekomen worden door volgende regels toe te passen op het verwachte pensioenkapitaal :

- ingangsdatum omzetting in rente = voorziene pensioenleeftijd in reglement (dus niet de normale pensioenleeftijd);
- omzetting naar levenslange rente zonder overdraagbaarheid, zonder indexatie en zonder beheerstoelage. Naast de aldus bepaalde rente kunnen ook nog andere omzettingen meegedeeld worden (bv. 80% overdraagbaarheid, 2% indexatie,...);
- de omzetting gebeurt volgens de invulling die aan artikel 19 van het technisch uitvoeringsbesluit gegeven wordt op het ogenblik van berekening.

Wanneer de pensioentoezegging uitgedrukt wordt onder de vorm van een rente i.p.v. een kapitaal, zal de hierboven bepaalde verwachte pensioenprestatie eveneens uitgedrukt worden onder de vorm van een rente. In dat geval dient deze omzetting van kapitaal naar rente niet meer te gebeuren en is het deze rente die vermeld wordt op de verwachtingsfiche.

4.2.3. Historisch overzicht

WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 26§2 van de WAP stelt dat de pensioeninstelling op eenvoudig verzoek aan de aangeslotene een historisch overzicht dient mee te delen van de verworven reserves -in voorkomend geval met vermelding van de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP- en verworven prestaties. Dit overzicht kan beperkt worden tot de periode van aansluiting bij de pensioeninstelling en tot de periode na 1 januari 1996.

PRAKTISCHE INVULLING

Voor wie?

Dit historisch overzicht dient meegedeeld te worden aan de aangeslotene die erom verzoekt. Er dient opgemerkt te worden dat de renteniers nu niet meer uitgesloten worden zoals dat het geval is bij de “gewone” pensioenfiche.

Wanneer?

Dit historisch overzicht dient verstrekt te worden op eenvoudig verzoek.

Aanvraag door wie?

De wet specificeert niet door wie de aanvraag voor dit historisch overzicht kan gebeuren. (aangeslotene, inrichter,...).

Hoe en door wie verzonden?

De wet specificeert niet op welke manier dit historisch overzicht aan de aangeslotene verstrekt dient te worden. Eventueel wordt dezelfde procedure als bij de gewone pensioenfiche gevolgd.

Inhoud?

Historisch overzicht van

- bedrag van de verworven reserves, in voorkomend geval met vermelding van het bedrag dat overeenstemt met de minimumwaarborg uit artikel 24 van de WAP;
- bedrag van de verworven prestaties alsook de datum waarop deze opeisbaar zijn.

Deze bedragen dienen maar verstrekt te worden voor de periode van aansluiting bij de pensioeninstelling en voor de periode na 01/01/1996. Aangezien de verworven reserves in het verleden niet bijgehouden dienden te worden zullen deze bedragen in de praktijk maar correct verstrekt kunnen worden voor de periode vanaf de invoetreding van de WAP i.p.v. vanaf 01/01/1996.

Er dient opgemerkt te worden dat deze historische pensioenfiche vereist dat de in de gewone jaarlijkse pensioenfiche vermelde bedragen en gegevens elektronisch opgeslagen en bewaard dienen te worden, zowel voor de personen die nog in dienst zijn als voor de personen die intussen uitgetreden zijn. Het opslaan van deze gegevens is immers noodzakelijk aangezien het in de praktijk zeer moeilijk is om deze gegevens m.b.t. het verleden te herrekenen, zeker wanneer het gewijzigde pensioentoezeggingen betreft.

4.3. Jaarlijks beheersverslag

WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 42 van de WAP stelt dat de pensioeninstelling of de in de CAO of het pensioenreglement aangeduide persoon jaarlijks een verslag over het beheer van de pensioentoezegging opstelt. Dit verslag wordt ter beschikking gesteld van de inrichter, die het op eenvoudig verzoek aan de aangeslotene meedeelt.

Dit beheersverslag moet informatie bevatten over de volgende elementen :

- de wijze van financiering van de pensioentoezegging en de structurele wijzigingen in die financiering;
- de beleggingsstrategie op lange en korte termijn en de mate waarin daarbij rekening wordt gehouden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten;
- het rendement van de beleggingen;
- de kostenstructuur;
- in voorkomend geval de winstdeling

In geval er een toezichtscomité bestaat, zal deze instantie in het bezit van dit jaarverslag moeten gesteld worden vooraleer het aan de inrichter wordt meegedeeld (artikel 41 § 2 WAP).

PRAKTISCHE INVULLING

Voor wie?

Dit jaarlijks verslag is bestemd voor de inrichter van de pensioentoezegging.

Indien er evenwel een toezichtscomité bestaat, dient deze in het bezit van het jaarlijks verslag gesteld te worden voor de mededeling ervan aan de inrichter.

Verder heeft ook de aangeslotene recht op dit verslag indien hij erom verzoekt.

Wanneer?

Eenmaal per jaar aan de inrichter.

Op aanvraag voor de aangeslotene.

Door wie opgesteld?

Dit verslag dient opgesteld te worden door ofwel de pensioeninstelling, ofwel de persoon aangeduid in de CAO, ofwel de persoon aangeduid in het pensioenreglement.

Hoe en door wie verzonden?

Dit verslag wordt naar de inrichter (en in voorkomend geval ook naar het toezichtscomité) verstuurd door de redacteur ervan (pensioeninstelling of persoon aangeduid in CAO of pensioenreglement). De inrichter staat in voor de verzending ervan naar de aangeslotene, indien deze om dit verslag verzoekt. Het gebruikte communicatiemiddel is niet gespecificeerd in de wet, dus zowel verzending via de post of per e-mail zijn mogelijk.

Inhoud?

De wet beschrijft in algemene bewoordingen welke informatie in het beheersverslag beschreven moet worden. Bij wijze van voorbeeld worden hieronder een aantal concrete elementen opgesomd die in het beheersverslag opgenomen kunnen worden. Het betreft slechts een indicatieve lijst die verre van exhaustief is.

de wijze van financiering van de pensioentoezegging en de structurele wijzigingen in die financiering

- individuele of collectieve kapitalisatie;
- tak 21 (algemeen fonds of gekantonneerd fonds), tak 23 of fonds dat de winst onder aangeslotenen verdeelt;
- fractionering premies;
- genivelleerde premie of risicopremie;
- persoonlijke en/of werkgeversbijdrage;
- duur tariefwaarborg;

de beleggingsstrategie op lange en korte termijn en de mate waarin daarbij rekening wordt gehouden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten

- beleggingsstrategie gekantonneerde fondsen tak 21, beleggingsfondsen tak 21 of specifiek fonds m.b.t. verdeling winst onder aangeslotenen : informatie zoals beschreven in de marketingsfiches;

het rendement van de beleggingen

- Beleggingsfonds tak 23 of gekantonneerd fonds : rendement onderliggende activa;
- Definitie van rendement : al dan niet m.b.t. wiskundige reserves, voor of na aftrek van financiële kosten, voor of na taxatie,...

de kostenstructuur

- Tarifaire opslagen met inbegrip van de commissie-opslagen;

in voorkomend geval de winstdeling

- Netto-winstdeelnamevoet zowel voor leven als voor overlijden;

Hoofdstuk 5 : Plandesign

De WAP beoogt een democratisering van de aanvullende pensioenen uit de tweede pijler. Deze democratisering wordt nagestreefd door de uitbouw van een sociaal gereglementeerde tweede pijler waarbij de rechten van de werknemers wettelijk beschermd worden. Met dit doel voor ogen heeft de wetgever in de WAP verschillende bepalingen opgenomen die het sociaal karakter van deze tweede pijler moeten waarborgen. Zo zijn er verschillende bepalingen met het oog op de bescherming van de rechten van de aangeslotenen (minimumwaarborg artikel 24, verworven rechten bij uittreding, bepalingen i.v.m. informatieverstrekking,...) die voor het grootste gedeelte reeds in de vorige hoofdstukken aan bod kwamen. Daarnaast bevat de WAP ook een aantal regels betreffende het plandesign van aanvullende pensioentoezeggingen.

De WAP-bepalingen m.b.t. het plandesign zijn hoofdzakelijk ingegeven door de bekommernis van de wetgever om een discriminatoire verschillende behandeling van werknemers in het kader van een aanvullende pensioentoezegging te vermijden.⁴³ De WAP spreekt in dit geval van een ongeoorloofd onderscheid. Dit onderscheid kan o.a. tot uiting komen in de aansluitingsvoorwaarden tot het pensioenplan of in verschillende pensioenformules voor aangeslotenen binnen hetzelfde pensioenplan.

Specifiek met betrekking tot het plandesign kunnen volgende artikelen uit de WAP aangehaald worden :

- Artikel 13 stelt dat de aansluiting bij een pensioenstelsel niet uitgesteld mag worden tot na de leeftijd van 25 jaar. Verder bepaalt dit artikel dat de aansluiting niet afhankelijk gemaakt mag worden van het resultaat van een geneeskundig onderzoek.
- Artikel 14 stelt dat de inrichter die een pensioenstelsel invoert geen ongeoorloofd onderscheid mag maken tussen de werknemers. Dit artikel geeft een definitie van wat onder “ongeoorloofd onderscheid” verstaan dient te worden en somt verder een niet-limitatieve lijst van ongeoorloofde onderscheiden op.
- Conform artikel 17 kan de aangeslotene na 1 jaar aansluiting bij een pensioentoezegging aanspraak maken op verworven reserves en prestaties. Artikel 23 stelt dat het verboden is om een pensioentoezegging op dergelijke wijze te omschrijven dat de aangeslotene na 1 jaar nog geen verworven reserves zal hebben.
- Artikel 27 stelt dat de aangeslotene de afkoop van zijn verworven reserves of de uitbetaling van zijn prestatie slechts kan verkrijgen op het moment van zijn pensionering op vanaf het ogenblik waarop hij de leeftijd van 60 jaar bereikt heeft.
- Artikel 99 bepaalt de voorwaarden waaraan een collectief plan en een cafetariaplan moeten voldoen opdat de premietaks m.b.t. de toezeggingen leven, overlijden en arbeidsongeschiktheid gelijk is aan 4,40% i.p.v. 9,25%.

⁴³ In dit verband dient naast de bepalingen uit de WAP eveneens rekening gehouden te worden met de anti-discriminatiewet van 25 februari 2003. Deze wet, die op 27 maart 2003 in voege getreden is en de Europese Richtlijn 2000/78/EG van 27 november 2000 in Belgisch recht omzet, verbiedt alle -directe of indirecte- discriminatie op grond van geslacht, ras, huidskleur, afkomst, nationale of etnische origine, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, fortuin, leeftijd, geloof of levensbeschouwing, huidige of toekomstige gezondheidstoestand en handicap. Daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met de wetten van 5 maart 2002 m.b.t. de niet-discriminatie van deeltijds werkenden en van 5 juni 2002 m.b.t. de niet-discriminatie van werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde duur.

Sectie 5.1. behandelt het ongeoorloofd onderscheid waarvan sprake is in artikel 14 van de WAP. Een aantal richtlijnen worden uitgewerkt aan de hand waarvan nagegaan kan worden in welke mate een verschillende behandeling van aangeslotenen m.b.t. de aanvullende pensioentoezegging al dan niet geoorloofd is.

In sectie 5.2. worden de fiscale implicaties m.b.t. artikel 99 op het plandesign beschreven.

Sectie 5.3. beschrijft de impact op het plandesign van de bepaling dat de verworven rechten na 1 jaar aansluiting niet nul mogen zijn (artikel 23).

5.1. Ongeoorloofd onderscheid

Daar waar Colla enkel stelde dat de werkgever geen ongeoorloofd onderscheid mocht maken *tussen de werknemers van zijn onderneming behorende tot eenzelfde categorie*, bepaalt de WAP nu dat de inrichter geen ongeoorloofd onderscheid mag maken *tussen de werknemers* (artikel 14).

Een aanvullend pensioenplan kan door de inrichter gesloten worden ten gunste van alle personeelsleden of een deel van het personeel. Het pensioenreglement omschrijft in dit laatste geval de betrokken categorie(ën). Vanaf nu dient er dus niet alleen nagegaan te worden of er geen ongeoorloofd onderscheid gemaakt wordt tussen alle aangeslotenen van eenzelfde categorie maar ook tussen alle werknemers van de inrichter. Het ongeoorloofd onderscheid dient beoordeeld te worden

- op het niveau van de technische bedrijfseenheid (en niet de sociale entiteit) in geval van een ondernemingspensioenplan;
- op het niveau van de sector in geval van een sectorpensioenplan.

De WAP verduidelijkt nu wat onder ongeoorloofd onderscheid verstaan dient te worden en stelt dat elk onderscheid dat niet berust op een *objectief criterium* en niet *redelijk verantwoord* is, als ongeoorloofd beschouwd moet worden. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de *beoogde doelstelling, het objectief karakter en de gevolgen van het gemaakte onderscheid*. Het gemaakte onderscheid mag immers niet onevenredig zijn ten opzichte van het beoogde geoorloofde doel. De wet somt zelf enkele voorbeelden van ongeoorloofd onderscheid op.

Hieronder wordt nagegaan in welk mate het al dan niet geoorloofd is om een verschillende behandeling⁴⁴ te voorzien m.b.t. één van de volgende aspecten :

- geslacht;
- leeftijd;
- gezondheidstoestand;
- aspecten verbonden aan het arbeidscontract;
- samenlevingsvorm;
- gezinslast.

Deze richtlijnen zullen steeds aan de hand van een aantal concrete voorbeelden geïllustreerd worden.

5.1.1. Geslacht⁴⁵

- Voor de dienstjaren na 17 mei 1990 mag de pensioentoezegging geen onderscheid maken tussen mannen en vrouwen (cfr. Barber-arrest).⁴⁶ Enkel verschillen in aanvullend pensioen gegrond op de verschillende levensverwachtingen van mannen en vrouwen zijn toegelaten m.a.w. het blijft dus toegelaten om verschillende sterftetafels te hanteren voor mannen en vrouwen. Wanneer het kapitaal leven uitgedrukt wordt als een rente vermenigvuldigd met een vaste coëfficiënt zal deze coëfficiënt dus kunnen variëren in functie van het geslacht van de verzekerde.

⁴⁴ In deze sectie worden enkel de waarborgen leven en overlijden besproken.

⁴⁵ Inzake gelijkheid man-vrouw stelt de Memorie van Toelichting bij de WAP dat het doorslaggevende element om de gelijkheid van behandeling te beoordelen de aard van de verbintenis is die de inrichter van het pensioenplan heeft genomen. Voor een pensioentoezegging *vaste prestatie* impliceert dit *dezelfde prestaties* voor mannen als voor vrouwen terwijl dit voor een pensioentoezegging *vaste bijdragen dezelfde bijdrage* voor mannen als voor vrouwen impliceert.

⁴⁶ Verschillen in aanvullend pensioen m.b.t. de dienstjaren gelegen vóór 17 mei 1990 blijven evenwel toegelaten.

- Het standpunt m.b.t. de gelijke behandeling van mannen en vrouwen heeft in de praktijk een weerslag op bepaalde “cafetariaplannen” nl. deze waarbij de inrichter een globale enveloppe aan de aangeslotene toekent, die de keuze heeft op welke wijze deze enveloppe over de verschillende dekkingen verdeeld wordt (pensioen, overlijden, invaliditeit,...) maar waarbij telkens een minimale overlijdensdekking wordt opgelegd.

Om de gelijke behandeling van mannen en vrouwen voor dergelijke plannen na te gaan onderzoekt men in dit geval de verbintenissen die afzonderlijk zijn aangegaan. Voor een verbintenis van het type vaste bijdragen slaat de gelijke behandeling op de hoogte van de stortingen. De premie m.b.t. de minimale overlijdensdekking zal voor mannen en vrouwen verschillend zijn indien gewerkt wordt met verschillende sterftetafels voor mannen en vrouwen. Aldus zal na aftrek van deze overlijdenspremie het overblijvende saldo waarvan de besteding door de aangeslotene vrij gekozen kan worden verschillend zijn voor mannen en vrouwen wat ingaat tegen de gelijke behandeling van mannen en vrouwen. Tenzij er gewerkt wordt met unisex-sterftetafels zal het dus niet meer mogelijk zijn om cafetariaplannen aan te bieden waarbij een minimale overlijdensdekking wordt opgelegd aan de aangeslotenen. Een cafetariaplan met een volledige keuzevrijheid voor de aangeslotene blijft evenwel mogelijk. (zie verder in sectie 5.2)

- Het toekennen van overlevingspensioenen aan mannelijke of vrouwelijke aangeslotenen alleen is ongeoorloofd.

Voorbeelden

	Geoorloofd	Ongeoorloofd
$P(t,a,R) = n/tot \times [80\% \times S_t - WP_t]$ met tot = 45 voor mannen en 40 voor vrouwen	☐	☒
Plan met bijdrage = $x\% S_t$, x verschillend voor mannen en vrouwen	☐	☒
Cafetariaplan met geïntegreerd budget met vrije dekking overlijden	☒	☐
met verplicht minimumkapitaal overlijden zonder unisex-sterftetafels	☐	☒
met verplicht minimumkapitaal overlijden met unisex-sterftetafels	☒	☐

5.1.2. Leeftijd

Artikel 14§3,3° verbiedt elke differentiatie van de pensioentoezegging in functie van de leeftijd. Op deze regel zijn evenwel enkele uitzonderingen toegestaan die hieronder toegelicht worden.

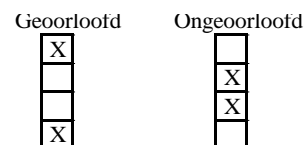
Aansluitingsleeftijd

- Artikel 13 van de WAP stelt dat de aansluiting niet uitgesteld mag worden tot na de leeftijd van 25 jaar. Het invoeren van een aansluitingsleeftijd blijft dus geoorloofd voor zover dit niet tot gevolg heeft dat de betrokken persoon niet aangesloten is vanaf de leeftijd van 25. Aldus is het verboden om in het plan een aansluitingsleeftijd van meer dan 25 jaar te voorzien.
- Het invoeren van een wachttijd in functie van de anciënniteit is enkel mogelijk voor personen onder de 25 jaar voor zover deze personen uiterlijk op hun 25ste bij het plan aangesloten worden. Analooq kan een proefperiode maar als reden gebruikt worden om de aansluiting uit te stellen voor zover de werknemer uiterlijk op zijn 25ste aangesloten is.

- Als het pensioenreglement niet voorziet in een aansluitingsleeftijd, valt de aansluiting samen met de datum van intrede in de categorie van het betreffende pensioenplan.

Voorbeelden

Aansluitingsleeftijd = 20 jaar
 Aansluitingsleeftijd = 30 jaar
 Aansluiting vanaf 2 jaar anciënniteit
 Aansluiting vanaf 2 jaar anciënniteit maar ten laatste op 25 jaar

Eindleeftijd

Artikel 27 verbiedt de afkoop van verworven reserves of de uitbetaling van de prestatie vóór het bereiken van de leeftijd van 60 jaar, of vóór de pensionering indien de werknemer zijn wettelijk pensioen voor zijn 60ste opneemt.⁴⁷ De tweede paragraaf van artikel 61 van de WAP stelt dat in afwijking van artikel 27 tot 6 maanden na de publicatie van de wet een pensioentoezegging mag ingevoerd worden die in een pensioenleeftijd vanaf 58 jaar voorziet. Aldus wordt de draagwijdte van artikel 27 impliciet uitgebreid.

Dit artikel viseert dus niet alleen het feit dat de sommen opgevraagd kunnen worden vanaf de leeftijd van 60 jaar maar ook het feit dat het pensioenreglement een pensioenleeftijd vanaf 60 jaar kan hanteren.⁴⁸

- Het voorzien van een *eindleeftijd jonger dan 60 jaar* in het pensioenplan is in de regel dus niet meer mogelijk. Enkel indien de wettelijke pensioenleeftijd voor de betreffende categorie van aangeslotenen lager dan 60 is, is het mogelijk om deze leeftijd als eindleeftijd in het pensioenplan te voorzien. Als voorbeeld kunnen hier bijvoorbeeld de topsporters aangehaald worden waarvoor een eindleeftijd van 35 voorzien kan worden volgens artikel 27 van de WAP (ingevoerd door artikel 85 van de programmawet van 22 december 2003).
- Een werknemer die in dienst blijft na het verstrijken van de voorziene eindleeftijd, blijft volgens de Memorie van Toelichting aangesloten bij de pensioentoezegging. Er wordt evenwel niet bij vermeld of in dat geval de premiebetaling ook verdergezet dient te worden. Ons inziens dienen hiertoe de volgende regels gevolgd te worden :

- *Eindleeftijd in pensioenreglement = 65 jaar*

In dit geval heeft de werkgever een objectieve rechtvaardiging om de premiebetaling stop te zetten voor werknemers die in dienst blijven na de leeftijd van 65 jaar. De wettelijke pensioenleeftijd is immers vastgelegd op 65 jaar en is dus een objectieve rechtvaardigingsgrond voor de stopzetting van de premiebetaling. Een verderzetting door de aangeslotene van zijn professionele activiteiten na 65 jaar gebeurt op vrijwillige basis in onderling overleg met de werkgever. Bij deze keuze dient de aangeslotene rekening te

⁴⁷ Zoals in hoofdstuk 2 reeds aangegeven, worden op dit principe twee afwijkingen toegestaan :

- In het kader van een uitreding kunnen de verworven reserves worden overgedragen naar een andere pensioeninstelling;
- Op voorwaarde dat het pensioenreglement dit toestaat, mag de verworven reserve afgekocht worden met het oog op de wedersamenstelling van een hypothecair krediet voor zover deze gebruikt wordt om onroerende goederen die belastbare inkomsten opbrengen, te verwerven, te bouwen, te verbeteren, te herstellen of te verbouwen die gelegen zijn op het grondgebied van de Europese Unie.

⁴⁸ Voor de pensioentoezeggingen ingesteld door CAO, pensioenreglement of -overeenkomst gesloten voor de publicatie van de WAP in het Staatsblad -d.i. 15 mei 2003- is deze regel slechts van toepassing vanaf 01/01/2010. (artikel 61). Voor de bestaande pensioenplannen kan dus tot 01/01/2010 een eindleeftijd lager dan 60 jaar voorzien blijven.

houden met de potentiële stopzetting van de financiering van het aanvullend pensioenplan.

De werkgever kan facultatief de premiebetaling verderzetten voor deze werknemers of kan facultatief de mogelijkheid aanbieden dat het op 65 jaar verzekerde kapitaal verder in de pensioeninstelling wordt gekapitaliseerd zonder nieuwe premiestortingen. Indien hij deze opties aan deze werknemers aanbiedt, dan moet hij dit wel doen voor alle werknemers die zich in die situatie bevinden.

o *Eindleeftijd in pensioenreglement < 65 jaar*

In tegenstelling tot een eindleeftijd van 65 jaar, heeft een andere eindleeftijd geen link met de wettelijke pensioenleeftijd. Het lijkt dus minder evident om objectieve gronden te vinden op basis waarvan een 61-jarige die nog in dienst is bij de werkgever anders kan behandeld worden dan een 59-jarige werknemer.

Het is dus aangewezen om de werkgever te verplichten het pensioenplan met premiebetaling verder te zetten voor werknemers die na de voorziene eindleeftijd in dienst blijven bij de werkgever en dit tot de leeftijd van 65 jaar. Indien de werkgever de mogelijkheid wil geven aan de werknemer om toch al vanaf 60 jaar het tot dan toe opgebouwde kapitaal op te nemen, dan is het aangewezen om deze mogelijkheid tot partiële afkoop expliciet in het pensioenreglement te vermelden.

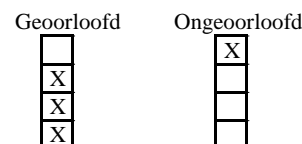
- Ofschoon de wettelijke pensioenleeftijd in de regel gelijk is aan 65, blijft het mogelijk dat een pensioenplan een *eindleeftijd ouder dan 65 jaar* (bv. 70 jaar) vooropstelt op voorwaarde dat het pensioenplan een vervroegde opname mogelijk maakt vanaf de leeftijd van 65.

Voorbeelden

- Voorziene eindleeftijd = 55 jaar (*)
- Voorziene eindleeftijd = 60 jaar
- Voorziene eindleeftijd = 65 jaar
- Voorziene eindleeftijd = 70 jaar (**)

(*) = categorie waarvoor wettelijke pensioenleeftijd >55 jaar

(**) = op voorwaarde dat vervroegde opname vanaf 65 jaar mogelijk is

Gunstige regel bij vroegtijdig uittreden(anticipatieregels)

Wanneer een aangeslotene vroegtijdig uit het plan treedt (bv. op 60-jarige leeftijd voor een plan met een eindleeftijd van 65 jaar), kan het gebeuren dat het pensioenplan voorziet in een gunstigere vergoeding dan de zuivere actuariële reductie van de prestaties op 65 jaar naar 60 jaar. Het voorzien van dergelijke anticipatieregels is volgens ons nog steeds geoorloofd aangezien :

- iedere aangeslotene over dezelfde keuzemogelijkheden beschikt. Een 59-jarige werknemer die zijn beroepsactiviteiten stopzet kan immers ook genieten van de gunstige regel bij vroegtijdige uittreding op voorwaarde dat hij zijn reserves tot de leeftijd van 60 jaar bij de pensioeninstelling laat staan.
- verschillende situaties op een verschillende wijze mogen behandeld worden;
- het KB Leven van 14 november 2003 in financieringsregels voorziet voor dergelijke gevallen van anticipatie en dus impliciet de mogelijkheid erkent om bij de actualisatie een hogere prestatie te voorzien dan deze die bekomen zou worden via een actuariële reductie. Deze bepaling vormt een objectieve rechtvaardigingsgrond om desbetreffende ongelijke behandeling in functie van de leeftijd toe te laten.

Leeftijdifferentiatie vaste prestatie

- De WAP verbiedt elke differentiatie van de prestatie leven/overlijden in functie van de leeftijd. Dergelijke differentiatie is immers niet gestoeld op objectieve of redelijk verantwoorde gronden en is in de regel dus niet toegelaten.
- Hierop kan o.i. evenwel volgende uitzondering gemaakt worden. Bepaalde renteplannen kunnen immers voorzien in een overlijdenskapitaal dat overeenstemt met het vestigingskapitaal van de rente. Eenzelfde verzekerde rente leidt dan uiteraard tot verschillende verzekerde overlijdenskapitalen in functie van de leeftijd. Doordat de rente voor éénieder dezelfde is en er een duidelijke actuariële verklaring is voor het verschil in kapitaal overlijden is dit o.i. een objectief en verantwoord onderscheid en blijft dit aldus toegelaten.

Er wordt wel aangeraden om de techniek waarbij het vestigingskapitaal bekomen wordt door de rente te vermenigvuldigen met een vaste coëfficiënt niet langer toe te passen voor de nieuwe pensioenplannen. Niettegenstaande deze omzettingcoëfficiënten destijds gestoeld waren op actuariële gronden evolueren ze niet mee met deze actuariële principes waardoor het niet meer zeker is of er nog sprake kan zijn van een objectief en actuarieel verantwoord onderscheid. De CBFA heeft een negatief advies geformuleerd om deze techniek nog langer toe te passen en dit zowel voor de nieuwe als voor de bestaande pensioenplannen (zie *bijlage I*)

Voorbeelden

	Geoorloofd	Ongeoorloofd
$P(t,a,R) = n/45 \times [x\% \times S_t - WP_t]$ met x variërend i.f.v. de leeftijd	☐	☒
Plan met $P(t,a,R) = x\% S_t$, x variërend i.f.v. de leeftijd	☐	☒
Plan met renteprestatie $P(t,a,R)$ en kapitaal overlijden (KO) gelijk aan KO = vestigingskapitaal rente $P(t,a,R)$ KO = $P(t,a,R) \times$ omzettingcoëfficiënt met nominaal vastgelegde omzettingcoëfficiënt per leeftijd	☒ ☐	☐ ☒
Plan met kapitaal overlijden (KO) gelijk aan KO = $200\% \max(S1,St) + y\% \max(0,St-S1)$ met y variërend i.f.v. leeftijd	☐	☒

Leeftijdifferentiatie vaste bijdragen

In geval van een pensioentoezegging “vaste bijdragen” is een zekere differentiatie in functie van de leeftijd toegestaan.

- Het bijdragepercentage toegepast op het loon op leeftijd x mag echter niet kleiner zijn dan het bijdragepercentage op een latere leeftijd y , geactualiseerd tegen een jaarlijkse rentevoet van 4% over de periode die zich tussen deze leeftijden uitstrekt. Ofschoon de wet er niets expliciet over zegt, zijn wij van oordeel dat deze 4%-regel niet van toepassing is op de werkgevers- en persoonlijke bijdragen afzonderlijk maar enkel op de totale bijdrage.
- Indien de differentiatie in trappen gebeurt, wordt die 4%-vergelijking gemaakt tussen de leeftijden die overeenstemmen met het begin van elke trap. Indien het pensioenreglement evenwel geen expliciete minimale aansluitingsleeftijd voorziet is de vraag met welke beginleeftijd er gewerkt moet worden om de 4%-regel te verifiëren voor het bijdragepercentage van de eerste trap. Er wordt gesuggereerd om hiervoor de leeftijd van 18 jaar te nemen nl. de leeftijd die overeenstemt met het einde van de schoolplicht.

- Indien het bijdrage-percentage bovendien opgesplitst is als som van percentages op verschillende salarisschijven (bv. $x_t\% \min(S_t, S1) + y_t\% \max(0, S_t - S1)$) dan geldt deze 4%-regel o.i. voor de verschillende percentages van elke salarisschijf afzonderlijk. (dus zowel 4% regel voor $x_t\%$ als voor $y_t\%$).
- Indien de pensioentoezegging vaste bijdragen verschillende bijdragepercentages voorziet in functie van de anciënniteit⁴⁹ en van de leeftijd dient o.i. volgende regel gevolgd te worden :
  - indien eerst een opsplitsing gemaakt wordt in functie van de anciënniteit en daarna elke anciënniteitsschijf verder wordt opgesplitst in functie van de leeftijd dan dient de 4%-regel enkel toegepast te worden voor de bijdragepercentages binnen elke anciënniteitsschijf afzonderlijk.
  - indien evenwel eerst een opsplitsing in functie van de leeftijd gemaakt wordt en daarna elke leeftijdsschijf verder wordt opgesplitst in functie van de anciënniteit dan dient de 4%-regel toegepast te worden op het geheel van alle bijdragepercentages en niet alleen op het geheel van bijdragepercentages per leeftijdsschijf.
- Ofschoon voor een pensioentoezegging “vaste prestaties” geen leeftijdsdifferentiatie toegestaan is, blijft het o.i. toch nog mogelijk om een pensioentoezegging “vaste prestaties” te voorzien waarbij de persoonlijke bijdragen stijgen in functie van de leeftijd op voorwaarde dat deze persoonlijke bijdragen duidelijk als vaste bijdragen gedefinieerd zijn in het pensioenreglement en deze voldoen aan de 4%-norm.
- Een differentiatie in functie van de leeftijd van een pensioentoezegging van het type “vaste bijdragen” waarbij de vaste bijdragen niet uitgedrukt zijn in functie van het salaris lijkt ons niet toegelaten zelfs indien deze bijdragen jaarlijks met niet meer dan 4% stijgen. De wet verbiedt immers elke differentiatie in functie van de leeftijd en voorziet enkel een uitzonderingsmaatregel voor vaste bijdragen die stijgen in functie van het loon. Een differentiatie van vaste bijdragen die niet uitgedrukt zijn in functie van het loon lijkt ons juridisch gezien dus niet toegelaten. Deze vraag zal aan de CBFA voorgelegd worden.

Voorbeelden

	Geoorloofd	Ongeoorloofd
Plan met Bijdrage = $x\% S_t$ voor leeftijd n_1 t.e.m. n_2-1 Bijdrage = $y\% S_t$ voor leeftijd n_2 t.e.m. n_3-1 Bijdrage = $z\% S_t$ voor leeftijden vanaf n_3 met $y \geq z / 1,04^{(n_3-n_2)}$ $x \geq y / 1,04^{(n_2-n_1)}$	☒	☐
Plan zonder expliciete minimale aansluitingsleeftijd met Bijdrage = $x\% S_t$ voor leeftijden t.e.m. n_2-1 Bijdrage = $y\% S_t$ voor leeftijd n_2 t.e.m. n_3-1 Bijdrage = $z\% S_t$ voor leeftijden vanaf n_3 met $y \geq z / 1,04^{(n_3-n_2)}$ $x \geq y / 1,04^{(n_2-18)}$	☒	☐

⁴⁹ Een differentiatie in functie van de anciënniteit is geoorloofd voor zover het redelijk en progressief karakter behouden blijft (zie verder 5.1.4. : aspecten verbonden aan het arbeidscontract)

	Geoorloofd	Ongeoorloofd
Plan met Bijdrage = $x_1\% \max(S_1, S_t) + x_2\% \max(0, S_t - S_1)$ voor leeftijd n_1 t.e.m. $n_2 - 1$ Bijdrage = $y_1\% \max(S_1, S_t) + y_2\% \max(0, S_t - S_1)$ voor leeftijd n_2 t.e.m. $n_3 - 1$ Bijdrage = $z_1\% \max(S_1, S_t) + z_2\% \max(0, S_t - S_1)$ voor leeftijden vanaf n_3 met $y_1 > z_1 / 1,04^{(n_3 - n_2)}$ en $y_2 > z_2 / 1,04^{(n_3 - n_2)}$ $x_1 > y_1 / 1,04^{(n_2 - n_1)}$ en $x_2 > y_2 / 1,04^{(n_2 - n_1)}$	☒	☐
Plan met differentiatie i.f.v. anciënniteit en dan i.f.v. leeftijd Indien anciënniteit < n jaar Bijdrage = $w\% S_t$ Indien anciënniteit $\geq n$ jaar Bijdrage = $x_1\% \max(S_1, S_t) + x_2\% \max(0, S_t - S_1)$ voor leeftijd n_1 t.e.m. $n_2 - 1$ Bijdrage = $y_1\% \max(S_1, S_t) + y_2\% \max(0, S_t - S_1)$ voor leeftijd n_2 t.e.m. $n_3 - 1$ Bijdrage = $z_1\% \max(S_1, S_t) + z_2\% \max(0, S_t - S_1)$ voor leeftijden vanaf n_3 met $y_1 > z_1 / 1,04^{(n_3 - n_2)}$ en $y_2 > z_2 / 1,04^{(n_3 - n_2)}$ $x_1 > y_1 / 1,04^{(n_2 - n_1)}$ en $x_2 > y_2 / 1,04^{(n_2 - n_1)}$	☒	☐
Plan met differentiatie i.f.v. leeftijd en dan i.f.v. anciënniteit Indien $25 < \text{leeftijd} < n$ jaar $P(t, a, R) = w\% S_t$ Indien leeftijd $\geq n$ jaar $P(t, a, R) = x_1\% \max(S_1, S_t) + x_2\% \max(0, S_t - S_1)$ voor anciënniteit < m_1 $P(t, a, R) = y_1\% \max(S_1, S_t) + y_2\% \max(0, S_t - S_1)$ voor $m_1 \leq \text{anciënniteit} < m_2$ $P(t, a, R) = z_1\% \max(S_1, S_t) + z_2\% \max(0, S_t - S_1)$ voor anciënniteit $\geq m_2$ met $y_1 > z_1 / 1,04^{(m_3 - m_2)}$ en $y_2 > z_2 / 1,04^{(m_3 - m_2)}$ $x_1 > y_1 / 1,04^{(m_2 - m_1)}$ en $x_2 > y_2 / 1,04^{(m_2 - m_1)}$ $w > x_1 / 1,04^{(n - 25)}$ en $w > x_2 / 1,04^{(n - 25)}$ $w \leq x_1 \leq y_1 \leq z_1$ en $w \leq x_2 \leq y_2 \leq z_2$	☒	☐

Leeftijdifferentiatie cash-balance

De WAP staat enkel een afwijking op het verbod op differentiatie in functie van de leeftijd toe voor vaste bijdrage-plannen (cfr. 4%-regel). Aldus is voor cash-balanceplannen -die bovendien juridisch als vaste prestatieplannen beschouwd worden- geen differentiatie in functie van de leeftijd mogelijk.

Maximumleeftijd voor de uitkering van de wezenrente

De meeste pensioenplannen die voorzien in een uitbetaling van een wezenrente vermelden een maximumleeftijd tot wanneer de rente wordt uitbetaald. In dat geval moet het pensioenplan voorzien in *eenzelfde maximumleeftijd* voor alle kinderen van alle werknemers. Verder mag er ook geen beperking van het aantal kinderen in de waarborg worden opgenomen.

De invoering van een maximumleeftijd is gestoeld op een objectieve rechtvaardigingsgrond, met name de compensatie van het verlies van de kostwinner. De vastlegging van de maximumleeftijd moet dan wel verband houden met deze rechtvaardigingsgrond. Mogelijke maximumleeftijden kunnen bij voorbeeld zijn :

- 18 jaar (meerderjarigheid);
- 25 jaar (tot 31 augustus van het jaar waarin het kind 18 wordt hebben de ouders altijd recht op kinderbijslag. Vanaf dan hangt dit recht op kinderbijslag af van een aantal factoren maar bedraagt de maximum leeftijd 25 jaar);
- daadwerkelijke stopzetting van het kindergeld (tussen 18 en 25 jaar).

5.1.3. Gezondheidstoestand

Artikel 13 bepaalt dat voor een pensioenstelsel (i.e. de waarborgen leven en overlijden vóór en na de pensionering) een geneeskundig onderzoek enkel opgelegd mag worden in één van de volgende gevallen :

- wanneer de aangeslotene de vrijheid heeft om de omvang van de overlijdensdekking te kiezen (cfr. cafetariaplannen);
  - wanneer het kapitaal bij overlijden minstens 50% hoger is dan het kapitaal bij leven;
  - wanneer er 10 of minder werknemers aangesloten zijn bij het pensioenstelsel.
- De aansluiting tot een pensioenplan mag niet afhankelijk gemaakt worden van het resultaat van dit geneeskundig onderzoek.
  - De WAP verbiedt niet dat er bijpremies gevraagd worden in functie van het resultaat van dit geneeskundig onderzoek. De Memorie van Toelichting stelt dat deze bijpremies door de inrichter gedragen moeten worden.

5.1.4.Aspecten verbonden aan het arbeidscontract.

Categorieën van aangeslotenen

Een aanvullend pensioenstelsel kan door de inrichter gesloten worden ten gunste van alle personeelsleden of van een deel van het personeel. In dit laatste geval omschrijft het pensioenreglement de betrokken categorie(ën). De wet verbiedt de oprichting van dergelijke categorieën niet maar sluit wel iedere ongeoorloofd onderscheid dienaangaande uit. Het afbakenen van de categorie waarop het betreffende pensioenplan van toepassing is, is al dan niet geoorloofd voor zover het onderscheid waarop die afbakening steunt al dan niet geoorloofd is m.a.w. het onderscheid moet objectief en redelijk verantwoord zijn.

Het feit of een bepaalde categorie al dan niet toegelaten is, hangt evenwel vaak af van de desbetreffende onderneming waarvoor het pensioenplan van toepassing is. Het is immers mogelijk dat het afbakenen van een pensioenplan voor een bepaalde categorie in een bepaalde onderneming (bv. grote onderneming) objectief en redelijk verantwoord is terwijl dit voor een andere onderneming (bv. KMO) niet het geval is. Aldus dient het al dan niet geoorloofd zijn van een bepaalde categorie van aangeslotenen steeds op het niveau van de onderneming zelf geverifieerd te worden.

- De Memorie van Toelichting bevestigt dat de categorieën die op voldoende wijze bepaald zijn in
  - de wet van 3 juli 1978 op de arbeidsovereenkomsten,
  - de wet van 20 september 1948 houdende de organisatie van het bedrijfsleven
  - de wetgeving op de ondernemingsraden en de comités voor preventie en bescherming op het werk
 toegelaten categorieën zijn om de aansluiting tot het pensioenplan af te bakenen.

Aldus mag elke onderneming voor volgende categorieën steeds een onderscheid maken m.b.t. de aansluiting tot een pensioenplan :

- arbeiders;
- bedienden;
- handelsvertegenwoordigers;
- dienstboden;
- huisarbeiders;
- studenten;
- kaderpersoneel;

- directiepersoneel;
- bezoldigde bestuurders
- Naar onze mening is de volgende niet-exhaustieve lijst van categorieën eveneens toegelaten voor zover het onderscheid tussen deze personeelscategorieën binnen de betrokken onderneming objectief gerechtvaardigd kan worden:

Algemene categorieën

- Directieleden : categorie adjunct-directeurs, administratieve directeurs, commercieel directeurs, algemene directie, raadgevers toegevoegd aan de directie, ...
- Kaderleden : categorie hoger kader, midden kader, lager kader, commercieel kader, productieverantwoordelijken, raadgevers, sales managers, junior managers, senior managers, key account managers diensthoofden,...
- Categorie overige bedienden,
- Categorie arbeiders,

Categorieën verbonden met een bepaalde activiteit : architecten, apothekers, geneesheren, intern personeel, extern personeel, directie-secretarissen, beroepssporters, burgerlijk ingenieurs,...

Speciale categorieën :

- Categorieën erkend door artikel 32 WIB (zelfstandige bedrijfsleiders),
- Expatriates,
- Personeel komende van een onderneming die door de nieuwe werkgever is overgenomen,
- Personeel gedetacheerd bij centrale zetel.

Een mogelijke rechtvaardiging voor deze opsplitsing kan gevonden worden in het feit dat een onderneming deze personeelscategorieën binnen zijn human-resourcesbeleid verschillend kwalificeert (o.a. verschillende loonbarema's). Er dient evenwel op gewezen te worden dat de hierboven opgesomde categorieën niet voor elke onderneming als geoorloofd kunnen gecatalogeerd worden.

Voorbeelden

Differentiatie i.f.v.	Geoorloofd	Ongeoorloofd
studenten, uitzendkrachten	☒	☐
expatriates	☒	☐
directie	☒	☐
kaderpersoneel	☒	☐
bedienden	☒	☐
arbeiders	☒	☐
personeel gedetacheerd bij centrale zetel	☒	☐
personeelsleden met een salaris hoger dan ... EUR	☐	☒
Personeel in dienst vanaf datum X	☐	☐
- met een voordeliger plan dan datgene wat voor indienstgetredenen vóór X van toepassing is	☐	☒
- met een minder voordelig plan dan datgene wat voor indienstgetredenen vóór X van toepassing is	☒	☐
personeel die verworven reserves van een vorige werkgever overgebracht heeft naar het pensioenplan van de nieuwe inrichter	☒	☐
personeel komende van werkgever X die tot zelfde groep behoort	☐	☒
personeel komende van werkgever X overgenomen door nieuwe werkgever	☒	☐
personeel komende van werkgever X onafhankelijk van nieuwe werkgever	☐	☒
personeel met universitair diploma	☐	☒
personeel in brugpensioen	☒	☐
personeel met Belgische nationaliteit	☐	☒
personeel komende van land ...	☐	☒
personeel in vooropzeg	☐	☒

Deeltijdse arbeidsovereenkomst⁵⁰

- Deeltijds werkenden mogen niet van een aanvullend pensioenstelsel worden uitgesloten wanneer zij aan alle aansluitingsvoorwaarden voldoen die moeten gelden voor voltijdse werknemers.
- Deeltijds werkenden moeten bovendien over dezelfde rechten als hun voltijdse collega's beschikken zij het herrekend in verhouding tot hun effectieve arbeidsduur. Voor het bepalen van hun pensioenprestatie zal hun pensioengrondslag in een voltijds equivalent omgerekend worden. Aan de hand van deze voltijdse pensioengrondslag wordt dan de pensioenprestatie berekend. Om de pensioenprestatie voor de deeltijds tewerkgestelde te bekomen wordt deze voltijdse pensioenprestatie dan herleid in verhouding tot de effectieve tewerkstellingsgraad.
- Voor de personen van 50 jaar en ouder die hun arbeidsprestaties verminderen, heeft minister Reynders geantwoord op een parlementaire vraag (dd. 22 juni 2002). Wanneer de arbeidstijd wordt verminderd volgens de bepalingen uit CAO 77 bis over de verminderde arbeidsprestaties voor werknemers van 50 jaar en ouder, mag voor de bepaling van de laatste normale brutobezoldiging rekening gehouden worden met de bezoldiging die de werknemer zou ontvangen hebben indien hij voltijds was blijven werken. In dit antwoord stelt de Minister dat het groepsverzekeringsreglement kan bepalen dat deze personen beschouwd worden alsof ze voltijds in dienst zijn, dus zonder de voordelen te proratiseren (dit wordt verantwoord in het kader van 'tijdskrediet is een sociale maatregel').

Ook voor de werknemers die vanaf 55 jaar halftijds met brugpensioen zijn, kan -analoog aan de redenering hierboven- het groepsreglement bepalen dat deze personen beschouwd worden alsof ze voltijds in dienst zijn (dus zonder de voordelen te proratiseren)

Schorsing arbeidsovereenkomst

Werknemers waarvan het arbeidscontract gedurende een bepaalde tijd geschorst wordt, zullen tijdelijk als "slapers" worden behandeld. Tijdens de periode van schorsing van de arbeidsovereenkomst ontvangt de werknemer geen loon meer waardoor de premies eveneens geschorst worden en de contracten premievrij worden gemaakt. Deze schorsingsmogelijkheid levert geen problemen op in het licht van de anti-discriminatiewet - het verschil in behandeling heeft geen betrekking op één van de door deze wet opgesomde criteria of in het licht van art. 14 van de WAP. Dit verschil in behandeling berust immers op een objectief feit nl. de schorsing van het arbeidscontract en is dus geoorloofd. Het is immers logisch en legitiem dat een persoon die tijdelijk niet meer werkzaam is bij zijn werkgever ook geen loon meer ontvangt van deze laatste en aldus ook niet meer geniet van premiestortingen in het kader van zijn groepsverzekering

Dezelfde opmerking als voor de deeltijds werkenden van 50 jaar en ouder en voor de werknemers die vanaf 55 jaar met halftijds brugpensioen gaan (zie paragraaf deeltijdse arbeidsovereenkomst) is ook hier van toepassing.

⁵⁰ De wet van 5 maart 2002 betreffende de non-discriminatie van werknemers met een arbeidscontract van bepaalde duur voorziet dat deze werknemers -louter op grond van het feit dat zij voor een bepaalde tijd werken- niet minder gunstig mogen behandeld worden dan vergelijkbare werknemers in vaste dienst, tenzij het verschil in behandeling om objectieve redenen gerechtvaardigd is.

Arbeidsovereenkomsten van bepaalde duur

De WAP zegt niets over het onderscheid dat gemaakt wordt tussen werknemers met een arbeidscontract van onbepaalde duur en deze met een contract van bepaalde duur. De wet van 5 juni 2002 betreffende de non-discriminatie van de werknemers met een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur voorziet dat deze werknemers louter op grond van het feit dat zij voor een bepaalde tijd werken, niet minder gunstig behandeld mogen worden dan vergelijkbare werknemers in vaste dienst tenzij het verschil in behandeling om objectieve redenen gerechtvaardigd is.

- De toekenning van een aanvullend pensioen door een werkgever heeft tot doel om het wettelijk pensioen van de gepensioneerde werknemers van het bedrijf aan te vullen. Dit voordeel is erop gericht werknemers te motiveren om gedurende een lange tijd binnen het bedrijf te blijven werken. Het is o.i. dus verantwoord dat men werknemers waarvan men op voorhand weet dat ze slechts een korte periode in dienst blijven *uitsluit van het luik leven en overlijden na pensionering* van de pensioentoezegging. Dit standpunt werd ter goedkeuring voorgelegd aan de CBFA.
- Dezelfde redenering is niet zo evident voor de risicodekkingen (bv. overlijden voor pensionering, invaliditeit,...). Het valt aan te raden om voor de risicodekkingen de werknemers met een arbeidscontract van bepaalde duur op een gelijke wijze te behandelen als de werknemers met een arbeidscontract van onbepaalde duur.

Anciënniteit

De Memorie van Toelichting stelt uitdrukkelijk dat een pensioentoezegging waarbij de bijdragen stijgen in functie van de anciënniteit toegelaten zijn op voorwaarde dat dit niet tot gevolg heeft dat de werknemer niet aangesloten is op de leeftijd van 25 jaar. Bij het bepalen van de percentages in functie van de anciënniteit dient er evenwel steeds voor gezorgd te worden dat het redelijk en progressief karakter behouden blijft.

Voorbeelden

	Geoorloofd	Ongeoorloofd
Plan met P(t,a,R) = 2% S _t indien anciënniteit < 20 jaar	☒	☐
P(t,a,R) = 3% S _t indien anciënniteit >= 20 jaar		
Plan met P(t,a,R) = 0,1% S _t indien anciënniteit < 20 jaar	☐	☒
P(t,a,R) = 5% S _t indien anciënniteit >= 20 jaar		

Salaris

Een pensioentoezegging waarbij het bijdrage-percentage varieert in functie van de hoogte van het salaris is geoorloofd op voorwaarde dat het onderscheid redelijk en progressief is.

- Bij pensioenplannen van het type “vaste bijdragen” waarbij het bijdragepercentage varieert in functie van de hoogte van het salaris moet er dus over gewaakt worden dat het onderscheid redelijk blijft. Het is aldus wel toegelaten om de bijdrage op te splitsen in een percentage van het gedeelte van het salaris onder de loongrens en een ander percentage op het gedeelte erboven. Opdat dit onderscheid objectief en redelijk verantwoord zou zijn, dient er evenwel voor gezorgd te worden dat de verhouding tussen beide percentages niet extreem is alsook dat het percentage toegepast op het salarisgedeelte onder de loongrens voldoende significant is (bv. minstens 0,5%). Aldus zal de totale bijdrage niet fundamenteel verschillen tussen aangeslotenen met een salaris net onder de loongrens en aangeslotenen met een salaris net boven de loongrens.

Voorbeelden

Plan met $P(t,a,R) = 1\% \max(S_1, S_t) + 2\% \max(0, S_t - S_1)$
 Plan met $P(t,a,R) = 0,1\% \max(S_1, S_t) + 5\% \max(0, S_t - S_1)$

Geoorloofd	Ongeoorloofd
<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">X</div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> </div>
<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> </div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">X</div>

5.1.5 Samenlevingsvorm

- Er kunnen vier verschillende samenlevingsvormen worden onderscheiden :
  - gehuwd;
  - wettelijk samenwonend (geregistreerd bij de ambtenaar van de burgerlijke stand);
  - feitelijk samenwonend;
  - ongehuwd.

Werknemers die gehuwd zijn of wettelijk samenwonen vertonen duidelijk de wil om een duurzame relatie uit te bouwen. De wetgeving stemt in toenemende mate de regeling die voor wettelijk samenwonenden geldt, af op die van de gehuwden (cfr. successierechten en personenbelasting). Het samenlevingscontract dat geregistreerd werd bij de ambtenaar van de burgerlijke stand is -net als het huwelijkscontract- een objectief criterium om te bepalen of een werknemer in gemeenschap leeft met een andere persoon en is bovendien makkelijk te controleren. Aldus is het o.i. niet toegelaten om een wettelijk samenwonende werknemer op een verschillende wijze te behandelen als een gehuwde werknemer op basis van zijn burgerlijke stand.

Tot op heden bestaat er geen duidelijke omschrijving van de samenlevingsvorm “feitelijk samenwonend”. Het is bovendien zeer moeilijk in het kader van de wet op de privacy van 8 december 1992 om na te gaan of een werknemer effectief het statuut van feitelijk samenwonende heeft. Daarom valt het aan te bevelen om deze samenlevingsvorm op gelijke wijze te behandelen als een alleenstaande.

Kapitaal overlijden vóór pensionering

- Het valt aan te raden geen onderscheid te maken tussen gehuwden en wettelijk samenwonenden.
- Een verschillende behandeling blijft evenwel mogelijk tussen gehuwden en wettelijk samenwonenden enerzijds en de andere samenlevingsvormen anderzijds. Dit verschil in behandeling wordt gemotiveerd door het risico van het verlies van inkomen van de kostwinner.

Kapitaal leven bij pensionering

- De bijdragen voor de opbouw van een kapitaal bij leven worden als een uitgesteld loon aanzien. Tenzij er objectieve rechtvaardigingsgronden zijn, raden we de ondernemingen bijgevolg aan geen verschillende kapitalen bij leven te voorzien in functie van de samenlevingsvorm.
- Het kapitaal leven wordt in bepaalde gevallen echter bekomen wordt door een pensioenrente te vermenigvuldigen met een vaste coëfficiënt. Deze vaste coëfficiënt kan rekening houden met de mogelijkheid om een overlevingsrente te voorzien. In de mate dat deze vaste coëfficiënten op het ogenblik van vastlegging gebaseerd zijn op actuariële gronden, is er sprake van een objectieve rechtvaardigingsgrond waardoor een verschillende coëfficiënt in functie van de samenlevingsvorm gerechtvaardigd is. Een bijkomend argument hiervoor is de

berekening van de 80%-regel waar ook een onderscheid gemaakt wordt in functie van de samenlevingsvorm. Voor dergelijke pensioenplannen blijft het dus mogelijk om een onderscheid te maken tussen gehuwden en wettelijk samenwonenden enerzijds en de andere samenlevingsvormen anderzijds.

Rente-uitkering bij leven en overlijden na pensionering.

- Naar analogie als bij het kapitaal leven mag er geen onderscheid in het rentebedrag optreden in functie van de samenlevingsvorm.
- De overdraagbaarheid van de rente kan gemotiveerd worden door het risico van het verlies van inkomen van de kostwinner. Deze motivatie speelt enkel in het geval er een overlevende partner aanwezig is, zodat het een objectieve rechtvaardigingsgrond is om een verschillende behandeling tussen gehuwden en wettelijk samenwonenden enerzijds en andere samenlevingsvormen anderzijds te hanteren.

Begunstigingsclausule

Voor het bepalen van de begunstigde bij overlijden moeten de wettelijk samenwonenden op gelijke voet met de gehuwden worden behandeld. Ook hier blijft het mogelijk een onderscheid te maken tussen de gehuwden en wettelijk samenwonenden enerzijds en de andere samenlevingsvormen anderzijds. Het valt evenwel aan te raden om in het pensioenreglement steeds de mogelijkheid te voorzien om een begunstigde aan te duiden zodat de aangeslotenen die feitelijk samenwonen hun partner kunnen aanduiden.⁵¹

5.1.6 Gezinslast

- De prestaties mogen afhangen van het feit of de aangeslotene al dan niet kinderen ten laste heeft op voorwaarde dat dat onderscheid objectief en redelijk verantwoord is.
- Het is duidelijk dat bij het aanbod van een wezenrente in het pensioenplan deze rente niet mag beperkt worden tot enkele van de kinderen.

5.1.7 Opmerkingen

Bijkomende beslissing inrichter

Het afhankelijk maken van de toekenning van de pensioentoezegging van een bijkomende beslissing van de inrichter, de werkgever of de pensioeninstelling is niet geoorloofd.

- Het valt aldus aan te raden om de grondslag aan de hand waarvan de pensioenprestatie berekend wordt eenduidig te definiëren. Bepalingen zoals “salaris meegedeeld door de werkgever”, “bonus doorgegeven door werkgever”,... worden best vermeden.
- Het is niet meer toegelaten om in het pensioenreglement te vermelden dat de vereffening van de pensioenprestatie in kapitaal of rente kan gebeuren mits het akkoord van de werkgever.

⁵¹ Er dient opgemerkt te worden dat de gelijkstelling van de wettelijk samenwonenden met de gehuwden een impact heeft op de verschuldigdheid van successierechten bij de uitkering van de prestatie. Artikel 8 van het wetboek van de successierechten is immers nog niet aangepast aan de samenlevingsvorm “wettelijk samenwonenden” en stelt enkel de overlevende echtgeno(o)t(e) of de kinderen tot 21 jaar vrij van successierechten. Indien er bijgevolg kinderen zijn, jonger dan 21 jaar, en een partner waarmee de verzekerde wettelijk samenwoont, zal de wettelijk samenwonende partner de eerste begunstigde zijn en zullen de kinderen slechts begunstigten zijn in tweede orde. Niettegenstaande er dus kinderen jonger dan 21 jaar zijn, zal toch successie moeten betaald worden.

- Een bepaling in het pensioenreglement dat de toestemming van de werkgever vereist is voor het toekennen van voorschotten, inpandgeving, wijziging begunstigingsclausule,... kan als ongeoorloofd beschouwd worden. De wet op de landverzekeringsovereenkomst stelt evenwel dat voor een voorschot (art. 116), inpandgeving (art. 117) of wijziging van de begunstigingsclausule (art.112) steeds het akkoord vereist is van de verzekeringsnemer. In geval van een groepsverzekering is de verzekeringsnemer evenwel de inrichter en kan deze praktijk als ongeoorloofd beschouwd worden. Om dergelijke problemen te vermijden wordt er best in het pensioenreglement vermeld dat de inrichter dergelijke zaken altijd (of nooit) aanvaardt.

Schatting van het wettelijk pensioen

Bij pensioenplannen van het type vaste prestatie wordt de prestatie leven vaak bepaald aan de hand van een formule waarin het wettelijk pensioen is opgenomen. Aangezien er geen onderscheid in de prestaties leven mag optreden, zou het logisch zijn dat het wettelijk pensioen voor alle aangeslotenen, onafgezien van de samenlevingsvorm, op dezelfde manier wordt berekend. In dat geval zullen er bij de effectieve uitkering van het wettelijk en extra-wettelijk pensioen evenwel verschillen ontstaan in functie van de burgerlijke stand. Deze verschillen zijn toe te schrijven aan de ongelijke behandeling in functie van de burgerlijke stand bij de uitkering van het wettelijk pensioen. Deze ongelijkheid op het vlak van het wettelijk pensioen kan door de verzekeraars als objectieve rechtvaardigingsgrond ingeroepen worden om bij de berekening van het groepsverzekeringsskapitaal verschillende schattingen van het wettelijk pensioen in functie van de burgerlijke stand te hanteren.

Er zijn aldus mogelijke argumenten te vinden voor elk van beide thesissen :

Thesis 1 : Schatting van het wettelijk pensioen bij de berekening van het aanvullend pensioenkapitaal gebeurt op forfaitaire wijze onafhankelijk van de samenlevingsvorm. Dit forfait kan bij wijze van voorbeeld als volgt worden vastgelegd :

- voor de loontrekkenden : wettelijk pensioen = 50 % van het minimum tussen het loonplafond voor de berekening van het wettelijk pensioen en het salaris;
- voor de zelfstandigen : wettelijk pensioen = 25 % van het minimum tussen het loonplafond voor de berekening van het wettelijk pensioen en het salaris.

Thesis 2 : De schatting van het wettelijk pensioen bij de berekening van het aanvullend pensioenkapitaal mag verschillen in functie van de samenlevingsvorm, zoals deze verschillen ook voorkomen bij de werkelijke berekening van het wettelijk pensioen.

5.1.8. Samenvattende tabel

In onderstaande tabel wordt een overzicht opgemaakt van de hiervoor vermelde thema's. Hierbij worden twee verschillende kolommen opgenomen : de punten waar de wet duidelijk is en er geen ruimte voor interpretatie voorhanden is, worden opgenomen in de kolom "standpunten". De punten waarvoor een verschillende houding mogelijk is in functie van het al dan niet aanwezig zijn van objectieve en redelijke rechtvaardigingsgronden, worden opgenomen onder de rubriek "aanbeveling". De vermeldingen VB OK en VB NT verwijzen naar :

VB OK: verschillende behandeling toegelaten

VB NT : verschillende behandeling niet toegelaten

THEMA	STANDPUNT	AANBEVELING	TOELICHTING
<i>Geslacht</i>	VB NT		Verschillende sterftetafels man/vrouw kunnen wel gehanteerd worden.
<i>Leeftijd</i>			
Uitstel van de aansluiting tot maximaal 25 jaar	VB OK		
Vastlegging van de eindleeftijd op 60 jaar	VB OK		
Financiering van het pensioenplan voor de aangeslotenen in dienst na de eindleeftijd van het plan - eindleeftijd = 65 jaar - eindleeftijd < 65 jaar	VB OK		Financiering kan stopgezet worden vanaf 65 jaar. Financiering moet verdergezet worden tot 65 jaar.
Gunstige actualisatie voor vervroegde opname van pensioenkapitaal	VB OK		
Leeftijdsgedifferentiatie vaste prestatie, vaste bijdrage of cash-balance	VB NT		Het blijft mogelijk de premie van een vaste bijdrageplan i.f.v. het loon met maximaal 4 % per jaar te laten te nemen in functie van de leeftijd.
Gelijkstelling van het overlijdenskapitaal aan het vestigingskapitaal van de rente	VB OK		
overlijdenskapitaal gelijk aan de rente vermenigvuldigd met een vaste coëfficiënt die gebaseerd is op een objectieve rechtvaardigingsgrond		VB NT	De CBFA heeft hieromtrent een negatief advies gegeven zowel voor de bestaande contracten als voor de nieuwe. Assuralia raadt alleszins aan voor de nieuwe contracten deze berekeningsmethode niet meer te hanteren.
Maximumleeftijd voor de wezenrente	VB OK		De maximumleeftijd moet identiek zijn voor alle kinderen van alle werknemers.

THEMA	STANDPUNT	AANBEVELING	TOELICHTING
<i>Samenlevingsvorm</i>			
Kapitaal overlijden vóór pensionering :	VB OK		Verschillende behandeling kan enkel tussen de gehuwden en de wettelijk samenwonenden enerzijds en de andere samenlevingsvormen anderzijds.
Kapitaal leven bij pensionering		VB NT	
Kapitaal leven gelijk aan een rente vermenigvuldigd met een vaste rentecoëfficiënt die gebaseerd is op een objectieve rechtvaardigingsgrond	VB OK		Verschillende behandeling kan enkel tussen de gehuwden en de wettelijk samenwonenden enerzijds en de andere samenlevingsvormen anderzijds
Rente-uitkering bij leven en overlijden:		VB NT	
Overdraagbaarheid van de rente	VB OK		Onderscheid voor bedrag van de rente is niet toegelaten, onderscheid enkel toegelaten voor de overdraagbaarheid voor zover die redelijk verantwoord is. Verschillende behandeling kan enkel tussen de gehuwden en de wettelijk samenwonenden enerzijds en de andere samenlevingsvormen anderzijds.
Begunstigingsclausule : onderscheid wettelijk samenwonenden en gehuwden	VB NT		De wettelijke samenwonenden zullen in tegenstelling tot de gehuwden niet genieten van de vrijstelling van de successierechten (<i>cfr. artikel 8 van het wetboek van de successierechten</i>)
Schatting van het wettelijk pensioen		VB NT VB OK	Twee redeneringen zijn mogelijk. Assuralia spreekt zich niet uit over welke van beide houdingen moet aangenomen worden.
<i>Gezinslast</i>	VB OK		

THEMA	STANDPUNT	AANBEVELING	TOELICHTING
<i>Gezondheidstoestand</i>	VB NT		De aansluiting mag niet afhangen van het resultaat van een medisch onderzoek. Er mogen wel bijpremies gevraagd worden.
<i>Arbeidscontract</i>			
Categorieën	VB OK		Op voorwaarde dat het onderscheid geoorloofd is
Arbeidscontract van bepaalde duur : kapitaal leven	VB OK		
Arbeidscontract van bepaalde duur : risicodekking		VB NT	
Arbeidscontract - deeltijds werken	VB NT		In de regel de proratisering van de voordelen, tenzij voor werknemers vanaf 50 jaar (tijdskrediet) of werknemers vanaf 55 jaar met halftijds brugpensioen.
Anciënniteit	VB OK		
Schorsing van de arbeidsovereenkomst	VB OK		
Salaris	VB OK		Op voorwaarde dat het redelijk en progressief karakter toegepast wordt

5.2. Fiscale implicaties m.b.t. artikel 99 op het plandesign.

Artikel 99 van de WAP legt het niveau vast van de premietaks op de bijdragen aan een aanvullend pensioenplan of een individuele verderzetting⁵² zoals beschreven in artikel 33 van de wet.

Premietaks⁵³

Het tarief van deze premietaks bedraagt 9,25%. Dit tarief wordt verminderd tot 4,40% voor

- de toezeggingen in geval van leven;
- de toezeggingen in geval van overlijden;
- de toezeggingen arbeidsongeschiktheid,

voor zover deze op eenzelfde en niet-discriminerende wijze toegankelijk zijn voor alle aangeslotenen. Hiermee wordt bedoeld dat alle werknemers en regelmatig bezoldigde bedrijfsleiders of een bijzondere categorie ervan toegang moeten hebben tot deze collectieve toezeggingen en dat er tussen hen geen ongeoorloofd onderscheid gemaakt wordt. Deze verminderde taks van 4,4% is van toepassing indien deze waarborgen onder de vorm van afzonderlijke collectieve toezeggingen worden aangeboden.

Collectief plan

Een collectief plan is een plan dat minstens twee toezeggingen omvat. Als voorbeeld van mogelijke collectieve plannen heeft men :

- leven + overlijden;
- leven + overlijden + arbeidsongeschiktheid;
- leven + medische kosten;...

Er is evenwel geen sprake van een collectief plan wanneer elk van deze specifieke toezeggingen gedekt wordt door een autonoom contract en geen enkel van deze contracten naar elkaar refereert.

Opdat de verminderde premietaks van 4,4% voor de toezeggingen leven, overlijden en arbeidsongeschiktheid binnen een collectief plan van toepassing blijft, dient er voldaan te zijn aan volgende voorwaarden :

- het plan moet *op eenzelfde en niet-discriminerende wijze toegankelijk* zijn voor alle aangeslotenen.
- het plan moet *op een gedifferentieerde wijze worden beheerd* door de pensioeninstelling. Dit impliceert onder meer dat alle stortingen, contractreserves en uitkeringen m.b.t. de toezeggingen die een verschillend fiscaal regime kennen gedurende de ganse duurtijd van het plan kunnen onderscheiden worden. Het gedifferentieerd beheer is dus niet van toepassing voor de waarborgen leven en overlijden.

⁵² Na uittreding uit een pensioenstelsel waarbij de werknemer minstens 42 maanden was aangesloten, en voor zover er bij zijn huidige werkgever geen pensioentoezegging bestaat, kan de werknemer van zijn werkgever eisen dat deze bedragen van zijn loon inhoudt en die doorstort aan de pensioeninstelling die hij daartoe heeft aangeduid. Men spreekt in dit geval van een individuele verderzetting. Deze stortingen mogen niet meer bedragen dan 1.500 euro, jaarlijks indexeerbaar.

⁵³ Sociale pensioenplannen zijn vrijgesteld van deze premietaks. Om als sociaal pensioenplan erkend te worden dient er voldaan te zijn aan de voorwaarden beschreven in artikel 11 van de WAP. Zo moeten o.a. alle werknemers van de onderneming toegang hebben tot het pensioenplan, dienen er solidariteitsprestaties aangeboden te worden, dienen de kosten beperkt te worden en de winsten verdeeld.

- op de toezeggingen “overlijden”, “arbeidsongeschiktheid” en “medische kosten” moet *zonder uitsluiting op basis van een medisch onderzoek* kunnen worden ingeschreven wanneer *meer dan 10 personen aangesloten* zijn bij het collectief plan. De verzekeraar mag in dat geval dus een medisch onderzoek opleggen maar het resultaat hiervan mag enkel dienen om een eventuele bijpremie te vragen. Deze bijpremie is ten laste van de inrichter. In geval van hoogstens 10 aangeslotenen mag het resultaat van dit medisch onderzoek -behalve voor de waarborg overlijden (zie sectie 5.1.3) - wel gebruikt worden om de aansluiting te weigeren.

Wanneer er niet voldaan is aan één van deze voorwaarden is de taks van 9,25% van toepassing op alle in het collectief plan opgenomen toezeggingen.

Cafetariaplan

De WAP spreekt over een cafetariaplan als een collectief plan (dus minstens twee toezeggingen) met een globaal premiebudget waarbij iedere aangeslotene zelf vrij de aanwending van dit premiebudget mag invullen en ventileren over de verschillende in het plan aangeboden toezeggingen. Collectieve plannen bestaande uit de waarborgen leven en overlijden met een geïntegreerd budget worden door de WAP dus ook als cafetariaplan beschouwd.

Opdat de toezeggingen leven, overlijden en arbeidsongeschiktheid binnen een cafetariaplan van de verminderde premietaks van 4,4% zouden genieten dient er voldaan te zijn aan de 3 hierboven opgesomde voorwaarden voor een collectief plan. Het verbod op uitsluiting op basis van een medisch onderzoek geldt voor de “betekenisvolle standaarddekking”⁵⁴ die verplicht moet aangeboden worden voor elke toezegging. De aangeslotene is evenwel niet verplicht om deze standaarddekking te kiezen. Hij kan opteren voor een lagere of hogere dekking dan de standaarddekking. Indien de aangeslotene voor een bepaalde toezegging evenwel een hogere dekking dan de aangeboden standaarddekking kiest, dan is medische acceptatie toegelaten voor het gedeelte boven de standaarddekking.

Bij niet-naleving van één van de vereiste voorwaarden zullen alle in het cafetariaplan collectief plan opgenomen dekkingen onderworpen worden zijn aan de premietaks van 9,25%.

De WAP stelt verder dat de verplicht aan te bieden standaarddekking een betekenisvolle inhoud moet hebben. De Memorie van Toelichting vermeldt dat onder “betekenisvol” onder meer verstaan wordt dat deze dekkingen kunnen beschouwd worden als aanvulling op de sociale zekerheid. Deze standaarddekkingen mogen bovendien familie- of loongekoppeld zijn. Rekening houdende hiermee suggereren we als minimum voor deze betekenisvolle standaarddekkingen de volgende bedragen te nemen :

Minimale standaarddekking voor de waarborg overlijden :

MIN (100% S_t ; loongrens)

met S_t = salaris op ogenblik t

loongrens = loongrens gebruikt bij de berekening van het **wettelijk pensioen**. Deze bedroeg voor 2003 40.898,30 euro.

⁵⁴ Merk op dat bij een cafetariaplan het verbod op uitsluiting op basis van een medisch onderzoek ook geldt voor pensioenplannen met hoogstens 10 aangeslotenen.

Minimale standaarddekking voor de **waarborg arbeidsongeschiktheid** :

5% min(S_t ; loongrens)

met S_t = salaris op ogenblik t

loongrens = loongrens door de **RIZIV** gebruikt bij de berekening van de wettelijke prestaties arbeidsongeschiktheid.

Samengevat

De verschillende voorwaarden m.b.t. het plandesign om voor de waarborgen leven, overlijden en arbeidsongeschiktheid van de verminderde premietaks van 4,40% te genieten, kunnen als volgt schematisch samengevat worden :

COLLECTIEF PLAN ZONDER KEUZE VOOR DE AANGESLOTENE

Waarborg	Plan met	Medisch onderzoek	Weigering aansluiting
Overlijden	KO < 150%KL en minstens 10 aangeslotenen (*) KO > 150%KL of minder dan 10 aangeslotenen (*)	Verboden Toegelaten	Verboden Verboden
Arbeidsongeschiktheid	minstens 10 aangeslotenen minder dan 10 aangeslotenen	Toegelaten Toegelaten	Fiscaal gesanctionneerd Toegelaten

(**) voorwaarden opgelegd door art. 13 WAP (zie sectie 5.1.3)

Eventuele bijpremies op basis van het medisch onderzoek zijn ten laste van de inrichter

COLLECTIEF PLAN MET KEUZEMOGELIJKHEID VOOR AANGESLOTENE (*cafetariaplan*)

Voor elke aangeboden toezegging dient een standaarddekking voorzien te worden.

MINIMALE BETEKENISVOLLE STANDAARDDEKKING			
Overlijden :	MIN (100% S_t ; loongrens wettelijk pensioen)		
Arbeidsongeschiktheid :	5% min(S_t ; loongrens RIZIV)		

Waarborg	Plan met	Medisch onderzoek	Weigering aansluiting
Overlijden	Standaarddekking Andere keuze	Toegelaten Toegelaten	Verboden Toegelaten (*)
Arbeidsongeschiktheid	Standaarddekking Andere keuze	Toegelaten Toegelaten	Fiscaal gesanctionneerd Toegelaten (*)

(*) De weigering is toegelaten voor het gedeelte boven de standaarddekking m.a.w. de waarborg kan in dit geval beperkt worden tot het niveau van de standaarddekking.

Eventuele bijpremies op de standaarddekking zijn ten laste van de inrichter terwijl de bijpremies op het gedeelte boven de standaarddekking ten laste van de aangeslotene zijn.

Overgangmaatregelen

De hierboven opgesomde voorwaarden om te voldoen aan de verminderde premietaks van 4,40% zijn voor de op 1/1/2004 *bestaande pensioenplannen* (met inbegrip van de nieuw aangeslotenen) slechts van toepassing na een overgangperiode van 5 jaar m.a.w. vanaf 1/1/2009 (artikel 113 WAP). Tijdens deze overgangperiode is voor de *bestaande pensioenplannen* de verminderde premietaks van 4,40% voor de toezeggingen leven, overlijden en arbeidsongeschiktheid van toepassing zelfs wanneer er niet voldaan is aan de hierboven opgegeven voorwaarden.

5.3. Verworven rechten na 1 jaar aansluiting.

Artikel 17 van de WAP stelt dat de aangeslotene na 1 jaar aansluiting bij een pensioentoezegging aanspraak kan maken op verworven reserves en prestaties. Artikel 23 zegt verder dat het verboden is een pensioentoezegging op een dusdanige manier te omschrijven dat voor een aangeslotene de bepalingen uit artikel 17 zonder gevolg blijven.

De Memorie van Toelichting specificeert verder dat een pensioentoezegging zodanig gedefinieerd moet zijn dat voor een aangeslotene na één jaar aansluiting het resultaat van de berekening van zijn verworven reserves niet nul of negatief is.

Pensioentoezegging vaste prestaties

De volgende pensioenformules zijn in de regel niet toegelaten :

- $P(t, a, R) = (n / 40 * X \% * S_t) - WP_t$
 met S_t = Salarisgrondslag op ogenblik t,
 WP_t = schatting wettelijk pensioen

Het feit dat er een volledig wettelijk pensioen wordt afgetrokken kan leiden tot een negatief of nulresultaat wanneer de aangeslotene een onvolledige loopbaan heeft.

- $P(t, a, R) = n / 40 * (X \% * S_t - WP_t)$

WP_t wordt in de regel geschat als een bepaald percentage (bv. 50%) van de loongrens die in aanmerking genomen wordt bij de berekening van het wettelijk pensioen. Voor een werknemer met een salaris onder deze loongrens, kan het resultaat van deze pensioenformule nul zijn. Deze pensioenformule is dus enkel toegelaten wanneer ze voor alle aangeslotenen verworven rechten genereert na 1 jaar.

- $P(t, a, R) = (n / 40 * X \% * \max(0; S_t - S1))$

met $\max(0; S_t - S1)$ het salarisgedeelte dat de loongrens $S1$ overschrijdt.

Dergelijke pensioenformule is niet toegelaten tenzij het salaris van iedere aangeslotene groter is dan $S1$.

Pensioentoezegging vaste bijdragen

De volgende pensioenformules zijn in de regel niet toegelaten :

- $Bijdrage = x \% * \max(0; S_t - S1)$
 met S_t = Salarisgrondslag op ogenblik t,

Voor een werknemer wiens salaris onder $S1$ ligt, zal de gestorte bijdrage nul zijn. Dergelijke formule is dus niet toegelaten tenzij het salaris van alle aangeslotenen groter dan is dan $S1$ en er dus verworven rechten gegenereerd worden na 1 jaar.

- $Bijdrage = x_1 \% * \min(S_i ; S1) + x_2 \% * \max(0; S_i - S1)$

Dergelijke pensioenformule genereert voor alle aangeslotenen verworven rechten op voorwaarde dat x_1 verschillend van nul is. Opdat dit onderscheid objectief en redelijk verantwoord zou zijn, dient ervoor gezorgd te worden dat de verhouding tussen beide percentages niet extreem is alsook dat het percentage toegepast op het salarisgedeelte onder de loongrens voldoende significant is (bv. minstens 0,5%). Aldus zal de totale bijdrage niet fundamenteel verschillen tussen aangeslotenen met een salaris net onder de loongrens en aangeslotenen met een salaris net boven de loongrens.

BIJLAGE 1 : Voorgelegde vragen aan CBFA + antwoord van CBFA

Hieronder vindt men een overzicht van de vragen die door Assuralia in het kader van dit technisch vademecum aan de CBFA werden voorgelegd. Voor elke voorgelegde vraag wordt het antwoord van de CBFA letterlijk weergegeven alsook de conclusie die uit dit antwoord kan getrokken worden.

Pensioentoezegging bestaande uit verschillende luiken.

Vraag aan CBFA

Een pensioentoezegging kan bestaan uit verschillende luiken die elkaar aanvullen. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een globale vaste pensioenprestatie voorop gesteld wordt die bestaat uit twee verschillende pensioenluiken nl. een vaste bijdrage-plan voor de persoonlijke bijdragen en een vaste prestatie-plan waarbij het verschil tussen de globale vaste prestatie en de pensioenprestatie m.b.t. het vaste bijdrage-plan gefinancierd wordt d.m.v. werkgeversbijdragen.

Artikel 48§7 van het KB Leven van 14 november 2003 beschrijft de minimumfinanciering in geval een pensioenplan aanvullend is aan een groepsverzekering bij een andere verzekeraar.

Het is evenwel niet duidelijk hoe de financiering dient te gebeuren in geval van één pensioenplan dat bestaat uit verschillende luiken bij dezelfde verzekeraar (bv. een luik vaste bijdrage voor de persoonlijke bijdragen en een luik vaste prestatie voor de werkgeversbijdragen) waarbij elk van deze luiken een verschillende tariefstructuur heeft.

Antwoord CBFA

Dit artikel werd ingevoerd naar analogie van artikel 22, §5 van het KB van 7 mei 2000 betreffende de activiteiten van de verzorgingsinstellingen. De bedoeling was om te voorkomen dat op pensioenleeftijd de verplichting ten laste van het pensioenfonds niet volledig in het pensioenfonds gefinancierd zou zijn. Dit zou het geval zijn bij renteplannen met persoonlijke bijdragen bij een verzekeraar indien het pensioenfonds voor de berekening van zijn minimumreserve gewoon de reserve van het persoonlijke bijdragecontract in mindering zou brengen. Op pensioenleeftijd zal dan immers de actuele waarde aan 6 % MR/FR van de globale rente min de groepsverzekeringsrente niet gefinancierd zijn in het pensioenfonds. Hetzelfde probleem kan zich voordoen wanneer de voordelen zijn verzekerd bij twee verschillende verzekeraars. Het probleem stelt zich uiteraard niet bij bijvoorbeeld kapitaalsplannen of wanneer het pensioenfondsreglement bepaalt dat de reserve van de verzekeraar zal worden overgedragen naar het pensioenfonds op het ogenblik van de pensionering. Het KB leven bepaalt niets voor het geval de werknemersbijdragen en werkgeversbijdragen bij dezelfde verzekeraar gestort worden omdat in dat geval het reglement kan bepalen dat de reserve van het persoonlijke bijdragecontract wordt overgedragen naar het financieringsfonds van de groepsverzekering.

Conclusie

Ofschoon het antwoord van de CBFA er niets over zegt, worden bij de financiering van één pensioenplan bestaande uit verschillende luiken bij eenzelfde verzekeraar best dezelfde regels gevolgd als deze die gebruikt worden in artikel 48§7 betreffende de financiering van een pensioenplan aanvullend aan een groepsverzekering bij een andere verzekeraar.

Verworven prestaties.

Vraag aan CBFA

“Artikel 52 van het KB Leven van 14 november 2003 stelt dat de prestaties die gevestigd worden door het gedeelte van de persoonlijke bijdragen dat niet verbruikt werd om het risico te dekken evenals de prestaties gevestigd door de toegekende winstdeelnname steeds verworven zijn voor de aangeslotene.

Door de WAP worden nergens expliciet minimale verworven prestaties gedefinieerd tenzij in geval van een wijziging van de pensioentoezegging.

Aldus zijn, in geval van een ongewijzigde pensioentoezegging, de prestaties die als basis gebruikt worden voor de berekening van de minimale verworven reserves - nl. de prestatie die in aanmerking genomen wordt voor de berekening van de minimumreserve en de pensioenprestatie overeenkomstig het pensioenreglement - nergens als verworven prestatie gedefinieerd.”

Is de interpretatie van het niet verworven karakter van bovenstaande prestaties correct?”

Antwoord CBFA

“Krachtens artikel 32, §1, 3°, a) van de WAP heeft de aangeslotene bij uitdiensttreding altijd de mogelijkheid zijn reserves in de pensioeninstelling te laten zonder wijziging van pensioentoezegging. De memorie van toelichting verduidelijkt nog dat dit onder meer betekent dat in het geval van een pensioentoezegging van het type vaste prestaties de aangeslotene op het moment van zijn pensionering recht heeft op de prestatie zoals die gedefinieerd is overeenkomstig de pensioenformule in het reglement of de overeenkomst. Hoewel artikel 19 van de WAP geen minimum verworven prestatie bepaalt, volgt dus uit artikel 32 van de WAP wel degelijk dat aan de prestatie overeenkomstig de pensioenformule het karakter van verworven prestatie wordt toegekend.”

Conclusie

Het antwoord van de CBFA stelt dat de prestatie overeenkomstig de pensioenformule nl. P3 wel degelijk als verworven beschouwd dient te worden. Er wordt evenwel niets gezegd over het al dan niet verworven zijn van de prestatie m.b.t. de minimumreserve nl. P1.

Kapitaal overlijden in functie van de leeftijd.

Vraag aan CBFA

“In geval van overlijden vóór pensionering is het mogelijk dat een pensioenplan een kapitaal overlijden voorziet dat uitgedrukt wordt als de tot dan opgebouwde pensioenrente vermenigvuldigd met een rentecoëfficiënt. Deze laatste kan variëren in functie van de leeftijd van de aangeslotene. In dat geval heeft men een differentiatie van het verzekerd kapitaal overlijden in functie van de leeftijd van de aangeslotene. Het is evenwel niet duidelijk of dit een ongeoorloofd onderscheid is volgens de WAP.”

Antwoord CBFA

“Krachtens artikel 14 van de WAP is een onderscheid naar leeftijd ongeoorloofd. De wet voorziet maar één uitzondering op dit principe, namelijk voor de bijdragen in een vaste bijdragen plan die binnen bepaalde beperkingen nog wel mogen afhangen van de leeftijd. Indien de prestatie bij overlijden een kapitaal is (al dan niet met de mogelijkheid tot omzetting in rente) mag dit kapitaal niet afhangen van de leeftijd van de aangeslotene. Indien dit kapitaal wordt geformuleerd als zijnde een rente vermenigvuldigd met een rentecoëfficiënt mag de rentecoëfficiënt dus niet afhangen van de leeftijd.”

Conclusie

Het definiëren van het kapitaal overlijden als het vestigingskapitaal van de opgebouwde pensioenrente geeft aanleiding tot verschillende verzekerde overlijdenskapitalen in functie van de leeftijd. Dit verschil is evenwel actuarieel verantwoord en dus geoorloofd en toegelaten.

De techniek waarbij het vestigingskapitaal in het pensioenreglement gedefinieerd wordt als de rente vermenigvuldigd met een vaste coëfficiënt in functie van de leeftijd is evenwel niet meer geoorloofd. Niettegenstaande deze coëfficiënten destijds gestoeld waren op actuariële gronden evolueren ze niet mee met deze actuariële principes waardoor het verschillend kapitaal in functie van de leeftijd niet meer actuarieel verantwoord is en dus ongeoorloofd is.

Minimale verworven reserves bij planwijziging*Vraag aan CBFA*

“Hoofdstuk V van het technisch uitvoeringsbesluit van de WAP beschrijft de minimale verworven reserves in geval van wijziging van de pensioentoezegging.

In geval van wijziging van de prestatie leven en/of overlijden na pensionering dienen de verworven reserves berekend te worden alsof er maar één pensioentoezegging zou bestaan gevormd door de som van twee prestaties nl.

- een prestatie volgens de initiële pensioentoezegging m.b.t. de dienstjaren voor planwijziging ;
- een prestatie volgens de nieuwe pensioentoezegging m.b.t. de dienstjaren na planwijziging.

Graag hadden wij vernomen of de wijze waarop de bepalingen inzake verworven reserves bij planwijziging door ons geïnterpreteerd worden overeenstemmen met de interpretatie die door de CBFA aan deze bepalingen gegeven wordt.“

Antwoord CBFA

“Wij willen er op wijzen dat er buiten de vervanging van het “statisch planbeheer” door het ‘dynamisch planbeheer’ en de vervanging van het ‘Colla-verschil’ door de prestatie overeenkomstig het reglement of de overeenkomst rekening houdend met de gegevens op het moment van de berekening, er naar onze mening fundamenteel niets veranderd is wat betreft de minimum verworven rechten. Wij verwijzen dan ook naar het vademecum van de Controledienst aangaande het uitvoeringsbesluit van de wet Colla dat mits aanpassing voor de genoemde wijzigingen nog steeds bruikbaar is. Betreffende de bijlage met de formules delen we u mee dat we deze formules nog verder dienen te bekijken. We kunnen evenwel reeds opmerken dat naar onze mening de eerste term van R1b een maximum van twee bedragen dient te zijn (zie de definitie van $\pi_m(d)$ op blz. 29 van ons vademecum).”

Conclusie

De eerste term van R1b werd aangepast als maximum van twee bedragen (cfr. opmerking omtrent $\pi_m(d)$ in het antwoord van de CBFA). De CBFA heeft tot nader tegenbericht -volgens de tot op heden ontvangen opmerkingen- geen fundamentele bezwaren tegen de formulering zoals deze momenteel in het vademecum beschreven is.

Minimumwaarborg artikel 24.: indexering tijdens eerste 5 jaar van aansluiting.

Vraag aan CBFA

“Artikel 24 van de WAP voert voor de persoonlijke bijdragen alsook voor de werkgeversbijdragen voor een pensioentoezegging van het type “vaste bijdragen” of cash-balance, een gewaarborgd minimumrendement in. Dit minimumrendement is voor de persoonlijke bijdragen gelijk aan 3,75%. Voor de werkgeversbijdragen gedaan in het kader van een pensioentoezegging van het type vaste bijdragen of cash-balance dient dit minimumrendement gelijk te zijn aan 3,25%. Tijdens de eerste vijf jaar van aansluiting mag voor deze laatste dit minimumrendement van 3,25% evenwel vervangen worden door een indexering overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971.

De wet van 2 augustus 1971 beschrijft de koppeling van de sociale uitkeringen aan het spilindexcijfer. Telkens wanneer de spilindex overschreden wordt, worden de sociale uitkeringen de daarop volgende maand verhoogd overeenkomstig het nieuwe spilindexcijfer.

Het spilindexcijfer is gebaseerd op de gezondheidsindex die telkens op het einde van de maand bekend gemaakt wordt. Aldus zal men pas op het einde van de maand weten of de spilindex overschreden is.

Vele groepsverzekeringen worden evenwel vereffend op de eerste dag van de maand (stel op 01/mm) terwijl de berekeningen daaromtrent een aantal weken vroeger gemaakt worden (dus in de maand mm-1) en aan de klant meegedeeld worden. Op het ogenblik van berekening is het spilindexcijfer waaraan de sociale uitkeringen op 01/mm gekoppeld zijn echter nog niet gekend.

Assuralia suggereert dan ook om bij een indexering tijdens de eerste 5 jaar van aansluiting steeds met het spilindexcijfer(t-1) te werken i.p.v. het effectief van kracht zijnde spilindexcijfer(t). In dat geval zal de indexering gebeuren door de evolutie van het spilindexcijfer met 1 maand vertraging te volgen.

Kan de CBFA akkoord gaan met deze praktische werkwijze? “

Antwoord CBFA

“Het lijkt ons logisch dat de berekening van de waarborg bij de uittreding gebeurt op basis van de spilindex die beschikbaar is op het ogenblik van de uittreding. Evenwel is het denkbaar om de index van de maand vóór de uittreding te nemen voor zover elke bijdrage dan ook gedeeld wordt door de index van de maand vóór de storting ervan.”

Conclusie

De CBFA gaat akkoord met de formulering in dit vademecum waarbij de evolutie van de spilindex met 1 maand vertraging gevolgd wordt.

Planwijzigingen waarvoor het dynamisch planbeheer van toepassing is.

Vraag aan CBFA

“Hoofdstuk V van het technisch uitvoeringsbesluit bevat de bepalingen inzake de minimale verworven rechten bij planwijzigingen. Nieuw vergeleken met Colla is de invoering van het dynamisch planbeheer waardoor de verworven rechten m.b.t. de erkende diensttijd vóór planwijziging bepaald moeten worden rekening houdende met wijzigingen in salaris, burgerlijke staat, wettelijk pensioen, ... na de planwijziging.

Niet alle wijzigingen vallen evenwel onder het dynamisch planbeheer. Elke wijziging van een pensioentoezegging van het type vaste prestatie, als gevolg van een beslissing van de inrichter om het pensioenreglement te wijzigen, waarbij een wijziging optreedt van de vaste prestatie-formule, is onderhevig aan het dynamisch planbeheer.

Een aantal wijzigingen dienen o.i. evenwel niet als planwijziging geïnterpreteerd te worden voor wat het dynamisch beheer betreft. Het betreft volgende wijzigingen :

- een wijziging van categorie of familiale toestand van de aangeslotene ;
- een wijziging in het pensioenreglement of pensioenovereenkomst van de actualisatieregels gebruikt voor de berekening van de verworven rechten als deze wijziging veroorzaakt wordt door een wettelijke wijziging van de actualisatieregels voor de berekening van de minimumreserve. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het pensioenreglement expliciet bepaald dat de actualisatieregels gebruikt voor de berekening van de minimumreserve gelijk zijn aan deze die op het beschouwde ogenblik van toepassing zijn voor de berekening van de minimumreserve. Wanneer het pensioenreglement evenwel als actualisatieregels MR-FR en 6% definieert zonder verwijzing naar de wettelijke regels voor de berekening van de minimumreserve, dan zal een wijziging van deze actualisatieregels n.a.v. een wettelijke wijziging van de actualisatieregels voor de minimumreserve als planwijziging beschouwd moeten worden voor de bepaling van hoofdstuk V van het technisch uitvoeringsbesluit ;
- het opnemen in het pensioenreglement van de nieuwe formules inzake verworven reserves opgelegd door de WAP. Daar waar volgens Colla de verworven reserves volgden uit het verschil van het totale doel min het toekomstige doel dienen de verworven rechten onder de WAP berekend te worden aan de hand van de verhouding tussen de erkende verleden aansluitingstijd t.o.v. de totale aansluitingstijd. Het opnemen van de door de WAP opgelegde nieuwe formules voor de verworven reserves in het pensioenreglement dient o.i. niet geïnterpreteerd te worden als een planwijziging waarvoor het dynamisch planbeheer van toepassing is.”

Antwoord CBFA

“Het spreekt voor zich dat een wijziging van categorie of familiale toestand van de aangeslotene geen wijziging van de prestatie is zoals bedoeld in de artikelen 15 tot 18 van het ontwerp uitvoeringsbesluit. Evenwel dient, zoals u zelf trouwens opmerkt, wanneer er wel een wijziging zoals bedoeld door die artikelen heeft plaatsgehad, het gedeelte van de minimum verworven rechten dat betrekking heeft op de diensttijd vóór de wijziging rekening te houden met veranderingen in salaris, burgerlijke staat, wettelijk pensioen, ... na de wijziging voor zover het oude plan die veranderingen in aanmerking zou genomen hebben.

Wat betreft een wijziging van de in het reglement vermelde actualisatieregels voor de berekening van de verworven reserves wensen we voor alle duidelijkheid toch expliciet de volgende voorbeelden te onderscheiden :

- in het reglement staat 5 % en men wenst over te gaan naar 6 % → voor het verleden moet de 5 % behouden blijven (de artikelen 16 tot 18 van het uitvoeringsbesluit moeten dus toegepast worden).
- In het reglement staat 6 % en men wenst over te gaan naar 5 % → voor het verleden mag de 6 % behouden blijven.
- In het reglement staat 6 % en de intrestvoet voor de berekening van de minimumprovisie wijzigt van 6 % naar 5 % → men moet 5 % of minder gaan gebruiken voor de volledige prestatie dus ook voor het gedeelte ervan dat betrekking heeft op de diensttijd vóór de wijziging van de intrestvoet voor de minimumprovisie.
- In het reglement wordt verwezen naar de intrestvoet voor de minimumprovisie (eventueel met vermelding van de waarde van die intrestvoet op dit ogenblik) en deze wordt gewijzigd → de nieuwe wettelijke intrestvoet wordt gebruikt voor de volledige prestatie.

Wij verwijzen dienaangaande ook naar de betreffende paragraaf in de inleiding van ons vademecum alsmede naar het verslag aan de Koning bij het ontwerp uitvoeringsbesluit.”

Conclusie

De CBFA verduidelijkt aan de hand van een aantal voorbeelden het al dan niet toepassen van het dynamisch planbeheer in geval van wijziging van de actualisatieregels.

BIJLAGE 2 : Evolutie spilindex

Maand	Gezondheidsindex	Afgevlakte gezondheidsindex	Overschrijding spilindex	Spilindex waaraan sociale uitkeringen gekoppeld zijn	Verhogingscoëfficiënt sociale uitkeringen	
jun/99	103,56					
jul/99	103,58					
aug/99	103,33			103,14		
sep/99	103,54	103,50		103,14		
okt/99	103,65	103,52		103,14		
nov/99	103,83	103,59		103,14		
dec/99	104,02	103,76		103,14		
jan/00	104,29	103,95		103,14		
feb/00	104,56	104,18		103,14		
mrt/00	104,80	104,42		103,14		
apr/00	105,08	104,68		103,14		
mei/00	105,21	104,91		103,14		
jun/00	105,43	105,13		103,14		
jul/00	105,69	105,35	+	103,14		
aug/00	105,74	105,52		103,14		
sep/00	106,21	105,77		105,20	1,02	aanpassing sociale uitkeringen 2e maand na spilindexoverschrijding
okt/00	106,04	105,92		105,20		
nov/00	106,45	106,11		105,20		
dec/00	106,40	106,28		105,20		
jan/01	106,48	106,34		105,20		
feb/01	106,83	106,54		105,20		
mrt/01	107,14	106,71		105,20		
apr/01	107,94	107,10		105,20		
mei/01	108,46	107,59	+	105,20		
jun/01	108,81	108,09		105,20		
jul/01	108,92	108,53		107,31	1,0404	aanpassing sociale uitkeringen 2e maand na spilindexoverschrijding
aug/01	108,99	108,80		107,31		
sep/01	109,16	108,97		107,31		
okt/01	109,22	109,07		107,31		
nov/01	109,43	109,20		107,31		
dec/01	109,23	109,26		107,31		
jan/02	109,93	109,46	+	107,31		
feb/02	110,10	109,67		109,45	1,061208	aanpassing sociale uitkeringen 1e maand na spilindexoverschrijding
mrt/02	110,33	109,90		109,45		
apr/02	110,11	110,12		109,45		
mei/02	110,35	110,22		109,45		
jun/02	110,10	110,22		109,45		
jul/02	110,44	110,25		109,45		
aug/02	110,39	110,32		109,45		
sep/02	110,62	110,39		109,45		
okt/02	110,44	110,47		109,45		
nov/02	110,46	110,48		109,45		
dec/02	110,55	110,52		109,45		
jan/03	110,94	110,60		109,45		
feb/03	111,56	110,88		109,45		
mrt/03	111,82	111,22		109,45		
apr/03	111,73	111,51		109,45		
mei/03	111,57	111,67	+	109,45		
jun/03	111,85	111,74		111,64	1,08243216	aanpassing sociale uitkeringen 1e maand na spilindexoverschrijding
jul/03	112,06	111,80		111,64		
aug/03	112,20	111,92		111,64		
sep/03	112,48	112,15		111,64		
okt/03	112,15	112,22		111,64		
nov/03	112,36	112,30		111,64		
dec/03	112,52	112,38		111,64		
jan/04	112,67	112,42		111,64		
feb/04	113,02	112,64		111,64		

BIJLAGE 3 : Voorbeeld evolutie verworven reserve voor deeltijds werkenden.

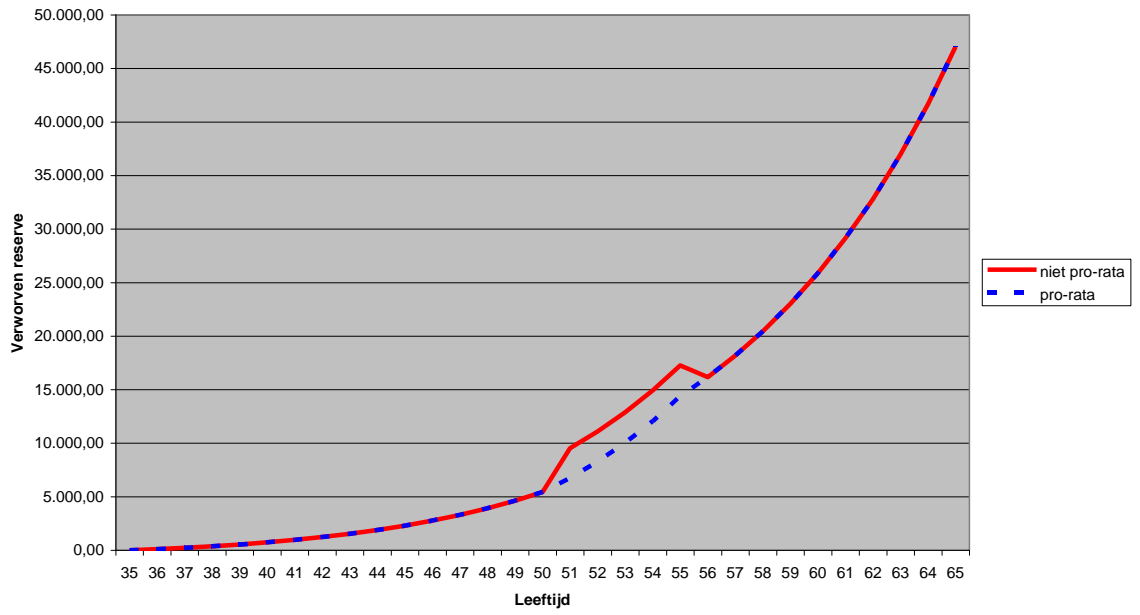
In deze bijlage wordt de evolutie van de verworven reserve bestudeerd aan de hand van volgend voorbeeld :

- een vaste prestatie-plan = $n/40 \times$ salaris
- aansluiting pensioenplan op 35 jaar
- salaris bij aansluiting gelijk aan 50.000 euro voor een voltijdse betrekking
- jaarlijkse stijging salaris gelijk aan 3%
- eerste 15 jaar deeltijdse betrekking aan 50%, daarna aan 100% en vanaf 55 aan 30%

De verworven reserve wordt zowel volgens de niet pro-rata interpretatie als volgens de pro-rata interpretatie berekend. Bij de eerste interpretatie worden teller en noemer van de breuk toegepast bij de minimumreserve berekend alsof de aangeslotene voltijds in dienst is terwijl deze bij de pro-rata interpretatie berekend worden conform het deeltijds karakter van tewerkstelling.

Leeftijd	% werktijd	salaris	P(t;a,t)	n(a _r ;t) / n(a _r ;R) * (P(t;a _r ;R)		Verworven reserve	
				niet pro-rata	pro-rata	niet pro-rata	pro-rata
35	50%	50.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
36	50%	51.500,00	643,75	643,75	643,75	102,57	102,57
37	50%	53.045,00	1.326,13	1.326,13	1.326,13	224,29	224,29
38	50%	54.636,35	2.048,86	2.048,86	2.048,86	367,87	367,87
39	50%	56.275,44	2.813,77	2.813,77	2.813,77	536,38	536,38
40	50%	57.963,70	3.622,73	3.622,73	3.622,73	733,28	733,28
41	50%	59.702,61	4.477,70	4.477,70	4.477,70	962,47	962,47
42	50%	61.493,69	5.380,70	5.380,70	5.380,70	1.228,36	1.228,36
43	50%	63.338,50	6.333,85	6.333,85	6.333,85	1.535,93	1.535,93
44	50%	65.238,66	7.339,35	7.339,35	7.339,35	1.890,80	1.890,80
45	50%	67.195,82	8.399,48	8.399,48	8.399,48	2.299,31	2.299,31
46	50%	69.211,69	9.516,61	9.516,61	9.516,61	2.768,65	2.768,65
47	50%	71.288,04	10.693,21	10.693,21	10.693,21	3.306,92	3.306,92
48	50%	73.426,69	11.931,84	11.931,84	11.931,84	3.923,30	3.923,30
49	50%	75.629,49	13.235,16	13.235,16	13.235,16	4.628,20	4.628,20
50	50%	77.898,37	14.605,94	14.605,94	14.605,94	5.433,39	5.433,39
51	100%	80.235,32	17.050,01	24.070,60	17.050,01	9.528,39	6.749,27
52	100%	82.642,38	19.627,57	26.342,26	19.627,57	11.099,99	8.270,58
53	100%	85.121,65	22.344,43	28.728,56	22.344,43	12.890,83	10.026,20
54	100%	87.675,30	25.206,65	31.234,33	25.206,65	14.930,47	12.049,15
55	100%	90.305,56	28.220,49	33.864,59	28.220,49	17.252,66	14.377,22
56	30%	93.014,73	29.764,71	25.230,25	29.764,71	16.169,46	16.169,46
57	30%	95.805,17	31.376,19	27.224,64	31.376,19	18.185,00	18.185,00
58	30%	98.679,33	33.057,57	29.315,98	33.057,57	20.453,29	20.453,29
59	30%	101.639,71	34.811,60	31.508,31	34.811,60	23.008,14	23.008,14
60	30%	104.688,90	36.641,11	33.805,79	36.641,11	25.888,49	25.888,49
61	30%	107.829,56	38.549,07	36.212,76	38.549,07	29.139,30	29.139,30
62	30%	111.064,45	40.538,52	38.733,73	40.538,52	32.812,74	32.812,74
63	30%	114.396,38	42.612,65	41.373,36	42.612,65	36.969,44	36.969,44
64	30%	117.828,28	44.774,74	44.136,51	44.774,74	41.680,25	41.680,25
65	30%	121.363,12	47.028,21	47.028,21	47.028,21	47.028,21	47.028,21

Evolutie verworven reserve

BIJLAGE 4 : Controle minimumwaarborg art. 24 bij vaste bijdrage-plannen

Het technisch vademecum bepaalt in sectie 2.3.1.1. dat het bedrag dat door de inrichter aangezuiverd dient te worden opdat er voldaan zou zijn aan de minimale rendementswaarborg voor een pensioentoezegging vaste bijdragen gelijk is aan

$$\begin{aligned}
 & \text{Max}(0; \text{Min}_{alloc \geq 01/01/2004}^{art24}(d) - V_{alloc \geq 01/01/2004}(d)) \\
 & - \text{Min} \left[\begin{array}{l} 0; \\ \text{Min}(0; V_{<01/01/2004}(d) - \text{Min}_{01/01/1996 < cot < 01/01/2004}^{art24}(d)) \\ + \text{Max}(0; V_{01/01/1996 < cot < 01/01/2004}(d) - \text{Min}_{01/01/1996 < cot < 01/01/2004}^{art24}(d)) \\ + V_{cot \geq 01/01/2004}(d) - \text{Min}_{cot \geq 01/01/2004}^{art24}(d) \end{array} \right]
 \end{aligned}$$

A.h.v. enkele voorbeelden wordt hieronder gedetailleerd uiteengezet hoe deze formule tot stand gekomen is.

Zoals reeds aangehaald in het vademecum (sectie 1.2.2) is de minimale rendementswaarborg van toepassing op de persoonlijke bijdragen verschuldigd vanaf 01/01/1996 terwijl de minimumwaarborg voor werkgeversbijdragen slechts van toepassing is op de werkgeversbijdragen verschuldigd vanaf 01/01/2004.

Vertrokken wordt van het standpunt dat de controle m.b.t. de minimumwaarborg voor het A- en C-contract afzonderlijk gedaan dient te worden. In dat geval heeft men dat het aan te zuiveren bedrag m.b.t. de minimumwaarborg gelijk is aan AM_1 met AM_1 gelijk aan

$$\text{Max}(0; \text{Min}_{alloc \geq 01/01/2004}^{art24}(d) - V_{alloc \geq 01/01/2004}(d)) + \text{Max}(0; \text{Min}_{cot \geq 01/01/1996}^{art24}(d) - V_{cot \geq 01/01/1996}(d))$$

waarbij de indices bij $\text{Min}^{art24}(t)$ en $V(t)$ volgende betekenis hebben:

- $alloc \geq 01/01/2004$: gedeelte opgebouwd met werkgeversbijdragen vanaf 01/01/2004
- $cot \geq 01/01/1996$: gedeelte opgebouwd met persoonlijke bijdragen vanaf 01/01/1996

Onder Colla gold er enkel een minimale rendementsgarantie op de persoonlijke bijdragen en konden naast de reserves m.b.t. de persoonlijke bijdragen vanaf 01/01/1996 ook de reserves m.b.t. de werkgeversbijdragen alsook de reserves m.b.t. de persoonlijke bijdragen vóór 01/01/1996 mee in rekening gebracht worden bij de controle van de minimumwaarborg. Indien nu de controle van de minimumwaarborg voor het A- en C-contract afzonderlijk zal gebeuren volgens AM_1 zal dit voor het gedeelte opgebouwd met persoonlijke bijdragen vóór 01/01/2004 mogelijkwijze leiden tot een hogere aanzuivering dan deze die onder Colla van toepassing was voor dit gedeelte zoals blijkt uit volgend voorbeeld.

Voorbeeld

Stel een plan waarop vanaf 01/01/2004 geen nieuwe stortingen plaatsvinden

Data (*)	$V_{alloc}(t)$	$V_{cot}(t)$	$\text{Min}_{alloc}^{art24}(t)$	$\text{Min}_{cot}^{art24}(t)$
<1996	5.000	500	0	0
1996 <= < 2004	15.000	9.000	0	10.000
Totaal <2004	20.000	9.500	0	10.000
Totaal >= 2004	0	0	0	0

(*) = de bedragen in de kolommen 2,3,4 en 5 hebben betrekking op het gedeelte opgebouwd met bijdragen voor de periode vermeld in de eerste kolom.

In geval van een controle voor het A- en C-contract afzonderlijk zoals beschreven in bovenstaande formule heeft men een aanzuivering AM_1 gelijk aan $\max(0;0-0) + \max(0;10.000-9.000) = 1.000$ euro.

Indien de controle evenwel gebeurt volgens de praktijk die onder Colla van toepassing was verkrijgt men als resultaat dat er voldaan is aan de minimale rendementswaarborg waardoor er dus geen aanzuivering zou dienen te gebeuren. Immers de aanwezige reserves m.b.t. de bijdragen vóór 01/01/2004 op het A-contract (20.000) en het C-contract (9.500) tesamen (= 29.500) zijn immers groter dan het vereiste minimumrendement (10.000).

Aangezien het allesbehalve logisch is dat op 01/01/2004 een extra aanzuivering -t.o.v. hetgeen Colla voorzag- dient te gebeuren zoals vorig voorbeeld aantoont, dient het principe van een controle voor het A- en C-contract afzonderlijk voor het gedeelte van persoonlijke bijdragen verschuldigd vóór 01/01/2004 aangepast te worden aan de filosofie die onder Colla van toepassing is.

In dat geval heeft men dat het aan te zuiveren bedrag m.b.t. de minimumwaarborg gelijk is aan AM_2 met AM_2 gelijk aan

$$\begin{aligned} & \text{Max}(0; \text{Min}_{alloc \geq 01/01/2004}^{art24}(d) - V_{alloc \geq 01/01/2004}(d)) + \text{Max}(0; \text{Min}_{cot \geq 01/01/2004}^{art24}(d) - V_{cot \geq 01/01/2004}(d)) \\ & + \text{Max}(0; \text{Min}_{01/01/1996 < cot < 01/01/2004}^{art24}(d) - V_{< 01/01/2004}(d)) \end{aligned}$$

waarbij de indices bij $Min^{art24}(t)$ en $V(t)$ volgende betekenis hebben:

- $alloc \geq 01/01/2004$: gedeelte opgebouwd met werkgeversbijdragen vanaf 01/01/2004
- $cot \geq 01/01/2004$: gedeelte opgebouwd met persoonlijke bijdragen vanaf 01/01/2004
- $01/01/1996 < cot < 01/01/2004$: gedeelte opgebouwd met persoonlijke bijdragen tussen 01/01/1996 en 01/01/2004
- $< 01/01/2004$: gedeelte opgebouwd met persoonlijke en werkgeversbijdragen vóór 01/01/2004

In deze formule wordt de controle van de minimumwaarborg voor persoonlijke bijdragen opgesplitst in een deel m.b.t. persoonlijke bijdragen na 01/01/2004 en een gedeelte m.b.t. persoonlijke bijdragen tussen 01/01/1996 en 2004.

Wanneer deze formule toegepast wordt is het evenwel nog mogelijk dat het aan te zuiveren bedrag groter is dan hetgeen met de eerste formule verkregen wordt (afzonderlijke controle voor het A- en C-contract) zoals blijkt uit volgend voorbeeld.

Voorbeeld

Data	$V_{alloc}(t)$	$V_{cot}(t)$	$Min_{alloc}^{art24}(t)$	$Min_{cot}^{art24}(t)$
<1996	20.000	1.000	0	0
1996<= < 2004	0	10.600	0	10.000
Totaal <2004	20.000	11.600	0	10.000
Totaal >= 2004	65.000	48.000	60.000	50.000
Totaal >= 1996	65.000	58.600	60.000	60.000

De aanzuivering volgens de laatste formule geeft een aanzuivering AM_2 gelijk aan $\max(0;60.000-65000)+\max(0 ;50.000-48.000)+\max(0;10.000-31.600) = 2.000$ euro

Indien de controle van de minimumwaarborg voor het A- en C-contract afzonderlijk gedaan wordt heeft men een aanzuivering AM_1 gelijk aan $\max(0;60.000- 65.000)+\max(0;60.000-58.600) = 1.400$ euro.

De lagere aanzuivering volgens AM₁ wordt veroorzaakt door het feit dat bij AM₂ geen compensatie mogelijk is tussen een overschot op het C-contract m.b.t. persoonlijke stortingen gedaan tussen 01/01/1996 en 01/01/2004 en een eventueel tekort m.b.t. de minimumwaarborg voor persoonlijke bijdragen gedaan vanaf 01/01/2004.

De formule voor AM₂ dient aldus nog verder aangepast te worden opdat er compensatie mogelijk zou zijn tussen een eventueel overschot op het C-contract m.b.t. de bijdragen gedaan tussen 01/01/1996 en 01/01/2004 en een eventueel tekort op het C-contract voor de bijdragen vanaf 01/01/2004 of vice versa.

Rekening houdende hiermee zal het aan te zuiveren bedrag m.b.t. de minimumwaarborg gelijk zijn aan AM₃ met AM₃ gegeven door volgende formule

$$\begin{aligned}
 & \text{Max}(0; \text{Min}_{\text{allo} \geq 01/01/2004}^{\text{art24}}(d) - V_{\text{allo} \geq 01/01/2004}(d)) \\
 & - \text{Min} \left[0; \begin{array}{l} \text{Min}(0; V_{<01/01/2004}(d) - \text{Min}_{01/01/1996 < \text{cot} < 01/01/2004}^{\text{art24}}(d)) \\ + \text{Max}(0; V_{01/01/1996 < \text{cot} < 01/01/2004}(d) - \text{Min}_{01/01/1996 < \text{cot} < 01/01/2004}^{\text{art24}}(d)) \\ + V_{\text{cot} \geq 01/01/2004}(d) - \text{Min}_{\text{cot} \geq 01/01/2004}^{\text{art24}}(d) \end{array} \right]
 \end{aligned}$$

De betekenis die aan de verschillende componenten van deze formule gegeven kan worden is de volgende :

persoonlijke bijdragen vanaf 01/01/1996

- afzonderlijk afoetsen van persoonlijke bijdragen vóór en na 01/01/2004 t.o.v. de overeenkomstige reserve
- een eventueel tekort m.b.t. het gedeelte persoonlijke bijdragen vóór 01/01/2004 kan gecompenseerd worden door de reserves m.b.t. bijdragen vóór 01/01/1996 en de reserve van de werkgeversbijdragen tussen 01/01/1996 en 01/01/2004
cfr. term $\text{Min}(0; V_{<01/01/2004}(d) - \text{Min}_{01/01/1996 < \text{cot} < 01/01/2004}^{\text{art24}}(d))$
- een eventueel tekort m.b.t. het gedeelte persoonlijke bijdragen vanaf 01/01/2004 kan gecompenseerd worden door het saldo van de reserves m.b.t. persoonlijke bijdragen tussen 01/01/1996 en 01/01/2004 en de overeenkomstige minimumwaarborg cfr. term $\text{Max}(0; V_{01/01/1996 < \text{cot} < 01/01/2004}(d) - \text{Min}_{01/01/1996 < \text{cot} < 01/01/2004}^{\text{art24}}(d)) + V_{\text{cot} \geq 01/01/2004}(d) - \text{Min}_{\text{cot} \geq 01/01/2004}^{\text{art24}}(d)$
- een eventueel tekort m.b.t. het gedeelte persoonlijke bijdragen vóór 01/01/2004 kan gecompenseerd worden door het saldo van de reserves m.b.t. persoonlijke bijdragen vanaf 01/01/2004 en de overeenkomstige minimumwaarborg cfr. term $\text{Min}(0; V_{<01/01/2004}(d) - \text{Min}_{01/01/1996 < \text{cot} < 01/01/2004}^{\text{art24}}(d)) + V_{\text{cot} \geq 01/01/2004}(d) - \text{Min}_{\text{cot} \geq 01/01/2004}^{\text{art24}}(d)$

werkgeversbijdragen vanaf 01/01/2004

- de minimumwaarborg dient afgetoetst te worden t.o.v. de overeenkomstige reserve
 $\text{Max}(0; \text{Min}_{\text{allo} \geq 01/01/2004}^{\text{art24}}(d) - V_{\text{allo} \geq 01/01/2004}(d))$
- Aangezien Colla geen minimumwaarborg voor de werkgeversbijdragen voorzag, zijn er geen compensaties mogelijk zoals bij de persoonlijke bijdragen wel het geval is.

Voorbeeld

Data	$V_{alloc}(t)$	$V_{cot}(t)$	$Min_{alloc}^{art\ 24}(t)$	$Min_{cot}^{art\ 24}(t)$
<1996	20.000	1.000	0	0
1996<= < 2004	0	10.600	0	10.000
Totaal <2004	20.000	11.600	0	10.000
Totaal >= 2004	65.000	48.000	60.000	50.000
Totaal >= 1996	65.000	58.600	60.000	60.000

De aanzuivering AM_3 om te voldoen aan de minimale rendementsvereiste is aldus gelijk aan :

$$Max(0; 60.000 - 65.000)$$

$$- Min \left[\begin{array}{l} Min(0; 31.600 - 10.000) \\ 0; + Max(0; 10.600 - 10.000) \\ + 48.000 - 50.000 \end{array} \right]$$

$$= 1.400 \text{ euro}$$

BIJLAGE 5 : Overzicht van te vermelden bedragen in “gewone” pensioenfiche.

Ten einde een zekere sectoruniformiteit te bekomen voor de “gewone” pensioenfiche, wordt in deze bijlage een suggestie aangereikt voor de te vermelden bedragen inzake verworven reserves en prestaties in functie van het type van pensioentoezegging. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de notaties uit hoofdstuk 1.

VASTE BIJDRAGE-PLAN

Verworven reserves	$RACQ(t) = V_{cot}(t) + V_{alloc}(t)$	
	Persoonlijk deel	Werkgeversdeel
contractueel gedeelte	$V_{cot}^C(t)$	$V_{alloc}^C(t)$
winstdeelname-gedeelte	$V_{cot}^{WD}(t)$	$V_{alloc}^{WD}(t)$
totaal	$V_{cot}(t)$	$V_{alloc}(t)$
Minimumwaarborg art. 24 WAP (*)	$Min_{cot}^{art\ 24}(t)$	$Min_{alloc}^{art\ 24}(t)$

55

Verworven prestaties	$PACQ(t) = P2_{cot}(t) + P2_{alloc}(t)$	
	Persoonlijk deel	Werkgeversdeel
contractueel gedeelte	$P2_{cot}^C(t)$	$P2_{alloc}^C(t)$
winstdeelname-gedeelte	$P2_{cot}^{WD}(t)$	$P2_{alloc}^{WD}(t)$
totaal	$P2_{cot}(t)$	$P2_{alloc}(t)$

waarbij P2 = de reductiewaarde berekend op ogenblik t

VASTE PRESTATIE-PLAN (enkel werkgeversbijdragen)

- In geval de winstdeelname bovenop de vooropgestelde vaste prestatie komt => afzonderlijk vermelden van winstdeelname-gedeelte

	Werkgeversdeel
Verworven reserves	
contractueel gedeelte	$RACQ(t)$
winstdeelname-gedeelte	$V_{alloc}^{WD}(t)$
totaal	$RACQ(t) + V_{alloc}^{WD}(t)$

⁵⁵ De tabel met verworven prestaties dient enkel meegedeeld te worden in geval van een pensioentoezegging met tariefgarantie.

	Werkgeversdeel
Verworven prestaties	
contractueel gedeelte	$PACQ(t)$
winstdeelname-gedeelte	$P2_{alloc}^{WD}(t)$
totaal	$PACQ(t) + P2_{alloc}^{WD}(t)$

waarbij refererend naar de notaties uit hoofdstuk 1 :

- $RACQ(t) = \max(R1; R3; R4)$
- $PACQ(t)$ = de verworven prestatie
- $P2_{alloc}^{WD}(t)$ = prestatie m.b.t. winstdeelname toegekend op het A-contract

- *In geval de winstdeelname inbegrepen is in de vooropgestelde vaste prestatie*
=> vermelden dat winstdeelname inbegrepen is

	Werkgeversdeel
Verworven reserves	
totaal (**)	$RACQ(t)$

	Werkgeversdeel
Verworven prestaties	
totaal (**)	$PACQ(t)$

VASTE WERKGEVERSPRESTATIE + onderliggend vaste persoonlijke bijdrage-plan)

- *In geval de winstdeelname bovenop de vooropgestelde vaste prestatie komt*
=> afzonderlijk vermelden van winstdeelname-gedeelte

Bij wijze van voorbeeld beschrijven we hieronder de situatie waarbij enkel de winstdeelname m.b.t. het A-contract bovenop de vooropgestelde vaste prestatie komt.

Verworven reserves	$RACQ(t) + V_{alloc}^{WD}(t)$	
	Persoonlijk deel	Werkgeversdeel
contractueel gedeelte	$V_{cot}^C(t)$	$RACQ(t) - V_{cot}(t)$
winstdeelname-gedeelte	$V_{cot}^{WD}(t)$	$V_{alloc}^{WD}(t)$
totaal	$V_{cot}(t)$	$RACQ(t) - V_{cot}(t) + V_{alloc}^{WD}(t)$
Minimumwaarborg art. 24 WAP (*)	$Min_{cot}^{art\ 24}(t)$	

Verworven prestaties	$PACQ(t) + P2_{alloc}^{WD}(t)$	
	Persoonlijk deel	Werkgeversdeel
contractueel gedeelte	$P2_{cot}^C(t)$	$PACQ(t) - P2_{cot}(t)$
winstdeelname-gedeelte	$P2_{cot}^{WD}(t)$	$P2_{alloc}^{WD}(t)$
totaal	$P2_{cot}(t)$	$PACQ(t) - P2_{cot}(t) + P2_{alloc}^{WD}(t)$

waarbij refererend naar de notaties uit hoofdstuk 1 :

- $RACQ(t) = \max(R1; R2; R3; R4)$
- $PACQ(t) = \max(P2; P3; P4) =$ de verworven prestatie

Dezelfde denkpiste als deze die hierboven beschreven is, kan eveneens gevolgd worden wanneer ook de winstdeelname m.b.t. het C-contract bovenop de vooropgestelde prestatie komt.

- *In geval de winstdeelname inbegrepen is in de vooropgestelde vaste prestatie*
=> vermelden dat winstdeelname inbegrepen is

Verworven reserves	$RACQ(t)$	
	Persoonlijk deel	Werkgeversdeel
contractueel gedeelte	$V_{cot}^C(t)$	
winstdeelname-gedeelte	$V_{cot}^{WD}(t)$	
totaal	$V_{cot}(t)$	$RACQ(t) - V_{cot}(t)$ (**)
Minimumwaarborg art. 24 WAP (*)	$Min_{cot}^{art 24}(t)$	

Verworven prestaties	$PACQ(t)$	
	Persoonlijk deel	Werkgeversdeel
contractueel gedeelte	$P2_{cot}^C(t)$	
winstdeelname-gedeelte	$P2_{cot}^{WD}(t)$	
totaal	$P2_{cot}(t)$	$PACQ(t) - P2_{cot}(t)$ (**)

VASTE WERKGEVERSPRESTATIE + onderliggend vaste persoonlijke bijdrage-plan en vaste werkgeversbijdrage-plan

Verworven reserves	<i>RACQ</i> (t)	
	Persoonlijk deel	Werkgeversdeel
contractueel gedeelte	$V_{cot}^C(t)$	$V_{alloc}^C(t)$
winstdeelname-gedeelte	$V_{cot}^{WD}(t)$	$V_{alloc}^{WD}(t)$
totaal	$V_{cot}(t)$	$V_{alloc}(t)$
Werkgeverssaldo		$RACQ(t) - V_{alloc}(t) - V_{cot}(t)$
Minimumwaarborg art. 24 WAP (*)	$Min_{cot}^{art\ 24}(t)$	$Min_{alloc}^{art\ 24}(t)$

Verworven prestaties	<i>PACQ</i> (t)	
	Persoonlijk deel	Werkgeversdeel
contractueel gedeelte	$P2_{cot}^C(t)$	$P2_{alloc}^C(t)$
winstdeelname-gedeelte	$P2_{cot}^{WD}(t)$	$P2_{alloc}^{WD}(t)$
totaal	$P2_{cot}(t)$	$P2_{alloc}(t)$
Werkgeverssaldo		$PACQ(t) - P2_{alloc}(t) - P2_{cot}(t)$

waarbij refererend naar de notaties uit hoofdstuk 1 :

- $RACQ(t) = \max(R1; R2; R3; R4)$
- $PACQ(t) = \max(P2; P3; P4)$

(*) verworven op het ogenblik van pensionering, bij uittreding uit de onderneming of de sector alsook bij de opheffing van de pensioentoezegging.

(**) winstdeelname inbegrepen

BIJLAGE 6 : Overzicht van te vermelden berekeningselementen in “gewone” pensioenfiche

De volgende berekeningselementen worden best *door elke verzekeraar op de pensioenfiche* vermeld ten einde een zekere sector-uniformiteit in de pensioenfiches van verschillende verzekeraars te verkrijgen :

- Naam + voornaam aangeslotene
- Polisnummer
- Geboortedatum
- Datum indiensttreding
- Datum aansluiting pensioentoezegging
- Voorziene einddatum van de waarborg
- Totaal aantal erkende aangesloten dienstjaren op einddatum (niet voor slapers of vaste bijdrage-plannen)
- Salarisbasis indien hiernaar gerefereerd wordt in het pensioenplan
- Berekeningsdatum

Naast de hierboven opgesomde elementen kunnen ook nog andere gegevens op de pensioenfiche vermeld worden.

Hieronder wordt een *voorbeeld* gegeven van een *mogelijke lijst* van gegevens voor de pensioenfiche :

Identificatie (ex)werkgever

- Naam
- Nummer groepsverzekering
- Nummer werkgever

Identificatie aangeslotene

- Naam
- Voornaam
- Polisnummer
- Adres
- Geslacht
- Burgerlijke staat
- Aantal kinderen ten laste (soms voor slapers)
- Arbeidsregime (niet voor slaper)

- Geboortedatum
- Datum indiensttreding
- Datum aansluiting pensioentoezegging
- Datum uittreding (in geval van slapers)
- Aantal erkende aangesloten dienstjaren (in geval van vaste prestatie)
- Voorziene einddatum van de waarborg
- Totaal aantal erkende aangesloten dienstjaren op einddatum (niet voor slapers)

Berekeningsgegevens

- Berekeningsdatum
- Schatting wettelijk pensioen en/of pensioenplafond (wanneer deze speelt in de pensioentoezegging)
- Door de aangeslotene gemaakte keuze in het kader van een cafetariaplan
- In geval van een tak 23-pensioentoezegging : keuze van betreffende fondsen
- Betaalde persoonlijke en werkgeversbijdrage